

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2015 – Numri: 245

Tiranë – E hënë, 11 janar 2016

PËRMBAJTJA

	Faqe
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 74, datë 22.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimeve nr. 35, datë 31.3.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).....
	16749
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 75, datë 22.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimeve nr. 39, datë 26.3.2015 të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë dhe nr. 15, datë 28.3.2015 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.....
	16761
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 76, datë 22.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimeve nr. 232, datë 25.5.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin; nr. 1243, datë 1.11.2001 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2014-3814, datë 10.12.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.....
	16770
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 77, datë 22.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr. 3060, datë 6.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë; nr. 8, datë 2.2.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë.....
	16776
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 78, datë 22.12.2015	Me objekt deklarimin si antikushtetues të ligjit nr. 94, datë 28.8.2014, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9831, datë 12.11.2007 “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist”, të ndryshuar”.....
	16783
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 79, datë 28.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr. 763, datë 22.4.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2013-269, datë 8.2.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.....
	16786
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 80, datë 28.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 00-2014-2918, datë 18.9.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.....
	16792

Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 81, datë 28.12.2015	Me objekt konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rrjedhojë e mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm.....	16796
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 82, datë 28.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr. 767/32 akti, datë 7.6.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier; nr. 43, datë 6.3.2012 të Gjykatës së Apelit Vlorë; nr. 00-2015-71, datë 20.1.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.....	16799
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 83, datë 30.12.2015	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr. 5326, datë 9.6.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 1612, datë 25.11.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2014-4337 (578), datë 4.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.....	16802

VENDIM

Nr. 74, datë 22.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 14.4.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 20 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Shoqëria “Iliria” s.r.l.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, Avokatura e Shtetit

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 35, datë 31.3.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).

BAZA LIGJORE: Neni 42 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6/1 dhe 13 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ); neni 27 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatmir Hoxha, mori në shqyrtim pretendimet e paraqitura me shkrim nga kërkuuesja, shoqëria “Iliria” s.r.l., e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Këshillit të Ministrave dhe Avokaturës së Shtetit, të cilat kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Midis kërkueses, shoqërisë “Iliria” s.r.l., dhe qeverisë shqiptare, përfaqësuar nga Ministria e Ekonomisë dhe ish-Ndërmarrja Komunale e Plazhit Durrës, në datën 26.3.1991 është lidhur një marrëveshje për krijimin e ndërmarrjes së përbashkët italo-shqiptare me qëllim zhvillimin e turizmit.

2. Marrëveshja është ratifikuar me vendimin nr. 119, datë 28.3.1991 të Këshillit të Ministrave. Për shkak të mosmarrëveshjeve që kanë lindur për mënyrën dhe fondet e investimit, kërkuuesja i është drejtuar Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar.

3. Me vendimin e datës 13.7.1993, Gjykata e Arbitrazhit Ndërkombëtar ka detyruar qeverinë shqiptare t’i paguajë kërkueses shumën prej 48.239.000.000 liretash italiane me kamatë vjetore 13% të shumës.

4. Me shkresën nr. prot. 2247, datë 25.5.1995, Ministria e Financave i ka komunikuar kërkueses negociimin e shumës me bankat private, duke e siguruar se kur të nënshkruhet marrëveshja, do të fillojë të bëhet edhe pagesa.

5. Pas dështimit të procedurave të pajtimit, kërkuuesja ka filluar procesin gjyqësor për njohjen e vendimit të Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 6, datë 2.4.1998, ka njohur vendimin e datës 13.7.1993 të Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar. Vendimi është plotësuar për pjesën e kamatave ligjore me vendimin nr. 73, datë 5.5.2000 të po kësaj gjykate.

6. Me vendimin nr. 8, datë 10.4.1998, Gjykata e Apelit Tiranë, me kërkesën e kërkueses, ka vendosur lëshimin e urdhrin të ekzekutimit të vendimit gjyqësor nr. 6, datë 2.4.1998 të Gjykatës së Apelit Tiranë.

7. Pas dhënies së vendimeve të lartpërmendura, kërkuuesja, me shkresën nr. prot. 109/1, datë 9.6.1998, i është drejtuar qeverisë shqiptare me dokumentacionin përkatës për ekzekutimin e tyre. Këshilli i Ministrave, nga ana e tij, me shkresën nr. prot. 1/53, datë 3.8.1998, ia ka përcjellë dokumentet Ministrisë së Financave.

8. Me shkresën nr. prot. 354/200, datë 20.9.1998, kërkuuesja i është drejtuar përsëri

Këshillit të Ministrave dhe Ministrisë së Financave për kryerjen e pagesave, duke i bashkëngjitur përsëri gjithë dokumentacionin përkatës dhe të gjitha vendimet për ekzekutim. Prej kësaj shkrese rezulton se kërkuësja i është drejtuar edhe Zyrës së Përmbarrimit Tiranë në datën 31.8.1998.

9. Me shkresën nr. prot. 251/gj, datë 30.4.2002, Zyra e Përmbarrimit Tiranë i është drejtuar Bankës së Kursimeve të Shqipërisë. Prej këtij dokumenti rezulton se ka filluar procedura e ekzekutimit të vendimit nr. 6, datë 2.4.1998 të Gjykatës së Apelit Tiranë. Po ashtu, me shkresën nr. prot.251/gj, datë 20.5.2002, Zyra e Përmbarrimit i është drejtuar Avokaturës së Shtetit pranë Këshillit të Ministrave, si dhe Drejtorisë së Buxhetit pranë Ministrisë së Financave.

10. Në datën 18.12.2003 Këshilli i Ministrave i është drejtuar Gjykatës së Apelit Tiranë me kërkesë për rivendosje në afat të ankimit ndaj vendimeve nr. 6, datë 2.4.1998 dhe nr. 73, datë 5.5.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë, me arsyetimin se procesi gjyqësor është zhvilluar në mungesë të tij dhe se vendimet nuk i janë komunikuar.

11. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 179, datë 26.12.2003, ka vendosur pranimin e kërkesës, duke rivendosur në afat të drejtën e ankimit të subjektit të interesuar. Ky proces është zhvilluar në mungesë të kërkuësës, shoqërisë “Iliria” s.r.l.

12. Me vendimin nr. 222, datë 10.2.2005, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur prishjen e vendimeve nr. 6, datë 2.4.1998 dhe nr. 73, datë 5.5.2000 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe kthimin e çështjes për gjykim në po atë gjykatë, por me tjetër trup gjykues.

13. Gjykata e Apelit Tiranë, në rigjykimin e çështjes, me vendimin nr. 21, datë 14.2.2006, ka vendosur pushimin e gjykimit të çështjes për shkak të moslegjitimitit të përfaqësuesit të kërkuësës, pasi kërkesa për njohjen dhe dhënien fuqi të vendimit të huaj ishte nënshkruar në kapërcim të tagrave të deleguara nga administratori i shoqërisë “Iliria” s.r.l.

14. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 1067, datë 26.9.2007, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 21, datë 14.2.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në

Gjykatën e Apelit Tiranë, me tjetër trup gjykues. Gjykata e Lartë ka arsyetuar se për shkak të natyrës së çështjes, Gjykata e Apelit e shqyrton çështjen si gjykatë e shkallës së parë. Për këtë arsye ajo (Gjykata e Apelit) duhet t’i jepte kërkuësës kohën e nevojshme për plotësimin e të metave lidhur me aktin e përfaqësimit. Gjykata e Lartë, gjithashtu, ka orientuar Gjykatën e Apelit Tiranë se duhet të respektonte parimin e kontradiktoritetit dhe të dëgjonte shpjegimet e palës kërkuëse.

15. Gjatë kohës që çështja ishte për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Tiranë, kërkuësja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese duke kërkuar konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rrjedhojë e moszekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë.

16. Gjykata Kushtetuese, me vendimin nr. 26, datë 25.3.2009 të Mbledhjes së Gjyqtarëve, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare, duke vlerësuar se nuk ka ende një vendim të formës së prerë, pasi çështja është akoma në shqyrtim në Gjykatën e Apelit Tiranë dhe si pasojë kërkuësja nuk ka shteruar mjetet e ankimit.

17. Gjykata e Apelit Tiranë, duke zbatuar detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 35, datë 31.3.2009, ka vendosur rrëzimin e kërkesës së shoqërisë “Iliria” s.r.l. për njohjen dhe dhënien fuqi të vendimit të datës 13.7.1993 të Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar, me arsyetimin se nuk pajtohet me parimet bazë të legjislacionit shqiptar dhe se nuk përmbushen kriteret e përcaktuara nga nenet 393-399 të Kodit të Procedurës Civile (KPC) për njohjen e vendimeve të gjykatave të shteteve të huaja.

18. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuësja, pasi nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara në nenin 472 të KPC-së.

19. Mbi kërkesën e kërkuësës për cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, Gjykata Kushtetuese, me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013 ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesës duke shfuqizuar vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Lartë.

20. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 ka vendosur përsëri mospranimin e rekursit.

II

21. **Kërkuesja, shoqëria “Iliria” s.r.l.**, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese për shfuqizimin e vendimeve nr. 35, datë 31.3.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 të Kolegjit Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) me pretendimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur:

21.1 *Është cenuar parimi i sigurisë juridike dhe i zbatimit të ligjit në kohë dhe hapësirë.* Gjykata e Apelit ka shqyrtuar kërkesën e paraqitur në vitin 1998 duke zbatuar për zgjidhje një ligj të mëvonshëm, Konventën e New York-ut të ratifikuar në vitin 2000. Parimisht, gjykata zgjidh mosmarrëveshjet në përputhje me dispozitat ligjore në fuqi. Duke i mohuar kërkueses të ushtrojë në kohë të drejtën e saj janë cenuar parime kushtetuese si ai i sigurisë juridike dhe i zbatimit të ligjit në kohë.

21.2 *Është cenuar parimi i arsytimit të vendimit gjyqësor.* Në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë ishin parashtruar fakte, të cilat gjejnë pasqyrim në materialet e dosjes. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë duke vendosur përsëri mospranimin e rekursit ka cenuar të drejtën e aksesit në gjykatë. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013, ka cenuar parimin e arsytimit të vendimit gjyqësor, pasi është mjaftuar me arsytimin se shkaqet e parashtruara në rekurs nuk plotësojnë kriteret e nenit 472 të KPC-së.

21.3 *Është cenuar parimi i gjykimit brenda një afati të arsyeshëm* si rrjedhojë e moszbatimit të rregullt të dispozitave ligjore në fuqi nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë. Pas vendimit nr. 179, datë 26.12.2003 të Gjykatës së Apelit Tiranë, me të cilin u rivendos në afat e drejta e ankimit të subjektit të interesuar, Këshillit të Ministrave, kërkuesja ka marrë përgjigje vetëm pas 11 vjetësh me vendimin nr. 35, datë 31.3.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë.

21.4 *Është cenuar parimi i paanshmërisë* gjatë gjykimit në Gjykatën e Lartë. Rezulton se

gjyqtarët A.N. dhe A.D. kanë marrë pjesë në trupin gjykues që ka gjykuar më parë të njëjtën çështje.

22. **Subjektet e interesuara, Këshilli i Ministrave dhe Avokatura e Shtetit**, paraqitën parashtrime me shkrim, duke argumentuar:

22.1 Kërkuesja nuk legjitimohet në kërkesën e saj drejtuar Gjykatës Kushtetuese për shfuqizimin e vendimit nr. 35, datë 31.3.2009, pasi kërkesa është paraqitur jashtë afatit 2-vjeçar të parashikuar nga ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

22.2 Pretendimi për shfuqizimin e vendimit nr. 35, datë 31.3.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë është i pabazuar, sepse çështja është *gjë e gjykuar*. Gjykata Kushtetuese, me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013, u ka dhënë përgjigje pretendimeve se vendimi nr. 35, datë 31.3.2009 i Gjykatës së Apelit Tiranë nuk ka cenuar parimin e sigurisë juridike, të drejtën e ankimit (rekursit), si dhe të drejtën e mbrojtjes dhe parimin e kontradiktoritetit. Gjykata Kushtetuese ka vlerësuar se kërkuesja nuk i ka shteruar mjetet juridike, pasi nuk i ka parashtruar këto pretendime në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë.

22.3 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) duke vendosur mospranimin e rekursit nuk ka cenuar *parimin e arsytimit të vendimit gjyqësor*. Kolegji ka vlerësuar pretendimet e kërkueses, sipas fakteve të pasqyruara në dosje, dhe ka arritur në përfundimin se nuk ka shkaqe për ta kaluar çështjen në seancë. Nga leximi në tërësi i vendimit rezulton se rrjedha logjike e përdorur në vendim është e qartë dhe e kuptueshme.

22.4 Pretendimi *për cenim të parimit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm* është i pabazuar dhe nuk duhet të merret parasysh, pasi vendimi i Gjykatës Kushtetuese, me të cilin është vendosur dërgimi i çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë, është i datës 10.7.2013 dhe vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), objekt gjykimi, është i datës 4.10.2013.

22.5 Pretendimi *për cenim të parimit të paanshmërisë* është i pabazuar, pasi kërkuesja nuk ka sjellë asnjë argument kushtetues për qëndrimin e njëanshëm të gjyqtarit A.N.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

23. Kërkuesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor gjatë procesit të zhvilluar nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm. Konkretisht, kërkuesja ka pretenduar se gjatë gjykimit në Gjykatën e Apelit Tiranë është cenuar parimi i sigurisë juridike, parimi i veprimit të ligjit në kohë dhe parimi i gjykimit brenda nja afati të arsyeshëm. Ndërsa gjatë gjykimit në Gjykatën e Lartë, sipas saj, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013, ka cenuar parimin e gjykimit nga një gjykatë e paanshme dhe parimin e arsyetimit të vendimit gjyqësor.

24. Gjykata, paraprakisht, thekson se i vlerëson pretendimet e kërkueses në vështirësi të standardeve kushtetuese që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor dhe, konkretisht, në aspektin e detyrimit të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm për respektimin e këtyre standardeve.

A. Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike, të së drejtës së ankimit (rekursit), të së drejtës së mbrojtjes dhe të parimit të kontradiktoritetit, si dhe të parimit të zbatimit të ligjit në kohë

25. Kërkuesja ka pretenduar se Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 35, datë 31.3.2009, ka cenuar parimin e sigurisë juridike, të drejtën e ankimit (rekursit), të drejtën e mbrojtjes dhe parimin e kontradiktoritetit, si dhe parimin e zbatimit të ligjit në kohë.

26. Gjykata konstaton se pretendimet e mësipërme kërkuesja i ka paraqitur edhe më parë në kërkesën e saj drejtuar Gjykatës Kushtetuese. Me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013, Gjykata ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesës, duke shfuqizuar vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Lartë, për shkak të mosrespektimit të standardit kushtetues të arsyetimit të vendimit gjyqësor, si pasojë e mosparaqitjes në vendimin e dhomës së këshillimit të shkaqeve të parashtuara në rekurs. Kurse në lidhje me pretendimet për cenimin e parimit të sigurisë juridike, të së drejtës së ankimit (rekursit), të së drejtës së mbrojtjes dhe

parimit të kontradiktoritetit, i ka dhënë përgjigje kërkueses, duke arsyetuar se lidhur me to, ajo nuk ka shteruar mjetet juridike, pasi nuk i ka parashtuar në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë.

27. Kërkuesja ka pretenduar, gjithashtu, cenimin e parimit të zbatimit të ligjit në kohë, pasi Gjykata e Apelit për zgjidhje e mosmarrëveshjes ka zbatuar një ligj të mëvonshëm, Konventën e New York-ut.

28. Gjykata konstaton se Gjykata e Apelit në rigjykim për zgjidhjen e çështjes i është referuar kontratës dhe statutit të shoqërisë, vendimeve të Këshillit të Ministrave nr. 406, datë 6.11.1991 dhe nr. 119, datë 26.4.1991, Kodit Civil të vitit 1981, ligjit nr. 3920, datë 21.11.1964, ligjit nr. 7491, datë 29.4.1991, “Për dispozitat kryesore kushtetuese”, Konventës së New York-ut të datës 10.6.1958, që ka hyrë në fuqi në datën 7.6.1959, “Për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve të huaja të arbitrazhit”, ku kemi aderuar me ligjin nr. 8688, datë 9.11.2000, Konventës së Gjenevës të datës 21.5.1961, Konventës Europiane të Arbitrazhit, ku kemi aderuar me ligjin nr. 8687, datë 9.11.2000, Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe Kodin e Procedurës Civile.

29. Gjykata vëren se pretendimi për cenimin e parimit të sigurisë juridike lidhur me zbatimin e ligjit në kohë lidhet me mënyrën e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit material nga gjykatat e zakonshme, si i tillë, ky pretendim nuk hyn në juridiksionin kushtetues.

30. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se në këtë aspekt kërkueses nuk i është cenuar ndonjë prej elementeve të procesit të rregullt ligjor.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

31. Kërkuesja ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013, ka cenuar parimin e arsyetimit të vendimit gjyqësor, pasi nuk ka arsyetuar shkaqet e mospranimit të rekursit.

32. Gjykata në jurisprudencën e saj, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka theksuar se vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë

pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 22, datë 6.6.2011; nr. 19, datë 19.7.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Në nenin 475 të KPC-së sanksionohet se rekursi, ndër të tjera, duhet të përmbajë shkaqet për të cilat kërkohet prishja e vendimit, duke iu referuar normave ligjore mbi të cilat mbështetet, dhe se shqyrtimi i çështjes në kolegjet seleksionuese konsiston në një vlerësim të këtyre shkaqeve. Në nenin 480 të KPC-së parashikohet se nëse rekursi bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që i lejon ligji, ai nuk pranohet dhe mospranimi i tij vendoset nga kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit.

34. Nga parashikimet e normave të mësipërme procedurale, si dhe bazuar në veçoritë e gjykimit në Gjykatën e Lartë dhe praktikën e saj, Gjykata ka vlerësuar se në funksion të realizimit të vëzhgimit publik të administrimit të drejtësisë, si dhe të koherencës së vendimit gjyqësor, në mënyrë që përfundimi i procesit të vlerësimit të gjykatës të jetë i mbështetur, përmbajtja e vendimit përbën premisën për përmbushjen e standardit të arsytimit të vendimit, i cili në këtë drejtim duhet të plotësojë dhe të përmbajë kriteret e përcaktuara nga dispozitat ligjore përkatëse dhe ato të zhvilluara nga jurisprudenca kushtetuese e konsoliduar (*shih vendimin nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Në rastin konkret, vendimi nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) për mospranimin e rekursit përmban, në pjesën hyrëse të tij, palët ndërgjyqëse, objektin e padisë, disponimet e Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar, Gjykatës së Apelit Tiranë, faktin se kundër vendimit të kësaj gjykate ka paraqitur rekurs kërkuesja dhe shkaqet që ka parashtruar në rekurs. Në vendim është pasqyruar vendimi i mëparshëm nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), si dhe vendimi nr. 31, datë 10.7.2013 i Gjykatës Kushtetuese. Ndërsa në pjesën arsyetuese, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka arritur në përfundimin se rekursi i paraqitur nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i KPC-së, duke vendosur në pjesën urdhëruese mospranimin e tij.

36. Për sa i përket rekursit në Gjykatën e Lartë, neni 480 i KPC-së parashikon se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, është organi që analizon dhe vlerëson nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit, duke vlerësuar kështu nëse rekursi përmban shkaqe për t'u kaluar çështja për shqyrtim në seancë gjyqësore. Sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit, nëpërmjet arsytimit të vendimeve të saj, luan rolin e një filtri paraelimator të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Palët përpara kësaj trupe gjyqësore, në një numër të madh rastesh, *prima facie* i plotësojnë formalisht kriteret që kërkesa e tyre të shkojë në seancë gjyqësore, por kjo nuk mund t'ia deformojë funksionin vlerësues dhomës së këshillimit. Në rast se Kolegji në dhomën e këshillimit krijon bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs objektivisht nuk gjejnë mbështetje në aktet e administruara në dosjen gjyqësore, atëherë është në kompetencën e tij të vendosë, në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Megjithatë, nga pikëpamja kushtetuese, vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit civil, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, vendimi i Kolegjit Civil për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 22, datë 6.6.2011*).

37. Për sa më sipër, Gjykata konstaton se vendimi i dhënë në dhomën e këshillimit nuk përbën cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vepruar në përputhje me kërkesat e KPC-së. Arsytimi i këtij vendimi nuk paraqet ndonjë mangësi, e cila mund të ndikojë në cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Kjo formë arsyetimi është tashmë e konsoliduar në praktikën e Gjykatës së Lartë, përderisa shpreh në thelb shkaqet e mosprimit të rekursit nga ana e kolegjit civil në dhomë këshillimi (*shih vendimet nr. 6, datë 10.2.2014; nr. 17, datë 16.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

38. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkueses për cenimin e parimit të arsytimit të vendimit gjyqësor nga Kolegji Civil i

Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) është i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm

39. Kërkuesja, shoqëria “Iliria” s.r.l., ka pretenduar se është cenuar e drejta e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, pasi pas vendimit nr. 179, datë 26.12.2003 të Gjykatës së Apelit Tiranë, me të cilin u rivendos në afat e drejta e ankimit të Këshillit të Ministrave, kërkesa mori përgjigje pas 11 vjetësh me vendimin nr. 35, datë 31.2.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë.

40. Gjykata për pretendimin e cenimit të së drejtës të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, në kuptim të nenit 42/2 të Kushtetutës, ka theksuar se ajo mbështetet në kriteret e përcaktuara nga GJEDNJ-ja, të reflektuara më pas edhe në praktikën e saj. Sipas këtyre kriterëve, arsyeja e kohëzgjatjes së procesit gjyqësor duhet të vlerësohet sipas rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuarit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që sjell për kërkuarësin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

41. Gjykata konstaton se në çështjen konkrete jemi para një kërkesë për të njohur dhe dhënë fuqi vendimit datë 13.9.1993 të Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar. Kjo kërkesë shqyrtohet bazuar në nenet 393-399 të KPC-së, si dhe në ligjin nr. 8688, datë 9.11.2000, “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “Konventën për njohjen dhe ekzekutimin e vendimeve të huaja të arbitrazhit”. Gjykata e Apelit, si gjykatë kompetente, nuk shqyrton çështjen në themel, por kontrollon nëse vendimi i paraqitur për njohje nuk përmban dispozita që vijnë në kundërshtim me nenin 394 të KPC-së.

42. Nga rrethanat e çështjes në shqyrtim rezulton se objekti i vendimit të huaj ka qenë detyrimi i qeverisë shqiptare për t’i paguar shoqërisë “Iliria” s.r.l. shumën prej 48.239.000.000 (dyzet e tetë miliardë e dyqind e tridhjetë e nëntë milionë) liretash italiane. Me vendimin nr. 6, datë 2.4.1998, Gjykata e Apelit Tiranë i ka dhënë fuqi vendimit të datës 13.7.1993 të Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar. Me vendimin nr. 73, datë 25.5.2000, Gjykata e Apelit ka vendosur

plotësimin e dispozitivit për pagimin e interesave në masën 13% në vit deri në pagimin e plotë të shumës që përfaqëson detyrimin sipas vendimit të datës 13.9.1993. Me shkresën nr. prot.251/gj, datë 20.5.2002, Zyra e Përmbartimit Tiranë i është drejtuar Avokaturës së Shtetit pranë Këshillit të Ministrave, Drejtorisë së Buxhetit pranë Ministrisë së Financave, por nuk rezulton të jetë ekzekutuar goftë edhe pjesërisht detyrimi.

43. Pas kërkesës së Këshillit të Ministrave në vitin 2003 për rivendosjen në afat të së drejtës së ankimit, çështja është kthyer nga Gjykata e Lartë 2 herë për rigjykim në Gjykatën e Apelit. Me vendimin nr. 35, datë 31.3.2009, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur rrëzimin e kërkesës për njohjen e vendimit të huaj. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012, ka vendosur mospranimin e rekursit. Kërkuesja i është drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese, e cila me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013 ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesës dhe kthimin për rigjykim në Gjykatën e Lartë. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013, ka vendosur mospranimin e rekursit.

44. Gjykata çmon se në çështjen konkrete periudha që duhet të merret në konsideratë është prej vendimit nr. 35, datë 31.3.2009 të Gjykatës së Apelit deri në vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).

45. Gjykata konstaton se kërkuarja pretendimin për cenimin e gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm për këtë periudhë nuk e ka parashtruar në kërkesën drejtuar Gjykatës Kushtetuese, me të cilën ka pretenduar shfuqizimin e vendimit nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 të Kolegjit Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi).

46. Gjykata vlerëson se periudha nga vendimi nr. 31, datë 10.7.2013 i Gjykatës Kushtetuese deri në dhënien e vendimit nr. 00-2013-2018, datë 3.10.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), nuk konsiderohet periudhë e tejzgjatur kohore.

47. Për sa më sipër, në kushtet kur kërkesa drejtuar Gjykatës Kushtetuese mban datën 2.12.2014, Gjykata çmon se kërkuarja nuk legjitimohet për pretendimin e cenimit të gjykimit brenda një afati arsyeshëm, pasi nuk ka

respektuar afatin 2-vjeçar të parashikuar nga neni 30, pika 2, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

Ç. Për pretendimin e cenimit të parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme

48. Kërkesja ka pretenduar se dy prej gjyqtarëve A.N. dhe A.D. kanë marrë pjesë në një gjykim të mëparshëm për të njëjtën çështje, me të njëjtat palë, për të njëjtin objekt dhe shkak ligjor.

49. Nga materialet e çështjes rezulton se gjyqtarët A.N. dhe A.D. kanë qenë anëtarë të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i cili me vendimin 00-2007-1233 (1067), datë 26.9.2007 ka vendosur prishjen e vendimit nr. 21, datë 14.2.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në po atë gjykatë me tjetër trup gjykues. Gjyqtari A.D. rezulton se ka qenë anëtar i Kolegjit Civil (dhomë këshillimi) dhe relator i çështjes për të cilën, me vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012, është vendosur mospranimi i rekursit dhe nuk rezulton të jetë anëtar i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), i cili me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 ka vendosur po ashtu mospranimin e rekursit. Ndërsa gjyqtari A.N. rezulton të ketë qenë kryesues i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) që ka dhënë vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013.

50. Për pretendimin për paanshmërinë e gjyqtarit A.D., Gjykata vlerëson se vendimi nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 i Kolegjit Civil, në të cilin ka marrë pjesë, nuk lidhet me këtë gjykim, pasi ai është prishur nga Gjykata Kushtetuese me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013, duke e dërguar çështjen për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë. Kërkesja në kërkesën e paraqitur më parë në këtë gjykatë nuk ka ngritur asnjë pretendim lidhur me cenimin e parimit të paanshmërisë nga gjyqtari A.D.

51. Në këto kushte, Gjykata konstaton se kërkesja nuk legjitimohet *ratione temporis*, pasi nuk ka respektuar afatin 2-vjeçar të parashikuar nga neni 30, pika 2, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” për parashtrimin e pretendimit para kësaj gjykate.

52. Për pretendimin për paanshmërinë e

gjyqtarit A.N., që ka qenë anëtar në dy kolegje, konkretisht në Kolegjin Civil të Gjykatës së Lartë, i cili me vendimin nr. 00-2007-1233 (1067), datë 26.9.2007 ka vendosur prishjen e vendimit nr. 21, datë 14.2.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në po atë gjykatë me tjetër trup gjykues, si dhe në Kolegjin Civil (dhomë këshillimi), i cili me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 ka vendosur mospranimin e rekursit, Gjykata duke pasur parasysh karakteristikat e secilit vendim, vlerëson se pjesëmarrja e tij në këto dy gjykime nuk përbën cenim të parimit të paanshmërisë.

53. Vendimi i Gjykatës së Lartë për dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Tiranë nuk i ka dhënë zgjidhje përfundimtare çështjes. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe i ka kërkuar kësaj gjykate të ripërsërisë hetimin gjyqësor, me qëllim që palët e interesuara të paraqesin mjetet dhe provat që çmojnë në mbështetje të pretendimeve të tyre, përfshirë edhe ato që eventualisht gjykata mund t'i çmojë si të meta në kuptim të përmbajtjes së kërkesëpadisë, si dhe të dokumenteve e mjeteve të tjera që mbështesin kërkesën, aktet e përfaqësimit etj.

54. Kurse në lidhje me gjykimin e zhvilluar në Kolegjin Civil që ka vendosur mospranimin e rekursit për shqyrtim në seancë gjyqësore, Gjykata rithekson se ky Kolegj është organi që analizon dhe vlerëson në dhomë këshillimi nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit, duke vlerësuar kështu nëse rekursi përmban shkaqe për t'u kaluar ose jo për shqyrtim në seancë gjyqësore. Sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit, nëpërmjet arsyetimit të vendimeve të saj, luan rolin e një filtri paraprak përzgjedhës të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit, për verifikimin nëse rekursi i plotëson ose jo kushtet për shqyrtim, nuk është një shkelje e së drejtës së palëve për t'iu drejtuar gjykatës apo e asaj për një gjykim publik, por një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të

pambështetura në ligj (*shih vendimin nr. 45, datë 23.7.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

55. Për sa më sipër, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuësës për cenimin e njërit prej elementeve të së drejtës për një proces të rregullt gjyqësor, që lidhet me besueshmërinë e gjykatës për të qenë objektivist e paanshme, është haptazi e pabazuar.

56. Në përfundim, Gjykata vlerëson se kërkesa e shoqërisë “Iliria” s.r.l. për shfuqizimin e vendimeve nr. 35, datë 31.3.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) është e pabazuar dhe duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Gani Dizdari, Altina Xhoxhaj, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Vitore Tusha

MENDIM PARALEL

1. Në çështjen me kërkuese shoqërinë “Iliria” s.r.l., ndonëse ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën për rrëzimin e kërkesës, nuk pajtohem me linjën e arsytimit të bërë prej saj.

2. Siç rezulton edhe nga rrethanat e kësaj çështjeje, kërkuësja i është drejtuar edhe më parë kësaj Gjykate, e cila, me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013, ka vendosur shfuqizimin e vendimit nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim. Në këtë vendim kam mbajtur qëndrim në pakicë, për arsye se shumica, edhe pse vlerësoi se pretendimet për cenimin e parimit të sigurisë

juridike, për mohimin e së drejtës së ankimit (rekursit), të së drejtës së mbrojtjes dhe kontradiktoritetit, nuk ishin parashtruar nga kërkuësja në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, pra nuk ishin shteruar mjetet e ankimit, e shfuqizoi atë vendim vetëm për shkak të mungesës së shkaqeve të rekursit. Pra, shumica u fokusua vetëm në paraqitjen formale të këtyre shkaqeve në pjesën hyrëse të vendimit, qëndrim ky që, siç kam theksuar në qëndrimet e mia të mbajtura në disa çështje të ngjashme, megjithëse shërben për të ndrequr një mangësi në formulimin e vendimeve të mospranimit nga kolegjet e Gjykatës së Lartë, është skematik dhe i padobishëm. Mbi të gjitha, ky qëndrim i jep vendimmarrjes së shumicës një karakter formal, pasi edhe pse, nga njëra anë, kënaq pretendimin për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, nga ana tjetër, dhe që është më e rëndësishme, nuk u jep përgjigje pretendimeve me natyrë kushtetuese të kërkuësit.

3. Gjykata duhet të investohet nëse konstaton shkelje të parimeve të procesit të rregullt ligjor dhe nëse këto shkelje nuk janë konstatuar dhe riparuar nga Gjykata e Lartë. Në rast se Gjykata nuk arrin në një përfundim të tillë, pra që procesi i zhvilluar në të tria shkallët e gjykimit është i cenueshëm, nga pikëpamja kushtetuese, ajo nuk mundet të shfuqizojë një vendim të Gjykatës së Lartë vetëm me arsyetimin se ai nuk përmban shkaqet e paraqitura në rekurs, por kjo, në vlerësimin tim, nuk e pengon Gjykatën që edhe në rastet e mospranimit të kërkesës, t'i tërheqë vërejtje Gjykatës së Lartë në mënyrë që të riparojë këto të meta në të ardhmen.

4. Në kërkesën e parë të paraqitur para Gjykatës, kërkuësja ka ngritur pretendime që lidhen me cenimin e së drejtës së aksesit në gjykatë, të së drejtës së mbrojtjes dhe kontradiktoritetit, pasi procesi është zhvilluar në mungesë të saj, apo të parimit të veprimit të ligjit në kohë dhe hapësirë, si element i parimit të sigurisë juridike. Në lidhje me këto pretendime Gjykata nuk e ka legjitimuar kërkuësen, pasi ato nuk ishin paraqitur më parë në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, pra kërkuësja nuk ka shteruar mjetet ligjore për mbrojtjen e tyre (vendimi nr. 31, datë 10.7.2013). Duke mos i marrë fare në shqyrtim këto pretendime, Gjykata nuk arriti të vlerësojë nëse procesi gjyqësor ka shfaqur

probleme që e bënin atë të cenueshëm nga pikëpamja kushtetuese.

5. Pas rishqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë, Kolegji Civil i asaj gjykate, me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013, ka vendosur sërish mospranimin e rekursit. Për pasojë, kërkesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese për kundërshtimin e këtij vendimi, duke parashtruar në kërkesë si pretendimet e paraqitura në kërkesën e mëparshme, konkretisht cenimin e parimit të sigurisë juridike, të së drejtës të ankimit (rekursit), të së drejtës së mbrojtjes dhe kontradiktoritetit, ashtu edhe disa pretendime të tjera, që lidhen me parimet e zbatimit të ligjit në kohë, të arsyetimit të vendimit të Kolegjit Civil, të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm dhe të paanshmërisë në gjykim.

6. Siç kam theksuar edhe më sipër, në shqyrtimin e kërkesave individuale Gjykata duhet të investohet nëse shkeljet e konstatuara të së drejtës për një proces të rregullt ligjor nuk janë konstatuar dhe riparuar nga Gjykata e Lartë. Të gjitha pretendimet e ngritura nga kërkesja nuk janë ngritur më parë para kësaj Gjykate, për pasojë ato nuk mund të ngrihen më në këtë kërkesë, për shkak të mosshterimit të mjeteve ligjore të ankimit, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës. Gjykata mund të marrë në shqyrtim vetëm pretendimet që lidhen me procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë pas kthimit të çështjes për rigjykim. Në këtë kuptim, shumica nuk duhej të ndalej në analizimin e pretendimeve të tjera të kërkuases, që lidhen me procesin e zhvilluar në Gjykatën e Apelit, por vetëm në vlerësimin e plotësimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, pra të plotësimit të kërkesës për paraqitjen e shkaqeve të rekursit në vendim.

7. Për sa i takon vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, pas kthimit të çështjes për rishqyrtim, rezulton se ai i ka plotësuar të metat formale të evidentuara në vendimin e sipërcituar të Gjykatës dhe ka arsyetuar qëndrimin e tij për mospranimin e rekursit.

8. Këto janë argumentet ku mbështes qëndrimin tim paralel për rrëzimin e kësaj kërke.

Anëtare: Altina Xhoxhaj

MENDIM PAKICE

1. Jam i mendimit se kërkesa e shoqërisë “Iliria” s.r.l., lidhur me pretendimin për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), duhej pranuar për arsytet e mëposhtme.

2. Nga rrethanat e çështjes, sikurse arsyeton edhe shumica (*shih paragrafin nr. 19 të vendimit*), rezulton se kërkesja i është drejtuar edhe më parë kësaj Gjykate për cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Gjykata, me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013, ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesës, duke shfuqizuar vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Lartë. Gjykata në këtë vendim arsyetonte se “*mungesa e paraqitjes së shkaqeve të parashtruara në rekurs, në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), përbën një të metë të pakapërcyeshme të përmbajtjes së vendimit dhe të arsyetimit të gjykatës. [...] Gjykata çmon, gjithashtu, se prima facie, mosparaqitja në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) e shkaqeve të parashtruara nga kërkesi në rekurs, krijon dyshime edhe për cenimin e së drejtës së ankimit efektiv, si dhe të së drejtës për t’u dëgjuar, të pretenduara nga kërkesja. Në këtë këndvështrim, pasqyrimi i shkaqeve të rekursit në pjesën hyrëse të vendimit të Kolegjit të Gjykatës së Lartë përbën një element të domosdoshëm dhe të rëndësishëm të tij, i cili nuk ka thjesht karakter formal në përmbajtjen e vendimit gjyqësor*” (shih paragrafët 38-39 të vendimit nr. 31, datë 10.7.2013 të Gjykatës Kushtetuese).

3. Pavarësisht këtij vlerësimi të Gjykatës, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, përsëri në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013, ka vendosur mospranimin e rekursit.

4. Në këto rrethana, kërkesja i është drejtuar rishtazi kësaj Gjykate duke pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), me vendimin e lartpërmendur, ka cenuar parimin e arsyetimit të vendimit gjyqësor, pasi nuk ka arsyetuar shkaqet e mosprimit të rekursit (*shih paragrafin nr. 31 të vendimit*).

5. Shumica, pasi ka konstatuar se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përmbush kriteret e caktuara nga neni 310 i KPC-së lidhur

me përmbajtjen e vendimit (*shih paragrafin nr. 35 të vendimit*), mbështetur në nenin 480 të KPC-së, ka arritur në përfundimin se vendimi i kundërshtuar nuk përbën cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vepruar në përputhje me kërkesat e Kodit të Procedurës Civile. Kjo formë arsyetimi, sipas shumicës, është tashmë e konsoliduar në praktikën e Gjykatës së Lartë, përderisa shpreh në thelb shkaqet e mospranimit të rekursit nga ana e kolegjit civil në dhomë këshillimi (*shih paragrafët 37 dhe 38 të vendimit*).

6. Argumentet e mësipërme të shumicës për rrëzimin e kërkesës në këndvështrimin tim janë të pabazuara. Për më tepër mendoj se ky vendim i shumicës e bën vendimmarrjen e kësaj Gjykate formale dhe aspak efektive. Gjithashtu, ky vendim bie ndesh me Kushtetutën dhe cenon standardin e vendosur nga kjo Gjykatë mbi forcën detyruese të vendimeve të saj.

7. E drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga neni 42 dhe neni 142/1 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 8, datë 28.2.2012, nr. 8, datë 16.3.2011, nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm që e kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në

përfundim të gjykimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 23, datë 4.11.2008; nr. 7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënë, përmban referencat në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se detyrimi për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit, dhe se masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Në rastin konkret, sikurse u përmend më lart, çështja është shqyrtuar më parë nga kjo Gjykatë. Në këtë drejtim, Gjykata është shprehur se zbatimi i detyrueshëm i vendimeve të saj është i garantuar nga Kushtetuta, e cila në nenin 132 dhe nenin 145 të saj sanksionon shprehimisht këtë koncept kushtetues. Vendimet e Gjykatës kanë fuqi detyruese të përgjithshme dhe janë përfundimtare. Ato përbëjnë jurisprudencë kushtetuese dhe, për rrjedhojë, kanë efektet e *forcës së ligjit*. Ky efekt detyrues ka të bëjë si me pjesën urdhëruese, ashtu edhe me pjesën arsyetuese të vendimit. Në respekt të doktrinës dhe të jurisprudencës kushtetuese, Gjykata ka theksuar se efekti detyrues që pasqyrohet mbi argumentet thelbësore të vendimit të saj përbën edhe një *ratio decidendi*, eliminimi i të cilave do ta bënte vendimin, në tërësinë e tij, të pakuptimtë. Nga kjo pikëpamje, Gjykata ka theksuar se nga standardi i detyrimit të zbatimit të vendimmarrjes kushtetuese nuk mund të bëjë përjashtim as vet Gjykata Kushtetuese (*shih vendimet nr. 5, datë 7.2.2001; nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 21, datë 29.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Ndikimi i padiskutueshëm i vendimeve të Gjykatës është i tillë që iu imponon të gjitha organeve shtetërore, duke mos përjashtuar as

gjykatat, fuqinë detyruese të arsyetimit të vendimit të saj. Arsyetimi që përdor Gjykata në vendimet e saj ka forcën e ligjit, çka buron nga autoriteti i këtij organi për të thënë fjalën e fundit në çështjet për të cilat të tjerët tashmë janë shprehur. Çdo qëndrim i kundërt krijon një precedent të rrezikshëm në marrëdhëniet institucionale (*shih vendimet nr. 5, datë 7.2.2001; nr. 20, datë 1.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Pavarësisht se në vendimin nr. 31, datë 10.7.2013 jam shprehur me mendim paralel, duke i qëndruar konsekuent jurisprudencës së Gjykatës, kjo e fundit në vendimarrjen e mëparshme të saj ka vlerësuar se kërkuueses i janë cenuar të drejtat e veta kushtetuese. Konkretisht, Gjykata ka konstatuar jo vetëm mungesën e paraqitjes në vendimin e Gjykatës së Lartë së shkaqeve të parashtruara në rekurs, por ka vlerësuar edhe se ky fakt *krijon dyshime edhe për cenimin e së drejtës së ankimit efektiv, si dhe të së drejtës për t'u dëgjuar, të pretenduara nga kërkuuesja*. Në këto kushte, mendoj se këto fakte nuk mund të anashkalohen, por përkundrazi duhet t'i nënshtrohen një procesi vlerësimi nga Gjykata e Lartë, dhe si të tilla nuk mund të garantohen në dhomë këshillimi. Gjykata e Lartë ka për detyrë të sigurojë zbatimin korrekt të ligjit procedural dhe material nga të gjitha gjykatat, në përputhje me Kushtetutën dhe vendimet e kësaj Gjykate. Një zgjidhje e ndryshme nga sa ka vendosur Gjykata në vendimin nr. 31, datë 10.7.2013 do të ishte antikushtetuese, pasi nuk do të respektohej një akt parësor i nxjerrë pikërisht nga një burim parësor siç është Gjykata Kushtetuese (*shih vendimin nr. 20, datë 1.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Nisur nga rrethana se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, pas rigjyqimit të çështjes, edhe pse formalisht i ka plotësuar kriteret e caktuara nga neni 310 i KPC-së lidhur me përmbajtjen e vendimit, jam i mendimit se ky vendim nuk i ka përmbushur në mënyrë të plotë detyrimet e përcaktuara në vendimin nr. 31, datë 10.7.2013 të Gjykatës, për sa kohë pretendimet e kërkuueses në thelb nuk kanë marrë ende përgjigje të shprehur, dhe si të tilla krijojnë përsëri dyshime të arsyeshme lidhur me cenimin e së drejtës së ankimit efektiv, si dhe të së drejtës për t'u dëgjuar.

14. Në këto kushte, duke mbajtur në konsideratë edhe efektin detyrues të vendimeve

të saj, të shtjelluar më lart, vlerësoj se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë duhej të shfuqizohej.

15. Si përfundim, mendoj se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka respektuar standardin kushtetues të arsyetimit të vendimeve gjyqësore, për rrjedhojë pretendimi i kërkuueses në këtë aspekt është i bazuar dhe duhej pranuar.

Anëtar: Vladimir Kristo

MENDIM PAKICE

1. Për arsye se nuk ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në çështjen me kërkuese shoqërinë "Iliria" s.r.l., si dhe me argumentet mbi të cilat mbështetet ky qëndrim, e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim pakice.

2. Nëpërmjet arsyetimit të saj shumica ka konstatuar se "kërkuuesja pretendimet për cenimin e parimit të sigurisë juridike, parimit të mohimit të së drejtës së ankimit (rekursit), të së drejtës së mbrojtjes dhe kontradiktoritetit i ka paraqitur edhe më parë në kërkesën e saj drejtuar Gjykatës Kushtetuese. Gjykata Kushtetuese i ka shqyrtuar pretendimet dhe me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013 ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesës, duke shfuqizuar vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Lartë". Për rrjedhojë, shumica ka arritur në përfundimin se "Gjykata Kushtetuese, me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013, i ka dhënë përgjigje kërkuueses, duke arsyetuar se lidhur me këto pretendime kërkuuesja nuk ka nuk shteruar mjetet juridike, pasi nuk i ka parashtruar në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë" (*prg. 26-27 të vendimit*).

3. Nuk pajtohem me këtë përfundim të shumicës, për sa i përket pretendimit të cenimit të së drejtës së ankimit, për arsyet në vijim.

4. Neni 43 i Kushtetutës parashikon se "*kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe*". Gjykata e ka vlerësuar të drejtën e ankimit ndaj një vendimi gjyqësor të lidhur me të drejtën e aksesit, si pjesë të pandara dhe garanci të procesit të rregullt gjyqësor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës.

Sipas jurisprudencës së konsoliduar të kësaj Gjykate, e drejta e ankimit duhet kuptuar si mundësi e çdo individ për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar individit të drejtën për t'u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 5, datë 2.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Gjykata ka pohuar se e drejta e ankimit, e sanksionuar në nenin 43 të Kushtetutës, është një e drejtë procedurale, që shërben për të mbrojtur një të drejtë substanciale. Kjo e drejtë bazohet në parimin se “...nuk mund të ekzistojë një e drejtë pa të drejtën e ankimit”. Në këtë kuptim, në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit, ka rëndësi të realizohet si aspekti formal/procedural, ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë para së gjithash në funksion të aksesit që duhet të kenë individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale është pjesë e së drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë. Aksesit në gjykatë është një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 14, datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Gjykata ka vlerësuar edhe më parë se “administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. E drejta e aksesit në një organ gjyqësor duhet të jetë një e drejtë që lidhet me themelin dhe jo një e drejtë e pastër formale. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal (*shih vendimet nr. 8, datë 26.2.2015; nr. 53, datë 20.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Për shkak të natyrës së çështjes së themelit, që ka të bëjë me njohjen e një vendimi të dhënë

nga gjykata e arbitrazhit, gjykimi konkret është zhvilluar në dy shkallë, ku gjykata e apelit konsiderohet si shkallë e parë, ndërsa Gjykata e Lartë si instancë ankimuese. Këto lloj gjykimesh rregullohen nga titulli III, kreu IX i Kodit të Procedurës Civile (KPC). Nga rrethanat faktike të çështjes rezulton se kërkesja ka ushtruar rekurs në Gjykatën e Lartë, e cila, në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 00-2012-869, datë 12.4.2012, ka vendosur mospranimin e rekursit. Ky vendim i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është shfuqizuar nga Gjykata, me vendimin nr. 31, datë 10.7.2013, për arsye të mungesës së paraqitjes së shkaqeve të rekursit në vendim. Çështja është dërguar për rigjykim në Gjykatën e Lartë, e cila, në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 00-2013-2018, datë 4.10.2013, ka vendosur përsëri mospranimin e rekursit. Pra, në të dyja rastet kur ka shqyrtuar rekursin Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e tij në dhomë këshillimi. Duke pasur parasysh veçoritë e çështjes konkrete, e cila është gjykuar në dy shkallë, ku Gjykata e Lartë ka qenë e vetmja shkallë apelim, vlerësojmë se kërkesja nuk e ka realizuar të drejtën e ankimit efektiv. Megjithëse formalisht kërkesja ka pasur akses dhe është ankuar ndaj vendimit të gjykatës së apelit, efektivisht ajo nuk ka mundur të marrë përgjigje përfundimtare për pretendimet e ngritura nga një gjykatë më e lartë. Është detyrë e Gjykatës së Lartë të bëjë të mundur realizimin efektiv të së drejtës së aksesit, pa lënë shkas për ekuivoke në lidhje me marrjen në shqyrtim dhe vlerësimin e pretendimeve të kërkesit nga ana e saj (*shih vendimin nr. 28, datë 15.5.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Në kontekstin konkret, Gjykata e Lartë, në rolin e një gjykate apeli, duhej të merrte në shqyrtim pretendimet, t'i vlerësonte ato dhe t'u jepte përgjigje përfundimtare të arsyetuar. Kërkesja në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë ka ngritur pretendime për cenimin e parimit të sigurisë juridike dhe zbatimit të ligjit në kohë, të së drejtës së kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve, si dhe mohimit të së drejtës së ankimit. Gjykata e Lartë duhej të arsyetonte mbi këto pretendime, pasi vetëm në këtë mënyrë kërkeses do t'i garantohej aksesit dhe ankimi efektiv në një gjykatë më të lartë. Në vendimin nr. 31, datë 10.7.2013 është evidentuar nga Gjykata se mungesa e paraqitjes së shkaqeve të rekursit

krijonte dyshime edhe mbi cenimin e së drejtës së aksesit dhe të ankimit efektiv. Në vlerësimin tonë edhe pas rikthimit dhe rigjykit të çështjes në Gjykatën e Lartë dyshimet për cenimin e së drejtës së aksesit dhe ankimit efektiv nuk janë korigjuar.

8. Për sa më sipër, bazuar në veçoritë e çështjes konkrete, vlerësojmë se Gjykata e Lartë nuk ka bërë të mundur realizimin efektiv të së drejtës së aksesit dhe të së drejtës së ankimit nga ana e kërkuarës, ndaj për këtë arsye shumica duhej ta shfuqizonte atë.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi

VENDIM

Nr. 75, datë 22.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 30.6.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 34 Akti, që i përket:

KËRKUES: Tom Doshi

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 39, datë 26.3.2015 të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë dhe nr. 15, datë 28.3.2015 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 3, 4, 15, 27, 28, 30, 32, 42/1/2, 43, 49/1, 131/f, 134/1/g dhe 142 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatos Lulo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarës, që është shprehur për pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë dhe Prokurorisë së Përgjithshme, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Në datën 2.3.2015, kërkuar Tom Doshi, deputet i Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (Kuvendi), është shprehur publikisht se ka pasur një tentativë për vrasje ndaj tij dhe një deputeti tjetër në verën e vitit 2014.

2. Në datën 3.3.2015 nga ana e Prokurorisë për Krime të Rënda është filluar kryesisht procedimi penal nr. 63 për veprën penale të vrasjes së funksionarëve publikë, mbetur në tentativë, e parashikuar nga neni 79/a, në lidhje me nenin 22 të Kodit Penal, në ngarkim të shtetasit D.B. *(i cili është ndaluar me urdhër të prokurorit dhe më pas arrestuar, me masë sigurimi “arrest me burg”)*.

3. Në datat 11.3.2015 dhe 17.3.2015 kërkuar ka kërkuar me shkrim dhënien e shpjegimeve nga Prokurori i Përgjithshëm për fakte për të cilat kërkuar e kishte vënë në dijeni, përfshirjen në hetimin e çështjes të prokurorëve dhe ekspertëve ndërkombëtarë, si dhe administrimin si prova të filmimeve të aeroportit të Hanoverit, Gjermani. Me vendimin e datës 19.3.2015, Prokuroria për Krime të Rënda ka vendosur mospranimin e këtyre kërkesave.

4. Në datën 20.3.2015 Prokuroria për Krime të Rënda ka shpallur moskompetencën e saj dhe ia ka dërguar çështjen Prokurorit të Përgjithshëm, i cili po në këtë datë ka regjistruar procedimin penal nr. 1 për veprat penale të kallëzimit të rremë, kanosje për deklarim a dëshmi, ekspertim ose përkthime të rreme dhe deklarata të rreme përpara prokurorit *(parashikuar respektivisht në nenet 305, 305/a dhe 312/a të Kodit Penal)*, në ngarkim të kërkuarës, deputetit M.F. dhe shtetasit D.B.

5. Me shkresën nr. 1004/2 prot., datë 20.3.2015, Prokurori i Përgjithshëm ka depozituar

në Kuvend kërkesën për dhënie autorizimi për arrestimin ose heqjen e lirisë, si dhe për të ushtruar kontrollin personal dhe të banesës së deputetit Tom Doshi.

6. Në datat 21.3.2015, 23.3.2015 dhe 25.3.2015, kërkesa e Prokurorit të Përgjithshëm u shqyrtua nga Këshilli për Rregulloren, Mandatet dhe Imunitetin i Kuvendit të Republikës së Shqipërisë. Në datën 25.3.2015 ky këshill konkludoi me raportin përkatës, i cili u vendos në rendin e ditës së seancës plenare të datës 26.3.2015.

7. Me vendimin nr. 39, datë 26.3.2015, Kuvendi vendosi dhënien e autorizimit për arrestimin ose heqjen e lirisë së deputetit të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, zotit Tom Doshi, kërkuar nga Prokurori i Përgjithshëm me kërkesën nr. 1004/2 prot., datë 20.3.2015.

8. Me urdhrin “Për ndalimin e të dyshuarit për një krim”, datë 26.3.2015, Prokurori i Përgjithshëm urdhëroi ndalimin e kërkuesit dhe zbatimin e këtij urdhri nga Policia Gjyqësore e Drejtorisë së Policisë së Qarkut Tiranë.

9. Në datën 27.3.2015 Prokuroria e Përgjithshme depozitoi në Gjykatën e Lartë kërkesën për “Vleftësimin si të ligjshëm të ndalimit të shtetasit Tom Doshi dhe caktimin për të si masë sigurimi atë të arrestit me burg”.

10. Me vendimin nr. 15, datë 28.3.2015, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë vendosi *inter alia*: “Vleftësimin si të ligjshëm të ndalimit të shtetasit Tom Doshi. Caktimin si masë sigurimi atë të arrestit në shtëpi, parashikuar nga neni 237 i Kodit të Procedurës Penale (...). Në zbatim të pikave 2 dhe 3 të nenit 237 të KPP-së, kufizimin e shtetasit Tom Doshi për të komunikuar me persona të tjerë, me përjashtim të atyre që bashkëjetojnë me të”.

II

11. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor gjatë vendimmarrjes së Kuvendit dhe Gjykatës së Lartë. Më konkretisht, pretendimet përqendrohen në këto aspekte:

11.1 *Shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë procedimit nga Prokuroria e Përgjithshme për arsyet e mëposhtme:*

11.1.1 Në kushtet kur akuza e bërë publike nga kërkuesi, për tentativë vrasje ndaj tij,

drejtohej ndaj një deputeti (*Kryetarit të Kuvendit*), kompetente për regjistrimin e procedimit penal dhe zhvillimin e hetimeve duhej të ishte Prokuroria e Përgjithshme dhe jo Prokuroria Për Krime të Rënda.

11.1.2 Prokurori i Përgjithshëm ka vepruar (*regjistrimi i çështjes penale, nxjerrja e urdhrit të ndalimit etj.*), duke qenë në konflikt interesi, pasi ai ka qenë i përfshirë në këtë ngjarje.

11.1.3 Urdhri i ndalimit i Prokurorit të Përgjithshëm është marrë në tejkalim të kompetencave të deleguara me vendimin nr. 39, datë 26.3.2015 të Kuvendit, ku thuhet se vlerësimin në rast se janë ose jo kushtet dhe kriteret për vendosjen e një mase sigurimi personal [...] e bën sistemi gjyqësor, nëpërmjet organit të tij, gjykatës, bazuar në parashikimet e posaçme të KPP-së. Sipas kërkuesit, autorizimi i Kuvendit është dhënë në përputhje me nenin 73/2 të Kushtetutës dhe nuk lejon që Prokurori i Përgjithshëm të veprojë me iniciativë ndaj deputetit duke urdhëruar ndalimin e tij.

11.2 *Shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë procedurave të dhënies së autorizimit nga Kuvendi për arsyet e mëposhtme:*

11.2.1 Këshilli i Rregullores, Mandateve dhe Imunitetit, edhe pse u vu në dijeni të faktit se kërkesa e prokurorisë kishte prapavijë politike, pra kishte arsye të rëndësishme për të dyshuar *humus persecutionis*, u shpreh në favor të dhënies së autorizimit.

11.2.2 Kërkesa kaloi për votim në kundërshtim me nenin 73, pika 4, të Kushtetutës, e cila urdhëron që votimi të bëhet i hapur. Në votimin e Kuvendit për shqyrtimin e kërkesës së Prokurorit të Përgjithshëm morën pjesë edhe deputetë të cilët kishin konflikt interesi, për faktin se ishin të përfshirë në hetimin dhe procedimin penal që kishte zhvilluar Prokuroria për Krimet e Rënda.

11.2.3 Mungesa e arsyetimit të vendimit të Kuvendit nr. 39 dhe mungesa e kërkuesit që të mund të realizonte mbrojtjen e tij edhe para Kuvendit në seancë plenare cenojnë procesin e rregullt ligjor.

11.3 *Shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë vendimmarrjes në Gjykatën e Lartë për arsyet e mëposhtme:*

11.3.1 GJL-ja nuk i ka dhënë përgjigje kërkesës së paraqitur nga mbrojtja, duke shkelur

në këtë mënyrë nenin 28, pika 4, të Kushtetutës dhe parimin e rëndësishëm që gjykata duhet të shprehet për gjithçka që i kërkohet.

11.3.2 Njëkohësisht në këtë gjykim është cenuar edhe parimi i paanshmërisë, pasi në shqyrtimin e saj ka marrë pjesë gjyqtarja M.A., e cila kishte paraqitur kërkesë për dorëheqje nga gjykimi i çështjes për shkak të konfliktit të interesit.

11.3.3 Vendimi i GJL-së, edhe pse *de jure* shprehet për një masë shtrënguese, *de facto* ka vendosur edhe një masë ndaluese për kërkuesin, duke e privuar atë nga e drejta për të ushtruar veprimtarinë e tij si deputet, gjë që bie ndesh me nenin 242/2 të KPP-së, ku parashikohet, ndër të tjera, se masa për pezullimin e ushtrimit të një detyre a shërbimi publik nuk zbatohet ndaj personave të zgjedhur sipas ligjit elektoral.

11.4 Është shkelur parimi i prezumimit të pafajësisë nga Prokuroria e Përgjithshme, pasi të gjitha veprimet e organit procedues deri në caktimin e masës së sigurimit personal nga GJL-ja dëshmojnë haptazi se procedimi penal në ngarkim të kërkuesit është paragykuar. Prokuroria në këtë mënyrë ka influencuar edhe në procedurat parlamentare, si dhe në vendimmarrjen e GJL-së, duke nxitur dhe krijuar presion mbi këto organe, që nga ana e tyre kanë shkelur normat kushtetuese dhe ligjore.

11.5 Gjatë procedurave të dhënies së autorizimit nga Kuvendi shkelja e parimit të prezumimit të pafajësisë evidentohet në faktin se edhe pse votimi në Kuvend është një votim politik, përpara shqyrtimit të kërkesës në këshill, ishin shprehur publikisht Kryeministri, Kryetari i Kuvendit, ministri i Brendshëm dhe një numër deputetësh, të cilët ishin thirrur si deklarues nga Prokuroria gjatë hetimeve të akuzës për vrasje të mbetur në tentativë.

11.6 Në vendimmarrjen e Gjykatës së Lartë, shkelja e parimit të prezumimit të pafajësisë bazohet në faktin se GJL-ja nuk ka mbajtur një qëndrim objektiv dhe të paanshëm në vlerësimin e kërkesës së prokurorisë për caktimin e masës së sigurimit personal për sa kohë është bazuar në një sërë deklaramesh të disa prej funksionarëve të lartë të shtetit. Gjithashtu, duke e mbështetur vlerësimin në akte të cilat janë të lidhura me një procedim tjetër (nr. 63/2015 për veprën penale të vrasjes së mbetur në tentativë), GJL-ja ka vlerësuar vetëm mbi një bindje të paraformuar nga publiciteti i çështjes.

11.7 Është cenuar e drejta themelore e lirisë dhe

sigurisë personale, për shkak se kërkuesi është ndaluar në kundërshtim me Kushtetutën dhe ligjin.

11.8 Është cenuar e drejta për të mos inkriminuar vetveten dhe për të mos dëshmuar kundër vetvetes (neni 32 i Kushtetutës), pasi në bazë të kërkesës së Prokurorisë së Përgjithshme drejtuar Kuvendit janë vendosur disa deklarime që kërkuesi ka dhënë në funksion të procedimit penal nr. 63/2015.

11.9 Është cenuar e drejta për t'u njohur me akuzën, pasi si në procesin e zhvilluar në Kuvend, ashtu edhe në GJL, jo vetëm atij nuk i është krijuar mundësia të njihet me aktet e dosjes, por nuk i është komunikuar as formalisht akuza, duke cenuar në këtë mënyrë edhe mbrojtjen efektive.

12. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, ka prapësuar:

12.1 Në lidhje me pretendimin e kërkuesit për shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë procedimit nga Prokuroria e Përgjithshme

12.1.1 Procedimi penal për veprën penale të vrasjes së funksionarëve publikë, mbetur në tentativë, është regjistruar kryesisht nga ana e prokurorisë dhe jo mbi bazën e ndonjë kallëzimi penal. Në bazë të nenit 75/a të KPP-së, kompetencën lëndore për këtë veprë penale e ka vetëm Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda. Për më tepër, nga ana e kërkuesit nuk është bërë asnjë kallëzim penal në ngarkim të Kryetarit të Kuvendit.

12.1.2 Të gjitha veprimet procedurale dhe hetimore të kryera nga Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krimet e Rënda janë të bazuara në ligjin penal dhe procedural penal. Hetimet e kësaj çështjeje kanë përfunduar dhe është marrë vendim për dërgimin e saj për gjykim pranë Gjykatës së Lartë, e cila është edhe gjykata kompetente për shqyrtimin e çdo kërkesë paraprake ose për pavlefshmëri të akteve procedurale, përfshirë edhe ato të hetimit paraprak.

12.1.3 Referuar nenit 131 të Kushtetutës, rezulton se nuk është në juridiksionin e GJK-së pajtueshmëria ose vlefshmëria e akteve procedurale dhe hetimore me ligjin penal dhe procedural penal.

12.1.4 Argumenti se Prokurori i Përgjithshëm ka vepruar duke qenë në konflikt interesi është i pabazuar në ligj dhe në faktet e procedimit penal,

pasi nga ana e kërkuesit as nuk është përmendur dhe as nuk është arsyetuar se cilat pikat konkrete të neneve 16 dhe 17/1 të ligjit procedural penal janë cenuar nga veprimet e kryera nga Prokurori i Përgjithshëm.

12.1.5 Kërkesa për dhënien e autorizimit për arrestimin e kërkuesit është paraqitur para Kuvendit në përputhje me nenin 73/2 të Kushtetutës, si dhe nenin 288 të KPP-së. Si rrjedhim, kërkesa drejtuar Kuvendit për dhënie autorizimi nuk ka asnjë lidhje me faktin se cilën procedurë ligjore do të zbatojë Prokuroria e Përgjithshme për arrestimin apo heqjen e lirisë. Kjo procedurë është në diskrecion të organit të prokurorisë në varësi të rrethanave të faktit penal, rrezikshmërisë shoqërore të faktit dhe personit për të cilin kërkohet arresti ose heqja e lirisë.

12.1.6 Nxjerrja e urdhrit të ndalimit për kërkuesin nuk nënkupton se ndaj tij prokuroria ka caktuar një masë sigurimi, por që për caktimin e masës i është drejtuar gjykatës kompetente, e cila, duke vlerësuar kushtet dhe kriteret për vendosjen e një mase sigurimi, ka dhënë vendimin nr. 15, datë 28.3.2015.

12.2 *Pretendimi i kërkuesit se gjatë procedurave të ndjekura nga organi i prokurorisë, Kuvendi dhe Gjykata e Lartë është cenuar e drejta e kërkuesit për të mos inkriminuar vetveten dhe mos dëshmuar kundër vetes, garantuar nga neni 32 i Kushtetutës, është i pabazuar dhe për më tepër nuk mund të jetë objekt shqyrtimi nga Gjykata Kushtetuese.*

12.3 *Për pretendimin se me vendimin nr. 15 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë i është cenuar e drejta kushtetuese për të ushtruar profesionin e tij si politikan dhe deputet*

12.3.1 Pretendimi është i pabazuar, sepse vet ligjvënësi ka përcaktuar në mënyrë të qartë rastet dhe kriteret për caktimin e një mase sigurimi personal shtrënguese dhe një masë sigurimi ndaluese. Një masë me karakter shtrëngues vendoset vetëm mbi bazën e vlerësimit të kushteve dhe kriterëve të përcaktuara qartë në nenet 228, 229 dhe 230 të KPP-së, të cilat janë të ndryshme nga ato mbi të cilat vlerësohet caktimi i një mase sigurimi me karakter ndalues. Sipas nenit 242/2 të KPP-së, ligjvënësi ka sanksionuar ndalimin e zbatimit të një mase ndaluese ndaj personave të zgjedhur sipas ligjit elektoral, por ky sanksionim nuk mund të interpretohet me

analogji dhe as nuk mund të mbahet në konsideratë në rastin e caktimit të një mase sigurimi personal me karakter shtrëngues.

13. **Subjekti i interesuar**, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë (Kuvendi), në parashtrimet drejtuar Gjykatës, vlerëson se kërkesa është e pabazuar dhe duhet rrëzuar për këto arsye:

13.1 Në shqyrtimin e kërkesës për dhënie autorizimi për arrestimin, heqjen e lirisë, kontrollin personal dhe kontrollin e banesës së deputetëve, Kuvendi ka zhvilluar një proces të rregullt ligjor bazuar në nenin 73/2/4 të Kushtetutës, nenin 288 të KPP-së dhe nenet 13 dhe 118 të Rregullores së Kuvendit.

13.2 Në relacionin e Prokurorit të Përgjithshëm drejtuar Kuvendit, ishte pasqyruar kryerja e një sërë veprimesh procedurale të parashikuara nga KPP-ja, siç janë: pyetja e personave që kanë dijeni mbi ngjarjen, këqyrja e provave materiale të administruara nga organi hetimor, përgjime ambientale, ballafaqimi mes subjekteve të procedimit etj.

13.3 Kërkesa dhe relacioni i paraqitur nga Prokurori i Përgjithshëm i janë njoftuar deputetit dhe janë marrë në shqyrtim nga Këshilli për Rregulloren, Mandatet dhe Imunitetin, në përputhje me Rregulloren e Kuvendit.

13.4 Refuzimi i kërkesave të paraqitura nga deputeti Tom Doshi gjatë procedurës parlamentare në lidhje me administrimin e provave specifike, është konsultuar me përfaqësuesit e organit të prokurorisë, të cilët kanë mbajtur qëndrimin se të gjitha veprimet hetimore, të kryera në kuadër të këtij procedimi penal, përbëjnë sekret hetimor dhe në vështirim të nenit 103 të KPP-së ndalohet publikimi i tyre.

13.5 Pretendimi se votimi i fshehtë i ka cenuar atij të drejtën për një proces të rregullt ligjor nuk është ngritur në nivel kushtetues, për sa kohë kërkuesi nuk ka parashtruar në kërkesë asnjë argument se në cilin aspekt dhe komponent të saj, ky aspekt procedural e ka cenuar këtë të drejtë themelore.

13.6 Kuvendi ka respektuar parimin e prezumimit të pafajësisë gjatë kryerjes së procedurave për dhënien e autorizimit. Kuvendi ka analizuar relacionin e paraqitur nga Prokurori i Përgjithshëm dhe ka konstatuar bazueshmërinë në argumente për dhënie autorizimi. Gjithashtu,

gjatë shqyrtimit të kërkesës nga Kuvendi, kërkesit i janë garantuar të gjitha të drejtat për një mbrojtje efektive. Këshilli i Rregullores, Mandateve dhe Imunitetit nuk mund të njoftonte akuza dhe as nuk mund ta njihte kërkesin me aktet e dosjes hetimore, pasi këto veprime janë procedurale dhe i përkasin prokurorisë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkesit

14. Gjykata në praktikën e saj ka pranuar se në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës, individit mund t'i drejtohet asaj për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, pasi të ketë shterur të gjitha mjetet juridike. Shterimi i mjeteve juridike nënkupton që ankuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete (*shih vendimet nr. 27, datë 20.6.2007, nr. 28, datë 23.6.2011 dhe nr. 53, datë 22.12.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Shterimi i mjeteve përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkesi, i cili, para se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese, duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura. (*shih vendimet nr. 1, datë 19.1.2009, nr. 1, datë 25.1.2010, nr. 17, datë 16.5.2011 dhe nr. 60, datë 21.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*)

15. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se Kushtetuta duhet interpretuar në atë mënyrë që të ketë kuptimin e duhur në zbatimin e saj. Duke qenë se mbrojtja kushtetuese ka një funksion subsidiar, ajo mund të kërkohe vetëm për një vendim përfundimtar, të çfarëdolloj forme, që përmbyll procesin gjyqësor. Dhunimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, mund të pretendohet në Gjykatë vetëm pasi të shterohen të gjitha mundësitë e ofruara nga sistemi i apelimit dhe kjo vlen edhe në rastet kur procedurat gjyqësore paraprake çojnë në një rëndim të mëtejshëm ose në tejzgjatjen e dhunimit të kësaj të drejte. Duke qenë se kërkesi i ka shteruar mjetet e ankimit për “masën e arrestit në burg” dhe ankohet ndaj një vendimi të Gjykatës së Lartë, karakteri i këtij vendimi të ndërmjetëm e kërkon, si përjashtim,

që ai të konsiderohet përfundimtar për qëllimet e nenit 131/f të Kushtetutës dhe nenit 30/2 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” (*shih vendimin nr. 28, datë 23.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*)

16. Në çështjen konkrete, Gjykata vëren se masa e sigurimit personal është caktuar nga Gjykata e Lartë në ushtrim të juridiksionit të saj fillestar dhe për rrjedhojë, kërkesi nuk ka në dispozicion asnjë mjet tjetër ankimi ndaj këtij vendimi. Në këto kushte, bazuar në standardet e interpretuara në vendimin e referuar më sipër (*vendimi nr. 28, datë 23.6.2011 i Gjykatës Kushtetuese*), Gjykata vlerëson se ky vendim do të konsiderohet përfundimtar, për rrjedhojë kërkesi e ka përmbushur kushtin legjitimues të shterimit të mjeteve të ankimit.¹

17. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar se ka juridiksion edhe mbi akte juridike me natyrë individuale, siç janë vendimet e Kuvendit apo dekretet e Presidentit të Republikës, vetëm në rastet e ankesave të funksionarëve publikë për mbrojtjen e së drejtës për një proces të rregullt ligjor (*shkronja “P” e nenit 131 të Kushtetutës*) (*shih vendimin nr. 76, datë 25.4.2002 të Gjykatës Kushtetuese*). Shqyrtimi i këtyre akteve nga Gjykata nuk është kryer në kuptim të kontrollit abstrakt të kushtetutshmërisë së normës juridike, por si rrjedhojë e kompetencave të tjera që burojnë nga neni 131 i Kushtetutës.

18. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata çmon se në rastin konkret kërkesi nuk disponon mjet tjetër ankimi edhe në lidhje me vendimin e Kuvendit, për rrjedhojë ai legjitimohet t'i drejtohet Gjykatës në kuptim të ankimit individual për procesin e rregullt ligjor.²

19. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata vëren se pretendimet e kërkesit *prima facie* lidhen me aspekte të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, ndaj në vijim merr në analizë këto pretendime:

¹ Gjyqtaret V.Tusha dhe A.Xhoxhaj kanë votuar kundër me argumentin se vendimi i GJL-së nuk është përfundimtar, për rrjedhojë Gjykata nuk ka juridiksion për shqyrtimin e pretendimeve lidhur me këtë vendim.

² Gjyqtari B. Imeraj ka votuar kundër legjitimitimit me arsyetimin se vendimi i Kuvendit është një akt individual.

B. Për pretendimin për shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë procedimit nga Prokuroria e Përgjithshme

20. Kërkuesi ka pretenduar se Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda nuk ka pasur kompetencë lëndore për regjistrimin dhe zhvillimin e hetimeve në kushtet kur akuza e bërë publike nga kërkuesi, për tentativë vrasje ndaj tij, drejtohej ndaj një deputeti. Gjithashtu, kërkuesi ka pretenduar se urdhri i ndalimit është marrë nga Prokurori i Përgjithshëm në kushtet e konfliktit të interesit dhe në kapërcim të kompetencave të deleguara nga Kuvendi me vendimin nr. 39, datë 26.3.2015.

21. Gjykata vëren se pretendimet e kërkuesit për procedurën e ndjekur nga Prokuroria e Përgjithshme lidhen ngushtësisht me zbatimin dhe interpretimin e dispozitave procedurale penale lidhur me çështje të kompetencës lëndore, vlefshmërinë e akteve procedurale, vlerësimin e bazueshmërisë së shkaqeve për të urdhëruar ndalimin e personit që dyshohet për një krim etj.

22. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur në mënyrë të vazhdueshme se interpretimi i ligjit material, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues (*shih vendimin nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Për më tepër, në çështjen konkrete rezulton se aspektet e ligjshmërisë së urdhrit të ndalimit dhe aspektet procedurale lidhur me të i janë nënshtruar kontrollit gjyqësor nga Gjykata e Lartë, për rrjedhojë Gjykata çmon se pretendimi i kërkuesit është i pabazuar në lidhje me pavlefshmërinë.

C. Për pretendimin për shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë vendimmarrjes në Gjykatën e Lartë

23. Sipas kërkuesit, GJL-ja nuk u ka dhënë përgjigje të gjitha kërkesave të paraqitura nga mbrojtja, si dhe ka cenuar parimin e paanshmërisë, pasi në gjykim ka marrë pjesë gjyqtarja M. A., e cila kishte paraqitur kërkesë për dorëheqje nga gjykimi i çështjes për shkak të konfliktit të interesit. Gjithashtu, edhe pse GJL-ja *de jure* shprehet për një masë shtrënguese, *de facto* ka vendosur edhe një masë ndaluese për kërkuesin, duke e privuar atë nga e drejta për të ushtruar veprimtarinë e tij si deputet, gjë që bie ndesh me nenin 242/2 të KPP-së.

24. Gjykata ka tashmë një jurisprudencë të konsoliduar lidhur me respektimin e parimeve bazë të shtetit të së drejtës, në të cilat parimi i ligjshmërisë zë një vend të rëndësishëm. Gjykata është shprehur se parimi i shtetit të së drejtës detyron të gjitha organet e pushtetit publik që t'i ushtrojnë kompetencat e tyre vetëm në kuadër dhe në bazë të normave kushtetuese (*shih vendimet nr. 29, datë 9.11.2005; nr. 19, datë 3.5.2007; nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë ka ushtruar kompetencat e saj për vlefhtësimin e ligjshmërisë së urdhrit të ndalimit dhe caktimin e masës së sigurimit personal për kërkuesin në përputhje me ligjin procedural penal dhe parimet e një procesi të rregullt ligjor. Konkretisht, rezulton se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka marrë në shqyrtim në seancë vlefhtësimin e masës së ndalimit brenda afateve procedurale (*seanca gjyqësore është zhvilluar në datën 28.3.2015, ndërkohë që kërkesa e Prokurorisë së Përgjithshme është paraqitur në datën 27.3.2015*) me pjesëmarrjen e prokurorit dhe mbrojtësve të caktuar nga kërkuesi. Gjithashtu, Kolegji Penal ka vlefhtësuar si të ligjshëm ndalimin e kërkuesit dhe ka vendosur masën e sigurimit “arrest në shtëpi”, pasi ka dëgjuar pretendimet e palëve duke u bazuar në aktet e paraqitura në gjykim.

25. Për më tepër, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuesit nuk janë ngritur në nivel kushtetues për sa kohë çështjet e pretenduara prej tij, si: disponimi i gjykatës mbi kërkimet e mbrojtjes, disponimi mbi pranimin e heqjes dorë nga gjyqtari, si dhe vlerësimi i kriterëve dhe kushteve për vendosjen e masës së sigurimit personal, lidhen ngushtësisht me zbatimin e normave procedurale penale. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 31, datë 1.12.2005; nr. 22, datë 22.7.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Sa më sipër, Gjykata çmon se nuk është kompetente të shqyrtojë pretendime në lidhje me interpretimin e ligjit, për rrjedhojë pretendimet e ngritura nga kërkuesi dalin jashtë juridiksionit të saj.

Ç. Për pretendimin për shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë procedurave të dhënies së autorizimit nga Kuvendi³

26. Gjykata vëren se argumentet e kërkuarit lidhur me këtë pretendim përqendrohen kryesisht në procesin e votimit, duke u ndalur veçanërisht në pamundësinë e kërkuarit që të mund të realizonte mbrojtjen para Kuvendit, për shkak të mungesës së tij në seancë plenare, pjesëmarrjen në votim të deputetëve, të cilët kishin konflikt interesi, si dhe në shkeljen e nenit 73, pika 4, të Kushtetutës, dispozitë e cila urdhëron që votimi të bëhet i hapur.

27. Gjykata në jurisprudencën e saj ka përcaktuar një sërë elementesh, mungesa e të cilave e bën procesin të parregullt nga pikëpamja kushtetuese. Kështu, argumentimi i shkeljeve që i atribuohen personit, respektimi gjatë shqyrtimit të çështjes i parimit të ndarjes së pushteteve, njohja paraprake e personit ndaj të cilit kërkohet të merret masa me materialet që e ngarkojnë atë me përgjegjësi, respektimi i së drejtës për t'u dëgjuar dhe mbrojtur si me anën e dhënies së sqarimeve paraprake, ashtu edhe gjatë shqyrtimit të çështjes, janë disa nga elementet bazë që garantojnë të drejtën kushtetuese të cilitdo për një proces të rregullt, si një e drejtë themelore, cenimin e së cilës, jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese e ka identifikuar në çdo rast si shkelje të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 76, datë 25.4.2002 të Gjykatës Kushtetuese*).

28. Referuar çështjes konkrete, Gjykata vëren se kërkuarit i janë argumentuar shkeljet që i atribuohen, çka del e qartë nga dokumentet e Kuvendit bashkëlidhur kërkesës (*raporti i Këshillit për Rregulloren, Mandatet dhe Imunitetet*), ku thuhet se kërkesa dhe relacioni i paraqitur nga Prokurori i Përgjithshëm me shkresën nr. 118/1, prot, datë 20.3.2015 i është njoftuar deputetit Doshi (*kërkuari*), [...], gjithashtu, nëpërmjet kësaj shkrese kërkuarit i është njoftuar ora dhe data e zhvillimit të mbledhjes. Për më tepër, Këshilli për Rregulloren, Mandatet dhe Imunitetet ka shtyrë edhe disa mbledhje me kërkesë të kërkuarit për t'i dhënë këtij të fundit mundësinë për të ushtruar mbrojtjen e tij me avokat, si dhe për të realizuar prezencën e tij gjatë mbledhjes së këtij

Këshilli. Siç rezulton nga seanca e datës 25.3.2015 dhe në vijim, kërkuari ka realizuar një debat të plotë e kontradiktor lidhur me argumentet e prokurorisë, çka tregon se gjatë këtij procesi nga ana e Kuvendit janë respektuar standardet e mësipërme.

29. Lidhur me pretendimin për mënyrën e votimit në seancën plenare për dhënien e autorizimit, Gjykata konstaton se Kuvendi nuk ka respektuar nenin 73 të Kushtetutës, i cili parashikon se: “[...] 2. *Deputeti nuk mund të arrestohet ose t'i hiqet liria në çfarëdolloj forme apo ndaj tij të ushtrohet kontroll personal ose i banesës, pa autorizimin e Kuvendit.* [...] 4. ***Për çështjet e parashikuara në paragrafët 2 dhe 3 të këtij neni, Kuvendi mund të diskutojë në seancë me dyer të mbyllura, për arsye të mbrojtjes së të dhënave. Vendimi merret me votim të hapur***”. Në kundërshtim me këtë dispozitë votimi për kërkuarin është bërë në mënyrë të fshehtë.

30. Megjithatë, Gjykata, duke shqyrtuar në tërësi procesin e zhvilluar në Kuvend arrin në përfundimin se kjo shkelje që nuk duhet të përsëritet në të ardhmen, nuk e bën atë të parregullt në kuptimin kushtetues, përderisa Kuvendi ka bërë të gjitha përpjekjet për të garantuar të drejtën e kërkuarit për t'u dëgjuar dhe mbrojtur.

31. Për sa më sipër u parashtrua, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuarit për shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë procedurave të dhënies së autorizimit nga Kuvendi është i pabazuar.

D. Për pretendimet e tjera

32. Kërkuari ka ngritur edhe pretendime të tjera lidhur me cenimin nga Kuvendi dhe Gjykata e Lartë të prezumimit të pafajësisë, së drejtës për të mos inkriminuar vetveten etj.

33. Gjykata thekson se në thelbin e një gjykimi të drejtë qëndrojnë të gjitha garancitë për individin, nga respektimi i të cilave arrihet të përfitohet e drejta për të pasur një seancë të drejtë e ligjore. Ndër parimet e një gjykimi të drejtë renditet e drejta e personit të akuzuar për veprën penale për t'u prezumuar i pafajshëm dhe lidhur ngushtë me të edhe e drejta për të mos u detyruar të dëshmosh kundër vetvetes ose të pranosh faj. Parimi i prezumimit të pafajësisë, sipas jurisprudencës kushtetuese, do të thotë që

³ Lidhur me këtë pretendim, gjyqtari S.Berberi është me mendimin e shumicës, por me arsyetim tjetër.

gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri ka kryer krimin për të cilin akuzohet, se barra e provës i takon palës akuzuese, se çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit dhe se gjykata duhet të mbështesë vendimin në prova direkte dhe indirekte, të cilat duhet të provohen nga akuza” (shih vendimet nr. 9, datë 28.4.2004 dhe nr. 19, datë 18.9.2008 të Gjykatës Kushtetuese).

34. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata çmon se këto pretendime për nga natyra lidhen kryesisht me garancitë procedurale në një proces gjyqësor. Megjithatë, referuar edhe procedurës së ndjekur nga Kuvendi, nuk rezulton që ky organ të ketë bërë deklarata në lidhje me fajësinë ose pafajësinë e deputetit. Gjithashtu, Gjykata vëren se edhe gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë nuk rezultojnë prova që të pasqyrojnë faktin se anëtarët e Kolegjit Penal të kësaj gjykate, që kanë gjykuar çështjen, e kanë paragjykuar çështjen. Për më tepër, në caktimin e masës së sigurimit personal për kërkuesin, Gjykata e Lartë nuk ka gjykuar themelin e çështjes, për rrjedhojë nuk mund të shprehej për fajësinë e kërkuesit. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se ky pretendim i kërkuesit është i pabazuar.

35. Si përfundim, nisur nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor nga Kuvendi dhe Gjykata e Lartë është i pabazuar dhe nuk duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “f”, dhe 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari

MENDIM PARALEL

Në çështjen me kërkues Tom Doshin, ndonëse ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën për rrëzimin e kërkesës, nuk pajtohemi me linjën e arsytimit të bërë prej saj në lidhje me pretendimin për shkelje të parimit të ligjshmërisë gjatë procedurave të dhënies së autorizimit nga Kuvendi. Për këtë arsye e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim paralel, për sa i përket juridiksionit të Gjykatës dhe standardeve të kontrollit për këtë pretendim.

Gjykata përpara se të shqyrtonte bazueshmërinë e këtij pretendimi, së pari, duhej të kishte evidentuar të drejtën që, sipas kërkuesit, është cenuar nëpërmjet një procesi të parregullt gjatë procedurave për dhënien e autorizimit; së dyti, duhej të vlerësonte nëse kjo e drejtë është cenuar nga vendimarrja e Kuvendit; së treti, të përcaktonte elementet e procesit të rregullt që duhet të respektohen nga Kuvendi gjatë procedurave vendimmarrëse për heqjen e imunitetit.

Kërkuesi, në thelb, pretendon cenimin e lirisë dhe të garancive kushtetuese që lidhen me heqjen e lirisë sipas neneve 27, 28 dhe 42 të Kushtetutës. Por, a është Kuvendi që vendos për kufizimin e lirisë nëpërmjet procedurave vendimmarrëse për heqjen e imunitetit? Për t’i dhënë përgjigje kësaj pyetje duhet të kemi parasysh dhe të sqarojmë kuptimin dhe qëllimin që kanë imuniteti parlamentar dhe procedurat parlamentare për heqjen e imunitetit.

Bazuar në nenin 73/2 të Kushtetutës deputeti nuk mund të arrestohet ose t’i hiqet liria në çfarëdo lloj forme apo ndaj tij të ushtrohet kontroll personal ose i banesës, pa autorizimin e Kuvendit. Në vështrim të nenit 73 të Kushtetutës deputetët gëzojnë imunitet parlamentar për sa kohë kanë statusin e deputetit. Garancitë që u jepen deputetëve bëjnë të mundur ushtrimin e funksioneve nga ana e tyre pa pasur frikën e kërcënimit apo akuzave të pabaza nga ekzekutivi, gjykatat apo kundërshtarët politikë (shih raportin CDL-AD (2014) 011 të Komisionit të Venecias). Imuniteti parlamentar që gëzojnë deputetët nuk ka si qëllim mbrojtjen e tyre individuale, por garantimin e mirëfunksionimit të Kuvendit si një organ kushtetues. Edhe nga pikëpamja historike arsyeja e vendosjes së

parashikimeve ligjore të paprekshmërisë penale është mbrojtja e Parlamentit si institucion nga presioni i papërshtatshëm/i tepruar i degëve të tjera të pushtetit. Imuniteti është një institut i cili i shërben edhe kontrollit dhe balancimit të pushteteve, duke mbrojtur, nga njëra anë, sferën e kompetencave të këtyre pushteteve dhe, nga ana tjetër, duke shmangur ndërhyrjen në këto kompetenca (*shih vendimin nr. 212, datë 29.10.2002 të Gjykatës Kushtetuese*).

Rregullat e paprekshmërisë parlamentare janë problematike për disa arsye. Së pari, çdo lloj paprekshmërie penale përbën në vetvete një cenim të parimit të barazisë përpara ligjit, si element i rëndësishëm i shtetit të së drejtës. Së dyti, rregullat mbi paprekshmërinë parlamentare mund të keqpërdoren nga persona të cilët kanë shkelur ligjin dhe kërkojnë të mbrohen nëpërmjet statusit të deputetit. Së treti, këto rregulla mund të kontribuojnë në uljen e besimit të Parlamenti si institucion dhe të politikanët, si pjesë përbërëse e tij. Megjithatë, kjo nuk do të thotë se këto rregulla janë në kundërshtim me parimet e shtetit të së drejtës dhe ndarjes së pushteteve, përkundrazi ato shihen si pjesë e sistemit të kontrollit dhe balancimit të pushteteve (*checks and balances*) dhe më specifikisht kanë si qëllim mbrojtjen e Parlamentit nga ndërhyrjet e degëve të tjera të pushtetit (*shih raportin CDL-AD (2014) 011 të Komisionit të Venecias*).

Dhënia e autorizimit nga Kuvendi për kryerjen e disa veprimeve të caktuara procedurale ndaj deputetëve, që gëzojnë paprekshmëri penale, rregullohet nga neni 73/2/4 i Kushtetutës, neni 288 i KPP-së dhe nenet 13 dhe 118 të Rregullores së Kuvendit.

Në vështrim të këtyre dispozitave vërehet se procedura e dhënies së autorizimit është si vijon: kërkesa dhe dokumentet shoqëruese për dhënien e autorizimit i paraqiten Kryetarit të Kuvendit nga Prokurori i Përgjithshëm (neni 118 i Rregullores së Kuvendit); kërkesa për autorizim paraqitet kur ekziston një dyshim i arsyeshëm i mbështetur në prova dhe kur plotësohen kushtet ligjore procedurale për arrestin, heqjen e lirisë në çfarëdolloj forme apo ushtrimin e kontrollit personal ose të banesës së deputetit (neni 288 i KPP-së); kërkesa shoqërohet me një relacion, ku prokurori parashtrohet provat dhe argumentet ligjore për kërkesën e paraqitur (neni 288 i KPP-

së); Kryetari i Kuvendit ia dërgon kërkesën dhe dokumentet shoqëruese menjëherë për shqyrtim Këshillit për Rregulloren, Imunitetin dhe Mandatet dhe vë në dijeni deputetin (neni 118 i Rregullores); deputeti ka të drejtë të paraqesë në Këshill, me shkrim ose me gojë, shpjegimet dhe vërejtjet e tij rreth çështjes (neni 118 i Rregullores); në përfundim të shqyrtimit, Këshilli harton një raport që u shpërndahet deputetëve për në seancë plenare, në të cilin rekomandon rrëzimin ose miratimin e dhënies së autorizimit (neni 118 i Rregullores); në seancë plenare fjala i jepet në fillim deputetit, ndaj të cilit është paraqitur kërkesa, për të dhënë shpjegime ose për t'iu përgjigjur pyetjeve të deputetëve. Raporti i Këshillit nuk është objekt diskutimi. Kuvendi vendos me votim të fshehtë nëse do të jepet ose do të rrëzohet dhënia e autorizimit (neni 118 i Rregullores).

Në këto raste, kur duhet të japë autorizimin për kryerjen e veprimeve procedurale të përcaktuara në nenin 73/2 të Kushtetutës, Kuvendi bën një vlerësim formal të kërkesës së paraqitur nga prokuroria. Sipas Komisionit të Venecias presupozohet se imuniteti duhet të hiqet në të gjitha rastet kur nuk ka arsye të dyshohet se akuzat ndaj deputetit janë të motivuara politikisht. Parimi mbizotërues është që kërkesat për heqje të imunitetit duhet të pranohen në të gjitha rastet, përveç rasteve kur ka shkak për të dyshuar se ekziston *fumus persecutionis*, pra qëllimi i dikujt për të keqpërdorur sistemin penal për motive politike dhe për të ndjekur penalisht deputetin në mënyrë të padrejtë. Edhe Kuvendi kur shqyrton kërkesat për dhënie autorizimi verifikon pikërisht nëse ka apo jo arsye për të pasur dyshime për ekzistencën e *fumus persecutionis* dhe nuk vlerëson lidhur me fajësinë ose pafajësinë e deputetit apo nëse ndjekja penale është e justifikuar ose jo. Rrjedhimisht, nuk është vendimarrja e Kuvendit që konkludon për kufizimin e lirisë së deputetit.

Komisioni i Venecias, për sa i përket procedurës parlamentare për heqjen e imunitetit, ka mbajtur qëndrimin se është e vështirë për Parlamentin (komisionin parlamentar përkatës) të vlerësojë heqjen e imunitetit pa u futur në detajet dhe themelin e akuzave penale të rastit specifik dhe pa formuar një opinion paraprak. Kjo në

praktikë konfliktin me parimin e prezumimit të pafajësisë dhe mund të perceptohet si një lloj gjykimi politik mbi çështjen e fajësisë. Gjithashtu, kjo është në kundërshtim me parimin e ndarjes së pushteteve, sipas të cilit vetëm gjykatat mund të vlerësojnë përgjegjësinë penale individuale. Këto procedura nuk duhet t'i ngjajnë një procedimi gjyqësor dhe në asnjë rast nuk duhet të vlerësojnë për fajësinë e deputetit, e cila vlerësohet vetëm nga gjykatat. Organi parlamentar që shqyrton kërkesat për heqje imuniteti nuk duhet të bëjë një vlerësim ligjor të çështjes si të tillë (*shih raportin CDL-AD (2014) 011 të Komisionit të Venecias*).

Edhe GJEDNJ-ja ka theksuar se paprekshmëria penale ndihmon për të arritur pavarësinë e plotë të Parlamentit, duke parandaluar çdo mundësi të procedimeve penale të motivuara politikisht (*fumus persecutionis*) dhe mbron pakicën parlamentare nga presioni ose abuzimi i shumicës parlamentare. Mekanizmi për zbatimin e detyrimit parlamentar, që konsiston në marrjen e një vendimi për të hequr apo jo imunitetin, është një nga mënyrat me të cilat Parlamenti ushtron autonominë e tij. Vendimet e marra nga organet parlamentare, të cilat janë organe politike, janë rrjedhimisht, për nga natyra, vendime politike dhe jo vendime gjyqësore, kështu që ato nuk mund të pritet që të plotësojnë të njëjtat kritere si vendimet gjyqësore, kur vjen puna për të dhënë arsyt (*shih vendimin Kart kundër Turqisë, datë 3 dhjetor 2009; përshkrim i Gjykatës*).

Bazuar në argumentet dhe standardet e mësipërme, çmoj se procedura e dhënies së autorizimit nga Kuvendi, si rregull, nuk mund të vlerësohet nga Gjykata në aspektin e procesit të rregullt. Dhënia e autorizimit nga Kuvendi nuk sjell automatikisht kufizimin e lirisë për deputetin; është organi i prokurorisë që vendos për masat e sigurimit dhe kufizimin e lirisë, të cilat më pas i nënshtrohen kontrollit gjyqësor. Gjithashtu, ky është një proces të cilit i mungojnë elementet thelbësore të procesit të rregullt ligjor të elaboruara nga Gjykata Kushtetuese. Për më tepër, paprekshmërinë penale deputeti e gëzon për shkak të funksionit të tij si anëtar i Kuvendit dhe pjesë përbërëse e tij dhe jo si individ, titullar i pozicionit që mban.

Nisur nga sa më sipër, çmoj se pretendimi i kërkuarit për shkelje të ligjshmërisë gjatë procedurave për dhënien e autorizimit nga

Kuvendi duhej të ishte rrëzuar nga Gjykata për mosargumentim nga ana e kërkuarit, lidhur me të drejtën e cenuar, si dhe për mungesë të juridiksionit kushtetues në këtë çështje.

Anëtar: Sokol Berberi

VENDIM

Nr. 76, datë 22.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datat 29.9.2015 dhe 2.11.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 47 Akti, që i përket:

KËRKUES: Dod Gjoka

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Armando Gjeta, në mungesë, Komisioni i Ndarjes së Tokës Bashkia Laç, në mungesë, Zyra e Regjistrimit të Pasurisë Laç, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 232, datë 25.5.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin; nr. 1243, datë 1.11.2001 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2014-3814, datë 10.12.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës; neni 6 i Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KENDJ); nenet 28, 29, 30 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.12.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, që është shprehur për pranimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesi pretendon se me aktin e marrjes së tokës në përdorim nr. 137, janar 1995 të Komisionit të Ndarjes së Tokës të fshatit GJORËM-KURBIN është trajtuar, në bazë të ligjit nr. 7501, datë 19.7.1991, “Për Tokën”, me 9.2 dynym tokë bujqësore, të ndodhur në GJORËM.

2. Edhe shtetasi Viktor Skeja (që ka ndryshuar më pas emrin në Armando Gjeta) është pajisur me po të njëjtin akt të marrjes së tokës në përdorim nr. 137, janar 1995.

3. Në këto rrethana, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin me kërkesëpadi me objekt kthim sendi, rivendosje në posedim, pavlefshmëri juridike të dhënies së tokës në pronësi dhe pavlefshmëri e certifikatës së pronësisë.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin nr. 232, datë 25.5.2001, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë si të pabazuar në prova dhe në ligj. Ajo ka arritur në përfundimin se akti i marrjes së tokës në përdorim nga kërkuesi nuk ka vullën e pushtetit lokal. Ndërsa shtetasi Armando Gjeta, edhe pse është pajisur me të njëjtin akt të marrjes së tokës në përdorim, në vitin 1996, ka marrë edhe aktin e dhënies së tokës në pronësi.

5. Mbi ankimin e kërkuesit, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1243, datë 1.11.2001, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 232, datë 25.5.2001 të gjykatës së shkallës së parë.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 412, datë 21.2.2003, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuesit me arsyetimin se nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 472 i Kodit të Procedurës Civile (KPC).

7. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, gjithashtu, me vendimin nr. 37, datë 28.5.2004 ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim të kërkuesit ndaj vendimit nr. 232, datë 25.5.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin.

8. Kërkuesi ka marrë pjesë në cilësinë e paditësit edhe në procesin me palë Mrike Gjoka etj. dhe të paditur Armando Gjetën, Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme, me objekt deklarimin të pavlefshëm të aktit të marrjes së tokës në pronësi nr. 137 të vitit 1996.

Në këtë proces, me vendimet nr. 50, datë 3.2.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe nr. 99, datë 21.9.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë, të dyja gjykatat e faktit kanë vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë, pasi përbën gjë të gjykuar.

9. Kërkuesi, gjithashtu, ka paraqitur kallëzim penal ndaj shtetasit Armando Gjeta për falsifikim dokumentesh, i cili është regjistruar si çështja penale nr. 43 e vitit 2005. Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Kurbin me vendimin e datës 15.4.2005, ka vendosur pushimin e saj me argumentin se fakti nuk ekziston. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka bërë ankim dhe Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin nr. 71, datë 15.7.2005, ka pranuar kërkesën e tij. Sërish Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin e datës 24.6.2008, ka vendosur pushimin e çështjes sepse ndjekja penale është parashkruar. Edhe kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur ankim dhe në përfundim të procesit gjyqësor, Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 137, datë 26.10.2011, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, i cili ka vendosur pranimin e ankimit dhe vazhdimin e hetimeve të çështjes penale nr. 43, të vitit 2005.

10. Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Kurbin me vendimin e datës 28.9.2012, ka vendosur përsëri pushimin e çështjes penale. Ajo ka arsyetuar se shtetasi Armand Gjeta provohet se ka konsumuar elementet e veprës penale të falsifikimit të dokumenteve, kryer kjo në formën e përdorimit të parashikuar nga neni 186/1 i KP-së, por referuar kohës së kryerjes së kësaj veprë, mbështetur në nenin 66/c të KP-së, sipas saj ndjekja penale për këtë vepër penale është parashkruar, pasi kanë kaluar më tepër se pesë vjet nga koha e kryerjes së veprës.

11. Bazuar në përfundimet e arritura në vendim nga prokurori, i cili ka vërtetuar faktin që shtetasi Armando Gjeta ka konsumuar elementet e veprës penale të falsifikimit të dokumenteve, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikim të vendimeve nr. 232, datë 25.5.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe nr. 1243, datë 1.11.2001 të Gjykatës së Apelit Tiranë, si dhe të vendimeve nr. 50, datë 3.2.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe nr. 99, datë 21.9.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë të lartpërmendur.

12. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-201-3814, datë 10.12.2014, ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim të paraqitur nga kërkuesi, me arsyetimin se në kuptim të neneve 494/ç dhe 495 të KPC-së nuk ekziston një vendim gjyqësor civil apo penal i formës së prerë që të vërtetojë rrethanën e falsifikimit të dokumenteve.

II

13. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (në vijim “Gjykata”) për shfuqizimin e vendimeve objekt kërkesë, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur se:

13.1 Vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) ka vendosur në kundërshtim të plotë me ligjin, duke bërë shkelje të rënda procedurale në cenim të parimeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor.

13.2 Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar çështjen me tre gjyqtarë, duke mos respektuar ligjin “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë”, i cili parashikon se trupi gjykues në këto raste duhet të përbëhet nga pesë gjyqtarë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuetit

14. Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, *ratione temporis*, vetëm për kërkimin për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, pasi për sa i përket kërimit për shfuqizimin e vendimeve nr. 232, datë 25.5.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe nr. 1243, datë 1.11.2001 të Gjykatës së Apelit Tiranë, pretendimi i tij është paraqitur tej afatit ligjor dyvjeçar të parashikuar nga neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, si dhe *ratione materiae*, pasi pretendimet e paraqitura në kërkesë *prima facie* përfshihen në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

B. Për pretendimin për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj

15. Kërkuesi pretendon se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka shqyrtuar çështjen me trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë, edhe pse neni 13/1 i ligjit nr. 8588, datë 15.3.2000, “Për

organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë”, i përditësuar, parashikon se trupi gjykues në këto raste duhet të përbëhet nga pesë gjyqtarë.

16. Lidhur me pretendimin për formimin e drejtë të trupit gjykues, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se shqyrtimi i çështjes nga një “gjykatë e caktuar me ligj” është një element i procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Termi “gjykatë” karakterizohet në sensin material nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve që janë në kompetencë të saj në një proces të zhvilluar mbi një procedurë ligjërish të përcaktuar dhe në pajtim me shtetin e së drejtës. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente kërkon që gjykata të ketë juridiksion për të dëgjuar çështjen dhe që kompetenca t’i jetë dhënë asaj prej ligjit (*shih vendimet nr. 16 datë 27.3.2012, nr. 23, datë 23.7.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata konstaton se neni 13/1 i ligjit nr. 8588, datë 15.3.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë”, i përditësuar, të cilit i referohet kërkuesi, parashikon se kolegjet e Gjykatës së Lartë gjykojnë me trup gjykues të përbërë nga 5 gjyqtarë, përveçse kur legjislacioni procedural në fuqi parashikon ndryshe. Edhe neni 35/5 i KPC-së parashikon se Gjykata e Lartë gjykon në kolegji me trup gjykues të përbërë nga 3 gjyqtarë të gjitha çështjet që, sipas këtij neni, në gjykatën e shkallës së parë gjykohen nga një gjyqtar. Çështjet e tjera gjykohen me trup gjykues të përbërë nga 5 gjyqtarë.

18. Në kuptim të këtyre dispozitave, Gjykata vlerëson se kërkesat për rishikim në Gjykatën e Lartë, duke qenë mjete të jashtëzakonshme ankimi, në çdo rast, duhen shqyrtuar nga një trup gjykues të përbërë nga 5 gjyqtarë.

19. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar kërkesën për rishikim me një trup gjykues të përbërë nga tre gjyqtarë. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se gjatë shqyrtimit të çështjes nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, trupi gjykues nuk është formuar komform parashikimeve ligjore të neni 13/1 i ligjit nr. 8588, datë 15.3.2000 të lartpërmendur.

20. Për sa më lart, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuetit për cenimin e parimit të

gjykatës së caktuar me ligj është i bazuar dhe duhet pranuar.

C. Për pretendimin për cenimin e së drejtës së aksesit

21. Kërkuesi, gjithashtu, pretendon se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në kundërshtim me ligjin dhe me parimet e procesit të rregullt ligjor, ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim të paraqitur prej tij edhe pse organi i Prokurorisë i Rrethit Gjyqësor Kurbin ka konstatuar në vendimin e pushimit të datës 28.9.2012 se subjekti i interesuar Armando Gjeta ka konsumuar elementet e veprës penale të falsifikimit të dokumenteve.

22. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se ajo i vlerëson pretendimet e individëve në drejtëm të standardeve që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor dhe detyrimin që kanë gjykatat e juridiksionit të zakonshëm për respektimin e tyre. Gjykata ka vlerësuar se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 22, datë 22.7.2009 dhe nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjithashtu, bazuar në parimin *jura novit curia* Gjykata ka theksuar se ajo mund të vlerësojë vetë nëse pretendimet e ngritura në kërkesë bien në fushën e veprimt të një dispozite të caktuar, që nuk është parashtruar para saj dhe se ajo nuk e konsideron veten të detyruar nga cilësimi që u është bërë fakteve të çështjes nga kërkuesi (*shih vendimin nr. 27, datë 9.5.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se pavarësisht nga mënyra e formulimit të kërkesës, pretendimi i kërkuesit se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) ka vendosur në kundërshtim me ligjin, duke bërë shkelje të rënda procedurale në cenim të parimeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor duhet të trajtohet

në këndvështrim të respektimit të së drejtës së aksesit në gjykatë.

25. Në jurisprudencën e saj Gjykata është shprehur se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga elementet më të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal (*shih vendimet nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 41, datë 28.9.2011; nr. 21, datë 29.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga aspektet e së drejtës për gjykim, e sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 7, datë 11.3.2008; nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Nga ana tjetër, lidhur me kërkesën për rishikim, Gjykata është shprehur se ajo përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës. Nëpërmjet këtij mjeti ankimi mund të hapet një gjykim i mbyllur në mënyrë përfundimtare nga gjykata. Duke qenë një mjet i jashtëzakonshëm, pasi ka për objekt një vendim gjyqësor të formës së prerë, me autoritetin e gjësë së gjykuar, pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi gjyqësor vetëm për një numër të kufizuar shkaqesh, të parashikuara shprehimisht nga dispozitat procedurale (neni 494 i KPC-së) përkatëse (*shih vendimin nr. 36, datë 26.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se kërkesa për rishikim e paraqitur nga kërkuesi në Gjykatën e Lartë bazohet në faktin se Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Kurbin, në vendimin e pushimit të çështjes në ngarkim të

shtetasit Armando Gjeta, ka konfirmuar se ai me veprimet e tij ka konsumuar elementet e veprës penale të falsifikimit të dokumenteve, në të cilat janë bazuar gjykatat në marrjen e vendimeve të tyre. Ky fakt, sipas kërkesit, ishte i mjaftueshëm për të shërbyer si shkak ligjor që Gjykata e Lartë të vendoste pranimin e kërkesës për rishikim, sepse sipas nenit 494/ç të KPC-së kur “*vërtetohet se vendimi i dhënë është bazuar në dokumente të falsifikuara*”, Gjykata e Lartë duhet të vendosë rishikimin e çështjes.

28. Lidhur me këtë pretendim, Gjykata konstaton se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka arsyetuar se neni 494/ç i KPC-së duhet interpretuar në lidhje të ngushtë me nenin 495 të KPC-së, sipas të cilit rishikimi i vendimeve për rrethanat e parashikuara në shkronjat “b”, “c” dhe “ç” të nenit 494 të KPC-së lejohen kur ato rrethana janë vërtetuar me vendim penal të formës së prerë dhe në këto kushte vendimi i pushimit të prokurorit nuk mund të shërbejë si shkak për rishikimin e vendimeve gjyqësore.

29. Për sa i përket vendimit të prokurorit për pushimin e çështjes, Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se funksioni kushtetues i dhënies së drejtësisë nga gjykatat është i ndryshëm nga funksioni i ndjekjes penale që ushtron prokurori. Kur ushtron ndjekjen penale prokurori mbledh provat për të vërtetuar akuzën dhe verifikon nëse ndodhet në kushtet që e detyrojnë të pushojë akuzën ose çështjen penale, apo ta dërgojë çështjen në gjykatë. Gjykata, në përfundim të procesit, vendos për deklarimin fajtor ose të pafajshëm të të pandehurit, që do të thotë se në ushtrim të funksionit të dhënies së drejtësisë në kontekstin penal, është ajo që vendos për themelin e akuzës së ngritur nga prokurori (*shih vendimin nr. 5, datë 6.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Nga ana tjetër, Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se interpretimi i ligjit procedural është atribut i gjykatave të sistemit gjyqësor dhe i organeve që e zbatojnë atë. Nisur nga ky parim, edhe sqarimi i kuptimit të çdo dispozitat të KPP-së dhe raporti i saj me dispozitat e tjera të përafërta me të për zbatimin e tyre në gjykimet e çështjeve është në kompetencë të gjykatave të sistemit gjyqësor (*shih vendimin nr. 20, datë 29.9.2008 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se arsyetimi i lartpërmendur i

Gjykatës së Lartë (*shih paragrafin nr. 28*) është brenda kompetencave që ligji procedural i atribuon asaj Gjykate, dhe në këtë kuptim pretendimi i kërkesit për cenimin e së drejtës së aksesit nuk hyn në juridiksionin kushtetues.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “f”, dhe 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2014-3814, datë 10.12.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Sokol Berberi, Besnik Imeraj, Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Fatos Lulo

MENDIM PARALEL

1. Pajtohem me vendimin e shumicës për shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2014-3814, datë 10.12.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, por në ndryshim nga shumica mendoj se duhej pranuar edhe pretendimi për cenimin e së drejtës së aksesit të kërkesit, për arsyet e mëposhtme:

2. Sikurse ka theksuar edhe shumica (*shih paragrafin nr. 25 të vendimit*), Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se e drejta për t’iu drejtuar gjykatës është një nga elementet më të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës,

një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal (*shih vendimet nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 41, datë 28.9.2011; nr. 21, datë 29.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga aspektet e së drejtës për gjykim, e sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 7, datë 11.3.2008; nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar se neni 42 i Kushtetutës sanksionon në vetvete jo vetëm të drejtën e individit për t'iu drejtuar gjykatës, por edhe detyrimin e shtetit që t'ia garantojë këtë akses. Gjykata ka konsideruar se sipas këtij neni detyrimi për të garantuar të drejtën efektive të aksesit në gjykatë nuk nënkupton thjesht mungesën e një ndërhyrjeje, por edhe ndërmarrjen e veprimeve pozitive nga ana e shtetit. Në rast se mohohet një e drejtë e tillë, procesi konsiderohet jo i rregullt, sepse aksesit në gjykatë është para së gjithash një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet nr. 5, datë 6.3.2009; nr. 17, datë 18.7.2008; nr. 15, datë 17.4.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Në të njëjtën linjë është shprehur edhe Gjykata Kushtetuese Gjermane. Sipas jurisprudencës së saj gjykatat nuk mund të injorojnë detyrimin për të respektuar të drejtën e aksesit të individit në gjykatë, përkundrazi ato duhet ta garantojnë atë në çdo moment dhe të marrin të gjitha masat që ajo të realizohet pavarësisht situatës juridike (BVerfGE 29, 45).

5. Ndërsa lidhur me kërkesën për rishikim, Gjykata ka vlerësuar se ajo përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës. Nëpërmjet këtij mjeti ankimi mund të hapet një gjykim i mbyllur

në mënyrë përfundimtare nga gjykata. Duke qenë një mjet i jashtëzakonshëm, pasi ka për objekt një vendim gjyqësor të formës së prerë, me autoritetin e gjësë së gjykuar, pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi gjyqësor vetëm për një numër të kufizuar shkaqesh, të parashikuara shprehimisht nga dispozitat procedurale (neni 494 i KPC-së) përkatëse (*shih vendimin nr. 36, datë 26.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Po në këtë drejtim, GJEDNJ-ja (*çështja Bujnita kundër Moldavisë, 16 janar 2007 dhe çështja Xheraj kundër Shqipërisë, 29 korrik 2008*) ka theksuar se autoriteti që ushtron kompetencën e rishikimit të një akti ose procesi duhet të bëjë të gjitha përpjekjet e mundshme për të gjetur një balancë të drejtë midis interesave të individit dhe nevojës për të siguruar efektivitetin e sistemit të drejtësisë (*shih edhe vendimin nr. 5, datë 6.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Në rastin në shqyrtim, Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Kurbini, në vendimin e pushimit të çështjes në ngarkim të subjektit të interesuar, ka konfirmuar faktin se ky i fundit me veprimet e tij ka konsumuar elementet e veprës penale të falsifikimit të dokumenteve, të cilat janë bazuar gjykatat në marrjen e vendimeve të tyre. Bazuar mbi këtë rrethanë, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikim. Gjykata e Lartë ka vendosur mospranimin e saj me arsyetimin se, në kuptim të neneve 494/ç dhe 495 të KPC-së, nuk ekziston një vendim gjyqësor civil apo penal i formës së prerë që të vërtetojë rrethanën e falsifikimit të dokumenteve. Sipas Gjykatës së Lartë efektet e vendimit të pushimit të prokurorit nuk mund të barazohen me ato të një vendimi gjyqësor të formës së prerë.

8. Shumica në vendimin e saj ka vlerësuar se ky arsyetim i Gjykatës së Lartë është brenda kompetencave që ligji procedural i atribuon asaj gjykate, dhe në këtë kuptim pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës së aksesit nuk hyn në juridiksionin kushtetues (*shih paragrafin nr. 30 të vendimit*).

9. Ky arsyetim i shumicës më duket formal dhe nuk përmbush kriteret kushtetuese të trajtuara më lart lidhur me detyrimin që kanë gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, që pavarësisht situatës juridike të marrin të gjitha

masat që e drejta e aksesit të garantohet efektivisht. Në këtë kuptim Gjykata e Lartë ishte e detyruar që brenda kritereve ligjore të përcaktuara në Kodin e Procedurës Civile të gjente hapësirat për respektimin e së drejtës së aksesit të kërkuarit.

10. Gjykata e Lartë, përkundrazi, ndonëse pranon faktin e konstatuar nga prokuroria për falsifikimin e dokumenteve që lidhen me zgjidhjen e konfliktit në fjalë, nuk ka bërë asnjë përpjekje për të vënë në diskutim nëse ky fakt përbën një “rrethanë të re apo provë të re me shkrësë”, në kuptim të shkronjës “a” të nenit 494 të KPC-së, ku thuhet shprehimisht se pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi të formës së prerë kur “*zbulohen rrethana të reja apo prova të reja me shkrësë që kanë rëndësi për çështjen, të cilat nuk mund të dihen nga pala gjatë shqyrtimit të saj*”. Në këndvështrimin tim, përderisa kërkuari i ka përdorur të gjitha mjetet në dispozicion për të kërkuar të drejtën e tij të pronësisë, situata që vepra penale është parashkruar nuk mund ta cenojë atë në të drejtën e tij, kur është provuar tashmë nga vendimi i prokurorisë që subjekti i interesuar e ka fituar pronësinë mbi bazën e dokumenteve të falsifikuara, rrethanë kjo që nuk dihej në kohën e shqyrtimit të çështjes.

11. Nga sa më lart, ndryshe nga shumica, jam i mendimit që çështja hyn në juridiksionin kushtetues, pasi në rastin konkret interpretimi i ligjit (neni 494 i KPC-së) është i lidhur ngushtë me cenimin e së drejtës kushtetuese të aksesit në gjykatë. Sipas jurisprudencës konstante të Gjykatës kontrolli kushtetues që ajo ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete përbëjnë juridiksion kushtetues, kur ato shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 22, datë 22.7.2009; nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Si përfundim, mendoj se vendimi i Gjykatës së Lartë, krahas parimit të gjykatës së caktuar me ligj, të evidentuar nga shumica, i ka cenuar kërkuarit edhe të drejtën e aksesit në gjykatë.

Anëtar: Vladimir Kristo

VENDIM

Nr. 77, datë 22.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 1.10.2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 49 Akti, që i përket:

KËRKUES: Azis Jata

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ministria e Financave, Departamenti i Administratës Publike

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr. 3060, datë 6.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë; nr. 8, datë 2.2.2011 i Gjykatës së Apelit Tiranë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Gani Dizdari, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuari ka punuar si drejtor i Drejtorisë së Auditimit, Mbikëqyrjes dhe Investigimit në Drejtorinë e Përgjithshme të Auditimit. Me aktin administrativ nr. 148/1, datë 27.1.2010 të DAP-it është liruar nga shërbimi civil me pretendimin se i janë dhënë dy vlerësime negative të njëpasnjëshme. Këto vlerësime janë kryer për

periudhën nga 1.11.2007 deri 31.10.2008 dhe periudhën nga 1.11.2008 deri 31.10.2009 dhe në të dyja rastet është vlerësuar negativisht (jo mjaftueshëm).

2. Mbi bazën e ankimit të kërkuarit, Komisioni i Shërbimit Civil, me vendimin nr. 31, datë 11.3.2010, ka vendosur: *“Pranimin e ankesës duke shfuqizuar aktin administrativ të vlerësimit të punës për vitin 2008 dhe 2009, pasi është subjektiv dhe në kundërshtim me procedurën e kërkuar nga ligji.”*

3. Ministria e Financave ka bërë ankim kundër këtij vendimi në Gjykatën e Apelit Tiranë, e cila me vendimin nr. 54, datë 2.7.2010, ka vendosur: *“Shfuqizimin e vendimit të KSHC-së nr. 31, datë 11.3.2010 si të pambështetur në prova.”*

4. Kërkuari, pas daljes së aktit të largimit nga shërbimi civil, i mbështetur në vlerësimet negative të punës, i është drejtuar KSHC-së për shfuqizimin e aktit nr. 148/1, datë 27.1.2010 të DAP-it si absolutisht të pavlefshëm. KSHC-ja, me vendimin nr. 68, datë 21.4.2010, ka vendosur: *“Shfuqizimin e aktit nr. 148/1, datë 27.1.2010 të DAP-it si absolutisht të pavlefshëm, si dhe detyrimin e Ministrisë së Financave të kthejë në punë ankuesin dhe të bëjë pagimin e pagës për ankuesin që nga ndërprerja e marrëdhënieve financiare deri në kthimin në detyrë.”*

5. Ky vendim është kundërshtuar nga Ministria e Financave dhe DAP-i, me ankime të veçanta, para Gjykatës së Apelit Tiranë, e cila, me vendimin nr. 8, datë 2.2.2011, ka vendosur: *“Pranimin e ankimit. Shfuqizimin e vendimit nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së.”* Po kjo gjykatë, me vendimin nr. 13, datë 8.2.2011 ka vendosur: *“Lënien në fuqi të vendimit nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së”*.

6. Kundër vendimit nr. 8, datë 2.2.2011 të Gjykatës së Apelit kërkuari ka ushtruar rekurs dhe Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2014-3060, datë 6.11.2014, ka vendosur: *“Mospranimin e rekursit”*.

II

7. **Kërkuari** i është drejtuar Gjykatës, duke pretenduar se ndaj tij është zhvilluar një proces i parregullt ligjor. Sipas kërkuarit është cenuar:

7.1 Siguria juridike nga ana e Gjykatës së Apelit Tiranë, e cila duke ndryshuar ndërgjyqësinë, ka ndarë ankimin e DAP-it për t'u shqyrtuar më vete nga ankimi i Ministrisë së Financave. Si rrjedhojë, jemi para dy vendimeve

të Gjykatës së Apelit, që bien ndesh me njëri-tjetrin, pasi njëri ka rrëzuar ankimin e DAP-it, duke lënë në fuqi vendimin nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së (vendimi nr. 13, datë 8.2.2011), ndërsa tjetri ka rrëzuar ankimin e kërkuarit, duke shfuqizuar vendimin nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së (vendimi nr. 8, datë 2.2.2011).

7.2 Standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor, pasi Gjykata e Lartë nuk i ka marrë në shqyrtim pretendimet e ngritura në rekurs, megjithëse ato kishin të bënin me shkelje kushtetuese. Gjykata e Lartë vetëm ka shtuar formalisht shkaqet e rekursit në vendim, pa u dhënë përgjigje pretendimeve me natyrë kushtetuese, konkretisht pretendimit në lidhje me cenimin e sigurisë juridike nga ana e Gjykatës së Apelit Tiranë në dhënien e dy vendimeve të ndryshme për të njëjtën çështje. Kolegji Administrativ duhej ta kishte kaluar çështjen në gjykim, pasi u paraqitën shkelje të rënda procedurale. Ai nuk ka arsyetuar mjaftueshëm mungesën e shkaqeve të rekursit.

8. **Subjekti i interesuar, DAP-i**, ka paraqitur dy parashtrime, i pari mban datën 13.7.2015 dhe sipas tij, DAP bashkohet me pretendimin e kërkuarit për cenim të parimit të sigurisë juridike nga dhënia e dy vendimeve për të njëjtën çështje nga Gjykata e Apelit. Në parashtrimet e mëvonshme, të datës 18.9.2015, DAP-i mban qëndrim të ndryshëm, duke argumentuar se kërkuari nuk legjitimohet në kërkimet e tij, pasi nuk ka shteruar mjetet juridike, duke qenë se vendimi nr. 13, datë 8.2.2011 nuk është ende përfundimtar, por në proces gjyqësor. Gjithashtu, sipas parashtrimeve të fundit të DAP-it, zgjidhja e konfliktit midis dy vendimeve të gjykatave nuk është në kompetencë të Gjykatës Kushtetuese, por në kompetencë të Gjykatës së Lartë, e cila në këtë rast është shprehur qartë për mospranimin e rekursit mbi këtë pretendim.

9. **Subjekti i interesuar, Ministria e Financave**, në parashtrimet e saj mban qëndrimin se:

9.1 Kërkuari nuk legjitimohet, pasi kërkesa është paraqitur tej afatit 2-vjeçar nga dalja e vendimit nr. 8, datë 2.2.2011.

9.2 Ndërgjyqësia është formuar si duhet nga Gjykata e Apelit, pasi Ministria e Financave duhej të ishte e paditur, duke qenë se detyrimi financiar i kërkuar nga kërkuari duhej të paguhej nga Ministria e Financave.

9.3 Ligjshmëria e vendimit nr. 13, datë 8.2.2011 është vendosur sërish nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, e cila, me vendimin nr. 7399, datë 26.6.2014, ka vendosur: “Shpalljen të pavlefshëm të titullit ekzekutiv vendim nr. 13, datë 8.2.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë.”. Dalja e një vendimi të mëvonshëm nuk e cenon ligjshmërinë e vendimit nr. 8, datë 2.2.2011.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

10. Gjykata vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga ligji. Në kuptim të nenit 30 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, individi, pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e të drejtave të tij, mund ta paraqesë kërkesën në Gjykatën Kushtetuese brenda 2 vjetëve nga data e njoftimit të vendimit të fundit të organit përkatës shtetëror. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se vendimi më i fundit në kohë është vendimi nr. 00-2014-3060, datë 6.11.2014 i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

11. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata rithekson se kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese për një proces të rregullt ligjor. Ajo ndërhyr në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtat kushtetuese për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste, Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve dhe të rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Gjykata e analizon ligjin, faktin dhe rrethanën përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga nenet 42 dhe 131, shkronja “P”, të Kushtetutës, gjë e cila përbën juridiksionin e saj kushtetues. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në

përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (shih vendimet nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 16, datë 19.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese).

12. Bazuar në standardet e mësipërme, Gjykata vëren se argumentet e kërkuarit në mbështetje të pretendimeve për parregullsi të gjykimit në Gjykatën e Apelit Tiranë dhe në Gjykatën e Lartë lidhen me respektimin e parimit të sigurisë juridike dhe standardin kushtetues të arsytimit të vendimit gjyqësor. Në këto kushte, nisur nga natyra *prima facie* e këtyre pretendimeve, Gjykata çmon se vlerësimi i tyre përfshihet në juridiksionin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike

13. Kërkuari ka pretenduar se është cenuar siguria juridike, pasi Gjykata e Apelit ka dhënë dy vendime që bien ndesh me njëri-tjetrin: i pari, vendimi nr. 8, datë 2.2.2011, ka vendosur pranimin e ankimit të Ministrisë së Financave dhe shfuqizimin e vendimit nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së, ndërsa i dyti, vendimi nr. 13, datë 8.2.2011, ka rrëzuar ankimin e DAP-it, duke lënë në fuqi vendimin nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së. Sipas kërkuarit, është cenuar siguria juridike nga vendimet gjyqësore, pasi aktualisht nuk është e qartë se cili vendim është i detyrueshëm për zbatim. Sipas tij, kjo shkelje nuk është shqyrtuar dhe as nuk është riparuar nga Kolegji Administrativ, si gjykatë më e lartë.

14. Gjykata ka theksuar se siguria juridike është ndër elementet thelbësore të shtetit të së drejtës. Parimi i shtetit të së drejtës ku mbështetet një shtet demokratik, nënkupton sundimin e ligjit dhe mënjanimin e arbitraritetit, me qëllim që të arrihet respektimi dhe garantimi i dinjitetit njerëzor, drejtësisë dhe sigurisë juridike. Parimi i sigurisë juridike përfshin, krahas qartësisë, kuptueshmërisë dhe qëndrueshmërisë së sistemit normativ, edhe besimin te sistemi juridik (shih vendimet nr. 25, datë 28.4.2014; nr. 20, datë 11.7.2006 të Gjykatës Kushtetuese).

15. Ky qëndrim është mbajtur vazhdimisht edhe nga kjo Gjykatë, e cila ka theksuar se “... ligji procedural civil ka sanksionuar edhe parimin e gjësë së gjykuar (*res judicata*), parim i cili pengon dhënie të çdo vendimi të ri mbi atë që është gjykuar. Cenimi i parimit të gjësë së gjykuar do të çonte në cenimin e të drejtave, lirive dhe interesave kushtetuese e ligjore të garantuara nga neni 42 i Kushtetutës, pra në cenim të vetë sigurisë

juridike...në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që, në rastet kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vibet në dyshim.” (shih vendimin nr. 23, datë 8.6.2007; nr. 12, datë 17.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese).

16. Të njëjtin qëndrim ka mbajtur edhe Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut, e cila ka nënvizuar se parimi në bazë të të cilit një vendim përfundimtar i formës së prerë është gjë e gjykuar dhe zgjidh mosmarrëveshjen midis palëve me një efekt përfundimtar, është një element themelor i gjykimit të drejtë, që garantohet nga neni 6 i Konventës në çështjet civile. Parimi i sigurisë juridike dikton që kur një mosmarrëveshje civile është shqyrtuar në themel nga gjykata, vendimi i saj nuk vihet më në diskutim (*shih çështjen Kehaya dhe të tjerë kundër Bullgarisë*, datë 12.1.2006).

17. Gjykata, duke iu referuar çështjes konkrete, konstaton se vendimi i parë nr. 8, datë 2.2.2011 i Gjykatës së Apelit Tiranë ka zgjidhur konfliktin midis dy palëve të ndryshme nga ato të vendimit të dytë nr. 13, datë 8.2.2011 të po asaj gjykate, pavarësisht se në të dyja rastet e gjykuara efektet e këtyre vendimeve lidhen me largimin nga puna të kërkuarit. Ndryshe nga sa pretendon kërkuari, formimi i ndërgjyqësisë në rastin e parë është bërë sipas rregullave procedurale civile, pasi Ministria e Financave ka qenë që në fillim palë e paditur dhe jo person i tretë, dhe si e tillë, ajo duhej të ishte e paditur edhe në gjykimin në apel. Vendimi i dytë, pra nr. 13, datë 8.2.2011 i Gjykatës së Apelit, ka marrë një drejtim tjetër tashmë, referuar parashtrimeve të subjektit të interesuar, DAP-it. Me vendimin nr. 7399, datë 26.6.2014 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, ai është pezulluar së ekzekutuari, duke e shpallur të pavlefshëm titullin ekzekutiv, vendim i cili është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Tiranë. Pra, të dyja vendimet e Gjykatës së Apelit kanë pasur palë të ndryshme dhe objekte të ndryshme gjykimi, prandaj ato nuk hedhin poshtë njëra-tjetrën dhe si të tilla nuk krijojnë situata të ndryshme juridike, ndryshe nga sa pretendon kërkuari. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se dhënia e dy vendimeve nga Gjykata e Apelit, pavarësisht se lidhen të dyja me kërkuarin, nuk krijon pasoja të tilla që e vendosin atë (kërkuarin) në një situatë të pasigurt nga pikëpamja juridike.

18. Nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për cenimin e sigurisë juridike nga vendimet gjyqësore, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, janë të pambështetura.

C. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

19. Kërkuari ka pretenduar se është cenuar standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor, sepse Gjykata e Lartë nuk i ka marrë në shqyrtim pretendimet e ngritura në rekurs, megjithëse ato kishin të bënin me shkelje kushtetuese. Kërkuari pretendon se vendimi i Kolegjit Administrativ nuk përmbush standardet kushtetuese të arsyetimit të një vendimi gjyqësor. Sipas tij, ai Kolegj nuk ka arsyetuar mjaftueshëm mungesën e shkaqeve të rekursit. Madje arsyetimi është jologjik, pasi në të Kolegji është shprehur se rekursi i palës së paditur, DAP-it, nuk është i bazuar, ndërkohë që rekursi është paraqitur nga kërkuari. Gjykata e Lartë vetëm ka shtuar formalisht shkaqet e rekursit në vendim pa u dhënë përgjigje pretendimeve me natyrë kushtetuese.

20. Gjykata rithekson se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës, si dhe neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 55, datë 18.12.2012; nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Gjykata kërkesën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar e ka vlerësuar rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre (*shih vendimin nr. 55, datë 18.12.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Sipas jurisprudencës së Gjykatës, arsyetimi i kufizuar i vendimit të marrë në dhomën e këshillimit nuk e cenon procesin e rregullt ligjor. Kjo formë arsyetimi është tashmë e konsoliduar

në praktikën e Gjykatës së Lartë, përderisa shpreh në thelb shkaqet e mospranimit të rekursit, nga ana e kolegjeve të saj, gjatë shqyrtimit të tij paraprak në dhomën e këshillimit. Sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit luan rolin e një filtri të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj. Sipas këtyre standardeve, kur kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, vendoset për mospranimin e kërkesës dhe ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi dhe nuk mund të bëhet pjesë e kontrollit kushtetues që zhvillon Gjykata (*shih vendimet nr. 34, datë 12.7.2013; nr. 108, datë 3.10.2012; nr. 17, datë 17.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese, si dhe vendimin nr. 143, datë 7.12.2011 të Mbledhjes së Gjyqtarëve*).

23. Edhe Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ) ka theksuar se “detyrimi që ka gjykata vendase për të arsyetuar vendimet e saj, nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palës ndërgjyqëse. Masa e arsyetimit të vendimit varet nga natyra e vendimit në fjalë [...] arsyetimi i kufizuar i dhënë nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit në dhomë këshillimi, në mënyrë të nënkuptuar evidenton se aplikanti nuk ka ngritur një nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm, që është kusht për pranimin e kërkesës. Gjykata vëren se kur një gjykatë e lartë refuzon të pranojë një çështje, për arsye se mungojnë shkaqet ligjore për ngritjen e çështjes, një arsyetim shumë i kufizuar mund të përmbushë kriterin e nenit 6 të Konventës” (*Marini kundër Shqipërisë, datë 18.12.2007, §105-106; Mishgjoni kundër Shqipërisë, datë 7.12.2010, § 51*).

24. Në rastin konkret, vendimi nr. 3060 datë 6.11.2014 i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë e ka përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimit objekt shqyrtimi. Gjykata e Lartë, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë ligji, shqyrton rekursin për pretendime të shkeljes së ligjit material ose

procedural, gjë që përbën funksionin kryesor të saj. Ajo analizon çështjen në drejtim të kontrollit të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankmuara. Në zbatim të parimit të subsidiaritetit, kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Raporti ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e kësaj Gjykate i kërkesave individuale, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit). Një qëndrim i ndryshëm do ta kthente Gjykatën Kushtetuese në një instancë të zakonshme, gjë që nuk është funksioni i saj (*shih vendimet nr. 52, datë 2.12.2013; nr. 36, datë 25.7.2013; nr. 58, datë 24.12.2012; nr. 19, datë 2.4.2012; nr. 32, datë 28.12.2009; nr. 4, datë 28.2.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Bazuar në sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuarit, në lidhje me cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, është i pabazuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Sokol Berberi, Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Besnik Imeraj, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Gani Dizdari

MENDIM PAKICE

Nuk pajtohem me qëndrimin e shumicës për këto arsye:

A. Për pretendimin se është cenuar parimi i sigurisë juridike nga Gjykata e Apelit.

1. Kërkuesi pretendon se duke qenë se Gjykata e Apelit ka dhënë dy vendime, që bien ndesh me njëri-tjetrit: njëri ka rrëzuar ankimin e DAP-it, duke lënë në fuqi vendimin nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së (vendimi nr. 13, datë 8.2.2011), ndërsa tjetri ka rrëzuar ankimin e kërkuesit, duke shfuqizuar vendimin nr. 68, datë 21.4.2010 të KSHC-së (vendimi nr. 8, datë 2.2.2011), si rezultat është cenuar siguria juridike nga vendimet gjyqësore, në këto rrethana nuk është e qartë se cili vendim është i formës së prerë dhe si i tillë i detyrueshëm për zbatim. Sipas tij, kjo shkelje nuk është shqyrtuar dhe riparuar nga Kolegji Administrativ, si gjykatë më e lartë. Ndryshe nga shumica, mendojmë se ky pretendim i kërkuesit është i bazuar dhe duhet pranuar. Dhënia njëkohësisht e dy vendimeve të ndryshme për të njëjtin objekt nga e njëjta gjykatë: konkretisht një vendim i Gjykatës së Apelit lë në fuqi aktin administrativ të largimit nga puna dhe vendimi tjetër i po asaj gjykate e shfuqizon atë, bie ndesh me parimin e sigurisë juridike në vendimmarrjen gjyqësore, duke e lënë kërkuesin në një situatë të paqartë juridike.

2. Ky qëndrim është mbajtur vazhdimisht edhe nga Gjykata Kushtetuese, e cila ka theksuar se *“...në harmoni me parimin e sigurisë juridike, ligji procedural civil ka sanksionuar edhe parimin e gjësë së gjykuar (res judicata), parim i cili pengon dhënien e çdo vendimi të ri mbi atë që është gjykuar. Cenimi i parimit të gjësë së gjykuar do të çonte në cenimin e të drejtave, lirive dhe interesave kushtetuese e ligjore të garantuara nga neni 42 i Kushtetutës, pra në cenim të vetë sigurisë juridike. Siguria juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin. Ndërsa në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim. Kur vendimi ka marrë formë të prerë, ai është i detyrueshëm për palët, trashëgimtarët e tyre, për personat që tërheqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera. Asnjë gjykatë nuk mundet të gjykojë sërish të njëjtin padi kundrejt të njëjtave palë”* (shih vendimin nr. 23/2007; nr. 12/2014 të Gjykatës Kushtetuese).

3. Të njëjtin qëndrim ka mbajtur dhe Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut, e cila ka nënvizuar se parimi në bazë të të cilit një vendim përfundimtar i formës së prerë është gjë e

gjykuar dhe zgjidh mosmarrëveshjen midis palëve me një efekt përfundimtar, është një element themelor i gjykimit të drejtë, që garantohet nga neni 6 i Konventës në çështjet civile. Parimi i sigurisë juridike dikton që kur një mosmarrëveshje civile është shqyrtuar në themel nga gjykata, vendimi i saj nuk vihet më në diskutim (shih çështjen *Kebaya dhe të tjerë kundër Bullgarisë*, datë 12.1.2006).

4. Përveç sa më sipër, jemi të mendimit se edhe vendimi i Kolegjit Administrativ nuk ka kontribuar në eliminimin e kësaj shkeljeje, duke mos u ndaluar në shqyrtimin e këtij pretendimi nga ana e kërkuesit. Kjo shkelje duhej të ishte riparuar nga Kolegji Administrativ, si gjykata më e lartë. Ky është edhe qëllimi i të gjykuarit nga një gjykatë më e lartë. Duke iu referuar natyrës së gjykimit të kërkesave individuale, Gjykata Kushtetuese ka theksuar se *“...kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Një linjë e tillë lidhur me raportin ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e kësaj Gjykate të kërkesave individuale, në bazë të nenit 131, shkronja “J”, të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit). Një qëndrim i ndryshëm do ta kthente Gjykatën Kushtetuese në një instancë të zakonshme, gjë që nuk është funksioni i saj. Për pasojë, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë, në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit, si dhe në kontrollin e respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta, duhet të mbante një qëndrim të shprehur lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të sigurisë juridike, parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj dhe parimit të disponibilitetit, të parashtruar në rekurs nga kërkueset (shih vendimet nr. 4/2006; nr. 19/2012; nr. 12/2014 të Gjykatës Kushtetuese).*

5. Për sa më lart, mendojmë se dhënia e dy vendimeve të ndryshme për të njëjtin çështje nga Gjykata e Apelit dhe mosriparimi i kësaj shkeljeje nga Kolegji Administrativ kanë cenuar parimin e sigurisë juridike në vendimmarrjen gjyqësore duke e lënë kërkuesin në një situatë juridike të paqartë, për më tepër me pasoja negative për të.

B. Për pretendimin e mosarsyetimit sipas standardeve të vendimit të Kolegjit Administrativ

6. Kërkuesi pretendon se vendimi i Kolegjit Administrativ nuk përmbush standardet kushtetuese të arsyetimit të një vendimi gjyqësor.

Sipas tij, ai Kolegj nuk ka arsyetuar mjaftueshëm mungesën e shkaqeve të rekursit. Madje arsyetimi është jologjik, pasi në të Kolegji është shprehur se rekursi i palës së paditur, DAP-it, nuk është i bazuar, ndërkohë që rekursi është paraqitur nga kërkuesi.

7. Jemi të mendimit se edhe ky pretendim i kërkuesit është i bazuar dhe duhej pranuar. Referuar standardeve të arsyetimit të një vendimi gjyqësor, ky i fundit në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 55/2012; nr. 20/2012; nr. 38/2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Megjithatë, Gjykata e ka vlerësuar zbatimin e këtij parimi rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes e duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Gjykata ka vënë në dukje se ajo e vlerëson arsyetimin e një vendimi gjyqësor vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar dhe nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimet nr. 55/2012; nr. 29/2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Gjithashtu, pjesa urdhëruese e vendimit të gjykatës duhet të jetë rezultat i natyrshëm i përfundimeve të arritura në pjesën arsyetuese. Ajo është përmbledhje e këtyre përfundimeve dhe si e tillë, në asnjë rast, nuk mund të jetë në kundërshtim me to. Vendimi që përmban ose lejon kontradiktën logjike cenon rëndë dhënien e drejtësisë. Ai nuk mund të jetë i kuptueshëm dhe bindës dhe për pasojë nuk mund të zbatohet në praktikë. Në këtë aspekt, Gjykata Kushtetuese ka vlerësuar se çdo vendim gjyqësor që marrin gjykatat e zakonshme, duke mos zbatuar parimin e procesit të rregullt ligjor lidhur me detyrimin për t'i arsyetuar ato, ka efekte negative për palët që kanë kërkuar drejtësi nga këto gjykata (*shih vendimin nr. 33/2005; nr. 58/2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Neni 310/1 i KPC-së parashikon se vendimi i gjykatës duhet të përmbajë hyrjen, pjesën përshkruese-arsyetuese dhe pjesën urdhëruese, duke përcaktuar në paragrafët e tjerë elementet që duhet të përmenden në secilën prej këtyre pjesëve. Referuar çështjes në shqyrtim, rezulton se vendimi i Kolegjit Administrativ ka një nonsens në arsyetim, pasi në pjesën arsyetuese i referohet rekursit të bërë nga pala e paditur (DAP), ndërkohë që rekursi është bërë nga kërkuesi (shih paragrafin 11 të vendimit). Gjithashtu, në dispozitivin e vendimit Kolegji shprehet për rekursin e ushtruar nga kërkuesi, duke krijuar pështjellim për sa i takon rekursit të ushtruar. Kjo cenon standardin kushtetues të arsyetimit të vendimit sipas jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese.

11. Në rastin në shqyrtim, vendimi i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk i përmban këto standarde. Ai është i paqartë, konfuz dhe nuk u jep përgjigje të gjitha pretendimeve me natyrë kushtetuese të kërkuesit.

12. Për sa më lart, Gjykata duhej të kishte pranuar kërkesën, duke vendosur shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe të vendimit të Kolegjit Administrativ, për shkak të cenimit të parimeve të sigurisë juridike dhe të arsyetimit të vendimit gjyqësor, sipas standardeve kushtetuese të përcaktuara nga kjo Gjykatë.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Gani Dizdari, Vladimir Kristo

VENDIM
Nr. 78, datë 22.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 6.10.-2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 44 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Shoqata Kombëtare e Trashëgimtarëve të të Pushkatuarve Politikë të Shqipërisë, Shoqata Kombëtare e Dëbim-Internimeve Politike të Shqipërisë

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, Këshilli i Ministrave

OBJEKTI: Deklarimi si antikushtetues i ligjit nr. 94, datë 28.8.2014, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9831, datë 12.11.2007, “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist”, të ndryshuar”.

BAZA LIGJORE: Nenet 17, 18, 131/a dhe 134/1 /f të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Gani Dizdari, mori në shqyrtim pretendimet e kërkueseve, që kërkuan pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Këshillit të Ministrave, që kërkoj rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Në datën 27.4.2014, Kuvendi i Shqipërisë (më poshtë: Kuvendi) miratoi ligjin nr. 94/2014, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9831, datë 12.11.2007, “Për dëmshpërblimin e ish-të dënuarve politikë të regjimit komunist”, të

ndryshuar” (më poshtë ligji nr. 94/2014). Ligji është botuar në Fletoren Zyrtare nr. 135, datë 28.8.2014 dhe ka hyrë në fuqi më 12.9.2014.

2. Ndryshimet që ka sjellë ky ligj kanë të bëjnë me planifikimin e buxhetit të shtetit për shpërndarjen e kësteve të dëmshpërblimit të kategorisë së të përndjekurve, duke parashikuar një renditje në radhën e personave që do të përfitojnë më parë. Kështu, neni 1 parashikon se në bazë të buxhetit vjetor të vënë në dispozicion, fondi i dëmshpërblimit të ish-të dënuarve politikë nga regjimi komunist do të ndahet në mënyrë proporcionale në raport 70 për qind për të gjitha kategoritë e subjekteve përfituese parësore të përcaktuara në këtë ligj. Më tej, ligji parashikon radhën e përfituesve, duke u dhënë përparësi ish-të dënuarve politike gra, që jetojnë në momentin e dhënies së pagesës; ish-të dënuarve politikë, që jetojnë në momentin e dhënies së pagesës dhe që kanë moshën mbi 75 vjeç me hyrjen në fuqi të këtij ligji; ish-të dënuarve politikë, të cilët vuajnë nga sëmundje të rënda, sipas përcaktimit të aktit nënligjor të posaçëm; ish-të dënuarve politikë, që jetojnë në momentin e dhënies së pagesës, të cilët, pavarësisht nga mosha, kanë pasardhës të radhës së parë në moshë të mitur, me hyrjen në fuqi të këtij ligji; ish-të dënuarve politikë, që nuk jetojnë dhe që kanë trashëgimtarë të radhës së parë, të cilët janë në moshë të mitur, me hyrjen në fuqi të këtij ligji; ish-të dënuarve politikë, që jetojnë në momentin e dhënies së pagesës dhe që kanë moshë nën 75 vjeç me hyrjen në fuqi të këtij ligji.

II

3. **Kërkueset** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me kërkesë për të shfuqizuar ligjin si antikushtetues, pasi ai nuk trajton në mënyrë të barabartë të gjitha kategoritë e të burgosurve dhe të dënuarve politikë, duke vendosur kategori parësore dhe dytësore në dhënien e dëmshpërblimit. Sipas tyre, kjo gjë bie ndesh me parimin e barazisë para ligjit, të garantuar nga neni 18 i Kushtetutës.

4. **Subjekti i interesuar**, Këshilli i Ministrave (KM), parashitroi se sipas relacionit shoqërues të projektligjit rezulton se ndryshimet kanë pasur si objektiv kryesor dëmshpërblimin në një kohë sa më të shkurtër dhe përfundimtare të asaj kategorie të përndjekurish që kanë vuajtur vetë

dënimin gjatë regjimit komunist dhe që janë në situata të posaçme shëndetësore, familjare dhe ekonomike. Ligji nuk përjashton nga shpërblimi asnjë kategori të përndjekurish, por vetëm vendos një radhë në përfitimin në kohë të këtij shpërblimi. Pra, nuk ndodhemi para diskriminimit, ndryshe nga sa pretendojnë kërkueset, por vetëm në dhënien përparësi në kohë të kategorive të veçanta të të përndjekurve, për shkak të cilësive që ata paraqesin.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkueseve

5. Çështjen e legjitimitimit (*locus standi*) Gjykata e ka vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhen me inicimin e një procesi kushtetues. Në gjykime të kontrollit të kushtetutshmërisë së normës, subjektet iniciuese, që parashikohen në nenin 134, pika 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, kanë detyrimin për të provuar lidhjen e domosdoshme që duhet të ekzistojë ndërmjet veprimtarisë ligjore që ato kryejnë dhe çështjes kushtetuese të ngritur. Shoqatat, në cilësinë e “organizatave të tjera”, janë të specifikuar në nenin 134, pika 1, shkronja “F”, të Kushtetutës, si një ndër subjektet që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Në kuptimin kushtetues dhe ligjor, shoqatat paraqiten si bashkime vullnetare të shtetasve mbi bazën e ideve, bindjeve, pikëpamjeve e interesave të përbashkëta (*shih vendimet nr. 11, datë 6.3.2014; nr. 5, datë 16.2.2012; nr. 11, datë 6.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Shoqatat duhet të provojnë lidhjen e drejtpërdrejtë midis misionit për të cilin janë krijuar apo veprimtarisë që ato kryejnë dhe pasojave që rrjedhin nga dispozitat që kërkojnë të shpallen si të papajtueshme me Kushtetutën (*shih vendimet nr. 11, datë 6.3.2014; nr. 5, datë 16.2.2012; nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 9, datë 23.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Gjykata është shprehur se vlerësimi nëse një organizatë ka ose jo interes bëhet rast pas rasti, në varësi të rrethanave të çdo çështjeje të veçantë. Organizata që vë në lëvizje Gjykatën duhet të provojë se në çfarë mënyre ajo mund të preket në një aspekt të situatës së saj, pra duhet

të provojë lidhjen e drejtpërdrejtë dhe të individualizuar që ekziston midis situatës së saj dhe normës që kundërshton. Interesi për të vepruar duhet të jetë i sigurt, i drejtpërdrejtë dhe vetjak. Ky interes konsiston tek e drejta e shkelur, tek dëmi real ose potencial dhe jo te premiset teorike mbi antikushtetutshmërinë e normës që ka sjellë këtë cenim të interesit (*shih vendimet nr. 5, datë 16.2.2012; nr. 43, datë 6.10.2011; nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 16, datë 25.7.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Në çështjen në shqyrtim, Gjykata konstaton se kërkueset legjitimohen *ratione personae*, në kuptim të rregullimit të parashikuar nga neni 134, pika 1, shkronja “F”, i Kushtetutës dhe neni 49, pika 2, i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”. Shoqata Kombëtare e Trashëgimtarëve të të Pushkatuarve Politikë të Shqipërisë dhe Shoqata Kombëtare e Dëbim-Internimeve Politike të Shqipërisë janë subjekte juridike të regjistruara në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë me vendimet nr. 617, datë 4.4.2003 dhe nr. 1672, datë 4.5.2006. Në statutin e Shoqatës Kombëtare të Trashëgimtarëve të të Pushkatuarve Politikë të Shqipërisë, neni 2, parashikohet: “*Shoqata ka për mision mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe rivendikimeve të të pushkatuarve, të të vrarëve në përpjekje, të të vdekurve në burgje dhe të kulakëve politikë*”. Ndërsa në statutin e Shoqatës Kombëtare të Dëbim-Internimeve Politike të Shqipërisë, neni 2, parashikohet: “*Shoqata ka për mision mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe rivendikimeve të të pushkatuarve të të gjitha grupeve, të mbi 6000 të pushkatuarve, të të burgosurve politikë të zhdukur burgjeve, si dhe të të dënuarve e të internuarve*”. Në këto kushte, të dyja shoqatat përfshihen në rrethin e subjekteve të përcaktuara në nenin 134, pika 1, shkronja “F”, të Kushtetutës, pasi ato janë krijuar si shoqata dhe gëzojnë personalitet juridik në përputhje me kërkesat e ligjit.

9. Kërkueset kanë iniciuar një gjykim për kontrollin e kushtetutshmërisë së aktit normativ dhe, sipas kërkesave të nenit 134, pika 2, të Kushtetutës, për t’u legjitimuar kanë detyrimin të provojnë lidhjen e domosdoshme që ekziston ndërmjet veprimtarisë ligjore që ato kryejnë dhe çështjes kushtetuese të ngritur. Sipas statutit të tyre rezulton se “*misioni i shoqatave është mbrojtja e të*

drejtave dhe lirive të të përndjekurve, të të pushkatuarve dhe të të burgosurve politikë”. Kërkueset kanë kërkuar papajtueshmërinë me Kushtetutën të dispozitave objekt kërkesë, duke pretenduar se ato cenojnë interesat e kategorisë së personave që ato përfaqësojnë në lidhje me procesin e dëmshpërblimit që do t’u jepet sipas ligjit. Duke qenë se qëllimi i kërkueseve është mbrojtja e të drejtave dhe interesave të të përndjekurve politikë, është e drejta e tyre që në çdo rast kur konstatojnë se një normë cenon interesat e tyre, në tërësi ose në veçanti, t’i drejtohen Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për shfuqizimin e normës konkrete (*shih vendimin nr. 11, datë 6.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Nga sa më sipër, bazuar në statutin, aktin e themelimit dhe natyrën e veprimtarisë së shoqatave, provohet lidhja e drejtpërdrejtë midis veprimtarisë ligjore për të cilën ato janë krijuar dhe çështjes kushtetuese të pretenduar prej tyre. Në këto rrethana, kërkueset legjitimohen për vënien në lëvizje të Gjykatës në funksion të kontrollit kushtetues të dispozitave ligjore objekt shqyrtimi. Edhe për sa i përket legjitimitetit *ratione temporis*, Gjykata vëren se kërkueset e kanë paraqitur kërkesën në përputhje me afatet kohore të përcaktuara në nenin 50 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të barazisë para ligjit

11. Kërkueset kanë pretenduar se ligji objekt kërkesë cenon parimin e barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit, të parashikuar nga neni 18 i Kushtetutës, duke krijuar pabarazi ndërmjet të përndjekurve në dhënien e dëmshpërblimit për dënimin e kryer gjatë regjimit komunist. Argumenti kryesor për antikushtetutshmëri të ligjit që ngrenë kërkuesit lidhet me faktin se ligjvënësi ka vendosur një radhë në shpërndarjen e dëmshpërblimit për kategorinë e të përndjekurve. Pra, sipas tyre, duke i dhënë përparësi grupit të personave që kanë vuajtur vetë dënimin për krimet e parashikuara në këtë ligj dhe që njëkohësisht kanë mbushur moshën 75 vjeç, ligjvënësi ka cenuar parimin e barazisë, duke diferencuar kategori të caktuara nga grupi i të gjithë të përndjekurve politikë. Sipas kërkueseve, kjo gjë bie ndesh me parimin e barazisë dhe mosdiskriminimin e shtetasve.

12. Neni 18/1 i Kushtetutës garanton shprehimisht barazinë e shtetasve para ligjit. Gjithashtu, në paragrafët 2 e 3 të tij ligjvënësi ka garantuar se askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla, si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. Krahas kësaj dispozite kushtetuese qëndron edhe neni 14 i KEDNJ-së, i cili u ndalon shprehimisht shteteve anëtare që të drejtat dhe liritë e garantuara nga kjo Konventë t’ua nënshtrojnë kritereve të tilla, si gjinia, raca, ngjyra e lëkurës, gjuha, besimi apo pikëpamjet politike, si dhe prejardhjes sociale dhe nacionale.

13. Gjykata thekson se përkufizimi i një rregullimi juridik nëse është apo jo objektivisht i arsyetuar, nuk është vetëm një çështje e thjeshtë juridike, por kërkon edhe një vlerësim real. Diferencimet, si dhe arsyet që çojnë tek to ose kundër tyre duhen ballafaquar për t’ia lënë në dorë përfundimisht vendimin organit kompetent sipas kritereve të tij. Mënyra e zgjidhjes është një e drejtë e organit përkatës, sepse çdo çështje ka specifikat e saj. Sipas praktikës së Gjykatës, ndodhemi para diskriminimit, kur subjekte juridike që ndodhen në të njëjtën gjendje trajtohen në mënyrë të ndryshme pa justifikim ligjor të arsyeshëm dhe *objektiv*. Natyrisht që përkufizimi i çdo kriteri për ta cilësuar arsyetimin objektiv varet në një masë të madhe nga çmuarja e vlerave dhe nuk mund të jetë i përcaktuar në mënyrë precize (*shih vendimet nr. 71/1998; nr. 16/2000 nr. 34/2005; nr. 39/2007; nr. 4/2010; nr. 48/2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Duke iu referuar çështjes konkrete, Gjykata konstaton se ligjvënësi nuk ka ndryshuar rrethin e përfituesve të dëmshpërblimit, pra ai mbetet i njëjtë. Të gjithë të përndjekurit politikë gjatë regjimit komunist, në bazë të viteve të vuajtjes së dënimin ose masës së kufizimit të lirisë (burgim, internim), do të përfitojnë masën e caktuar të dëmshpërblimit sipas tabelave përlllogaritëse bashkëlidhur ligjit. I vetmi ndryshim është parashikimi i një skeme, me qëllim vendosjen e një radhe kohore në përfitim. Synimi i ligjvënësit ka qenë kompensimi me përparësi i personave që kanë qenë vetë (dhe jo i familjarëve të tyre) vuajtës të burgimeve politike të regjimit, i atyre që kanë mbushur moshën 75 vjeç, i grave e kështu me radhë të tjerët. Personat

e renditur më parë në radhë duhet të plotësojnë disa cilësi objektive: a) të jenë vetë ata që kanë vuajtur dënimin; b) të kenë një moshë maksimale; c) ose të kenë një sëmundjeje (dy të fundit janë kushte që mund të ndikojnë në mospërfitimin e dëmshpërblimit për këtë kategori personash, për shkak pamundësie fizike). Arsytet që ligjvënësi u ka dhënë atyre përparësi në radhën e përfitimit dhe jo në masën e dëmshpërblimit, duhen kërkuar te fakti që për shkak të mundësive të kufizuara të buxhetit të shtetit, përfituesit e dëmshpërblimit nuk mund ta marrin të gjithë në të njëjtën kohë atë, prandaj ligjvënësi e ka gjetur me vend vendosjen e një radhe, me qëllim favorizimin në kohë të disa kategorive. Thelbi i këtij ligji është përfitimi i dëmshpërblimit dhe ky nuk rezulton të ketë ndryshuar nga ligjvënësi.

15. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se ligjvënësi nuk ka bërë diferencim midis subjekteve, siç pretendon kërkuesi, por vetëm ka vendosur një renditje në radhën e dëmshpërblimit. Procesi i dëmshpërblimit vazhdon tashmë prej më shumë se 20 vjetësh, pra asnjë nga legjislaturat ose qeveritë, për arsye të ndryshme, nuk ka arritur ta përfundojë tërësisht këtë proces. Arsyeja kryesore lidhet me faturën e lartë financiare. Ligjvënësi ka propozuar një skemë të dhënies së dëmshpërblimit, sipas së cilës, me qëllim shpërblimin sa më të shpejtë dhe efektiv, ka vendosur një radhë në përfitimin e dëmshpërblimit, duke i dhënë përparësi vetëm në kohë dhe jo në masë, gjë që nuk mund të konsiderohet si diskriminim. Për këtë qëllim, ligjvënësi ka vendosur kriteret objektive, si: gjininë (gratë që kanë vuajtur vetë dënimin dhe janë ende gjallë); ish-të përndjekurit që janë mbi 75 vjeç (për shkak të moshës mesatare të jetesës përparësia ndaj tyre është objektive); ish-të përndjekurit që kanë vuajtur personalisht dhe kanë fëmijë të mitur; ish-të përndjekurit që vuajnë nga sëmundje të rënda. Pra, këto kriteret tregojnë për rëndësinë që i ka dhënë ligjvënësi përfitimit sa më parë në kohë të atyre personave që e kanë të pamundur ose shumë të vështirë të presin marrjen e dëmshpërblimit. Përcaktimi i kriterëve për mënyrën e dëmshpërblimit, në këndvështrimin e Gjykatës, nuk mund të konsiderohet diskriminim, por një radhitje e

bazuar mbi shkaqe objektive, që në asnjë rast nuk preket të drejtën e dëmshpërblimit në thelb të ish-të përndjekurve politikë.

16. Si përfundim, nisur nga sa më lart, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkueseve, për sa i përket papajtueshmërisë me nenin 18 të Kushtetutës të ligjit objekt kërkesë, nuk është i bazuar në argumente të nivelit kushtetues dhe nuk duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/a dhe 134/1, shkronja “P”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 e në vijim të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Gani Dizdari, Fatos Lulo

VENDIM

Nr. 79, datë 28.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 27.10.2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 64 Akti, që i përket:

KËRKUES: Jakup Hoxha, Zhaneta Hoxha

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ilir Shametaj, Albano Bicja, Indrita Bicja (Xhafa), Natasha Xhafa, Heljot Xhafa

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr. 763, datë 22.4.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2013-269, datë 8.2.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkesve, Jakup e Zhaneta Hoxha, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, parashtimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Albano Bicja, Natasha Xhafa dhe Heljot Xhafa, të cilat kanë kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Ilir Shametaj, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Nga vendimet bashkëlidhur kërkesës rezulton se me kontratën e shitjes të datës 2.6.1994, shtetasit N.Xh., N.Xh., I.Xh dhe H. Xh. (përkatësisht bashkëshortët dhe dy fëmijët) kanë blerë nga Enti i Banesave një apartament të ndodhur në Tiranë, i cili është regjistruar edhe në Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZRPP) Tiranë. Kjo pronë ka qenë e bllokuar për efekt të një kredie bankare që ka marrë shtetasi N.Xh. nga Banka Agrare në vitin 1993. Disa muaj më vonë ky shtetas ka marrë hua nga shtetasi I.Sh. dhe në regjistrin e pasurisë është bërë shënimi se ajo bllokohet edhe për efekt të kësaj huaje. Duke qenë se huaja nuk është kthyer në afat, shtetasi I. Sh. i është drejtuar me padi gjykatës, e cila, me vendimin e datës 24.3.1995, ka detyruar palën e paditur të kthejë shumën e marrë dhe interesat. Ky vendim është vënë në ekzekutim nga Zyra e Përmbartimit dhe mbi apartamentin është vendosur masa e sekuestros.

2. Me kontratën e shitjes të datës 4.4.1996 kjo pronë u është shitur shtetasve A.B. dhe I.B. Po ashtu, me pretendimin se debitor është vetëm

njëri nga pronarët, shtetasi N.Xh., bashkë-pronarët e tjerë i janë drejtuar gjykatës me padi për përjashtimin nga sekuestro të $\frac{3}{4}$ -ës pjesë të pandarë të apartamentit, kërkesë e cila është pranuar me vendimin e datës 18.9.1996. Nga ana e tij shtetasi A.B. ka marrë kredi bankare dhe si garanci ka vendosur në hipotekë apartamentin objekt konflikti, për të cilin është bërë edhe shënimi përkatës në regjistrin e pasurive të paluajtshme.

3. Në vitin 1999 shtetasi N.Xh. ka marrë një hua tjetër nga shtetasi I.Sh. për shlyerjen e detyrimit bankar. Për këtë qëllim është përpiluar një kontratë huaje, e datës 29.12.1999, ku me cilësinë e huamarrësit figuronin shtetasit N.Xh., N.Xh., I.Xh. dhe H. Xh., të cilët binin dakord që në rast se shlyenin në afat të dyja detyrimet, apartamenti do të kalonte në pronësinë e huadhënësit. Duke qenë se detyrimi nuk është shlyer, sërish shtetasi I.Sh. i është drejtuar gjykatës me padi për kthimin e shumës përkatëse.

4. Shtetasi A.B., pas shlyerjes së shumës së marrë prej tij nga banka, me kontratën e shitblerjes nr. 1840 rep., nr. 252 Kol., datë 26.3.2002, ua ka shitur apartamentin kërkesve Jakup Hoxha dhe Zhaneta Hoxha. Shtetasi I.Sh. i është drejtuar gjykatës me padi me objekt konstatimin e pavlefshmërisë absolute të veprimeve juridike, të kontratave të shitjes së apartamentit të viteve 1996 dhe 2003. Në këtë proces kërkesit janë thirrur si palë e paditur. Me vendimin nr. 6270, datë 17.12.2004, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur rrëzimin e padisë.

5. Ky vendim është ndryshuar nga Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 22, datë 13.1.2006, e cila ka vendosur pranimin e padisë dhe konstatimin e pavlefshëm të veprimeve juridike të kryera mes palëve në procesin gjyqësor. Me vendimin nr. 8, datë 5.2.2009 (nr. 8/2009), Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur: “*Prishjen e vendimit nr. 22, datë 13.1.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë, por me tjetër trup gjykues*”.

6. Me vendimin nr. 763, datë 22.4.2010 (nr. 763/2010), Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur: “*Ndryshimin e vendimit nr. 6270, datë 17.12.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe duke e gjykuar çështjen në fakt: pranimin e padisë, konstatimin e pavlefshmërisë juridike të kontratës së shitblerjes nr.*

2696 rep. e nr. 971 kol, datë 4.4.1996..., të kontratës së shitblerjes nr. 1840 rep e nr. 252 kol, datë 26.3.2003...". Kundër këtij vendimi ka paraqitur rekurs edhe kërkuesi Jakup Hoxha. Me vendimin nr. 00-2013-269, datë 8.2.2013, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekurseve për mungesë të shkaqeve të parashikuara nga neni 472 i Kodit të Procedurës Civile.

II

7. **Kërkuesit** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me kërkesë për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore sipas objektit të kërkesës, duke parashtruar këto shkaqe, në mënyrë të përmbledhur:

7.1 Kërkuesit janë përfshirë në këtë proces gjyqësor padrejtësisht, pa pasur dijeni se çfarë probleme të tjera mund të kishin pasur pronarët e mëparshëm, në një kohë që të gjitha dokumentet që shoqëronin pronën ishin të rregullta, konform ligjeve në fuqi, në mirëbesim ndaj organeve të shtetit dhe të garantuara nga zyra noteriale.

7.2 Në rigjykimin e çështjes Gjykata e Apelit nuk i ka marrë parasysh detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë, në kundërshtim me nenin 493 të KPC-së. Ky vendim nuk ka marrë parasysh as faktet dhe as provat e paraqitura në lidhje me blerjen e pronës nga kërkuesi, por e ka përfshirë edhe atë në situatën e detyrimeve monetare midis palëve të tjera në proces.

7.3 Neni 168/a i Kodit Civil parashikon fitimin e pasurisë me parashkrim fitues, ku për sendet e paluajtshme afati është 10-vjeçar. Kërkuesi me familjen e tij e ka blerë këtë pasuri duke qenë në mirëbesim dhe jeton aty prej 13 vjetësh.

7.4 Gjykata e Lartë në dhomë këshillimi ka vendosur mospranimin e rekursit edhe pse me vendimin e mëparshëm të saj kishte lënë detyra të caktuara për Gjykatën e Apelit, duke e kthyer çështjen për rigjykim.

7.5 Me vendimet e tyre gjykatat kanë cenuar të drejtat themelore të jetesës, të pronës dhe të banimit të kërkuesve dhe familjarëve të tyre.

8. *Subjekti i interesuar, Ilir Shametaj, ka prapësuar se:*

8.1 Kërkuesit nuk kanë parashtruar asnjë argument kushtetues se përse vendimet nr. 763/2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr. 00-2013-269, datë 8.2.2013 të Kolegjit Civil të

Gjykatës së Lartë u kanë cenuar të drejtën e tyre për një proces të rregullt ligjor. Pretendimet e kërkuesve për kundërshtimin e këtyre vendimeve lidhen me mënyrën e vlerësimit të provave dhe mënyrën se si gjykatat e zakonshme kanë zgjidhur çështjen e themelit.

8.2 Sipas Kodit Civil veprimet juridike absolutisht të pavlefshme nuk krijojnë asnjë pasojë juridike, ndaj kushdo që ka fituar një send të paluajtshëm mbi bazën e një veprimi të tillë duhet ta kthejë sendin në gjendjen e mëparshme.

8.3 Të dyja vendimet që kundërshtohen i plotësojnë elementet e një procesi të rregullt ligjor, në kuptim të parimeve kushtetuese të vendosura nga jurisprudenca e Gjykatës.

9. **Subjektet e interesuara**, Albano Bicja, Heljot Xhafa dhe Natasha Xhafa, të cilat bashkohen me pretendimet e kërkuesve, kanë parashtruar se:

9.1 Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë duhej të bënin një analizë të drejtë dhe objektive të provave të administruara dhe të thelloheshin veçanërisht në analizën e përmbajtjes së kontratave të shitblerjes së apartamentit.

9.2 Gjykata e Apelit ka vlerësuar si provë të rregullt kopjen e regjistrimit hipotekor të paraqitur nga Ilir Shametaj, ndërkohë që Gjykata e Shkallës së Parë e ka vlerësuar të parregullt, pasi nuk ka përshtetur të pronës, ka inskriptime të viteve të mëparshme dhe ka bllokim të pronës mbi bazën e një kontrate noteriale të njëanshme, e cila nuk përmban vullnetin e pjesëtarëve të familjes "Xhafa".

9.3 Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë nuk kanë respektuar parimin e paanshmërisë në gjykim, çka ka çuar në një proces të parregullt ligjor, që ka cenuar të drejtën themelore të pronës.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Lidhur me legjitimitimin e kërkuesve

10. Gjykata vlerëson se kërkuesit legjitimohen *ratione personae* në lidhje me pretendimet e tyre, të cilat i kanë paraqitur në kërkesë, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga neni 30 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë".

11. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata vlerëson se pretendimi kryesor i ngritur nga kërkuesit në rastin konkret është cenimi i standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, pretendim i cili është shqyrtuar në vijim në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

12. Kërkuesit kanë pretenduar se në rigjykimin e çështjes Gjykata e Apelit nuk i ka mbajtur parasysh detyrat e lëna nga Gjykata e Lartë dhe as faktet e provat shkresore të paraqitura nga kërkuesit për sa i përket blerjes së pronës nga ana e tyre. Sipas kërkuesve, Gjykata e Apelit nuk është ndalur të vlerësojë secilën prej kontratave të shitblerjes së pronës, por ka konkluduar se të gjitha kontratat e shitjes së pronës janë të pavlefshme. Edhe Gjykata e Lartë në dhomë këshillimi ka vendosur mospranimin e rekursit, megjithëse me vendimin e mëparshëm të saj nr. 8/2009 kishte lënë detyrë që Gjykata e Apelit të analizonte me hollësi në vendim çdo kontratë të shitblerjes së pronës.

13. Gjykata ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 2, datë 26.1.2015; nr. 3, datë 23.1.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjykimit përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet

zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave, si dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie, kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese (*shih vendimet nr. 3, datë 23.1.2014; nr. 3, datë 19.2.2013; nr. 20, datë 13.4.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referencat në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura (*shih vendimin nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kontekst, Gjykata ka theksuar se nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata verifikon nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i ka plotësuar ose jo kriteret e përcaktuara më sipër, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimin nr. 55, datë 18.12.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Nga rrethanat e çështjes konkrete vërehet se Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 8/2009, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 22, datë 13.1.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë, por me tjetër trup gjykues. Ky vendim është prishur, pasi Gjykata e Apelit ishte shprehur përtej asaj që kërkohej, duke konstatuar edhe pavlefshmërinë e kontratës fillestare të privatizimit të apartamentit, në një kohë kur nuk kishte asnjë pretendim në lidhje me këtë kontratë nga paditësi, si dhe nuk kishte arsyetuar në vendim përse kishte arritur në përfundimin se kontratat ishin të pavlefshme. Më konkretisht, Gjykata e Lartë është shprehur se Gjykata e Apelit ishte e detyruar që në vendim të bënte një analizë të hollësishme dhe të përcaktonte qartë se cilit rast të pavlefshmërisë absolute i referohen kontratat. Kjo sipas saj do të ishte shumë e rëndësishme, pasi edhe pse në të gjitha rastet veprimi juridik absolutisht i pavlefshëm nuk krijon asnjë pasojë, vetë ligjvënësi në ndonjë rast ka bërë disa përjashtime, lidhur me zgjidhjen e pasojave të pavlefshmërisë në raport me personat e tretë (f. 6 dhe 7 të vendimit nr. 8, datë 5.2.2009 të Gjykatës së Lartë).

17. Gjatë rigjykimit të çështjes, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 763/2010, pasi ka shqyrtuar faktet e çështjes, ka vlerësuar se kontratat për tjetërsimin e pasurisë janë lidhur me mashtrim të ligjit dhe në bazë të nenit 92/b të Kodit Civil (KC) janë absolutisht të pavlefshme (duke përjashtuar kontratën e privatizimit të apartamentit). Nga përmbajtja e këtij vendimi Gjykata vëren se në të janë pasqyruar rrethanat e çështjes, baza ligjore, dispozitivi, por jo një analizë e kontratave të shitblerjes së pronës, me qëllim evidentimin e elementeve të pavlefshmërisë së secilës prej tyre. Pra, Gjykata e Apelit nuk ka analizuar elementet e pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik konkret dhe nuk ka arsyetuar se si janë plotësuar këto elemente në rastin e secilës kontratë shitblerjeje, edhe pse këto detyra ishin lënë nga Gjykata e Lartë. Gjykata e Apelit është mjaftuar me përfundimin se kontratat janë absolutisht të pavlefshme, sipas nenit 92/b të KC-së, pasi janë lidhur në mashtrim të ligjit.

18. Gjykata e Lartë, e cila ka vendosur mospranimin e rekursit ndaj vendimit nr.

763/2010 të Gjykatës së Apelit, nuk ka vlerësuar nëse vendimi i kësaj të fundit cenon standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se në rastin e shqyrtimit të kërkesave individuale, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, ajo udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit. Kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, e aq më tepër i Gjykatës së Lartë. Gjykimi kushtetues synon të vlerësojë nëse procesi, si i tërë, ka qenë i rregullt, duke u ndalur në ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të palëve në proces. Gjykata ka pranuar cenimin e parimit për një proces të rregullt ligjor në rastet kur gjykata e shkallës më të lartë, duke u bazuar në kompetencat që i jep Kodi i Procedurës, nuk ka plotësuar apo nuk ka korrigjuar mangësitë dhe gabimet e gjykatave të shkallëve më të ulëta në plotësimin e standardeve dhe të elementeve të një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 47, datë 6.7.2015; nr. 5, datë 25.2. 2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Në rastin konkret, Gjykata e Lartë nuk e ka kontrolluar vendimin e Gjykatës së Apelit nga pikëpamja e procesit të rregullt ligjor. Në vendimin e Gjykatës së Apelit mungon argumentimi i plotë ligjor në lidhje me pavlefshmërinë absolute të secilës kontratë të shitblerjes së pronës. Jo vetëm kaq, por Gjykata e Lartë nuk ka verifikuar as në lidhje me zbatimin e udhëzimeve të dhëna prej saj nga Gjykata e Apelit gjatë rigjykimit të çështjes. Në këtë mënyrë Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka lejuar një proces të parregullt ligjor, në kushtet kur nuk ka konstatuar cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor dhe nuk e ka vlerësuar vendimin e Gjykatës së Apelit në këtë aspekt për të korrigjuar apo plotësuar më pas këtë mangësi.

19. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësve për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor është i bazuar dhe arrin në përfundimin se vendimi i Gjykatës së Lartë është i cenueshëm në këndvështrimin kushtetues⁴.

⁴ Gjyqtarët S. Berberi, V. Tusha, F. Hoxha dhe F. Lulo, përveç shfuqizimit të vendimit nr. 00-2013-269, datë 8.2.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, kanë votuar edhe për shfuqizimin e vendimit nr. 763, datë 22.4.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri

VENDOSI:

- Pranimin e pjesshëm të kërkesës.

- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 00-2013-269, datë 8.2.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Sokol Berberi, Fatos Lulo

MENDIM PARALEL

1. Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2013-269, datë 8.2.2013 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, në ndryshim nga shumica e shoh edhe nën një këndvështrim tjetër, për arsyet si më poshtë vijojnë.

2. Nga rrethanat e çështjes, sikurse ka konstatuar edhe shumica, vërehet se:

a) kërkesit janë thirrur si palë e paditur në procesin gjyqësor me objekt konstatimin e pavlefshmërisë absolute të veprimeve juridike, të kontratave të shitjes së apartamentit të viteve 1996 dhe 2003. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 6270, datë 17.12.2004, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë;

b) vendimi nr. 22, datë 13.1.2006 i Gjykatës së Apelit Tiranë është prishur nga vendimi nr. 8/2009 i Gjykatës së Lartë, pasi Gjykata e Apelit ishte shprehur përtej asaj që kërkohej. Sipas Gjykatës së Lartë, Gjykata e Apelit ishte e detyruar që në vendim të bënte një analizë të hollësishme dhe të përcaktonte qartë se cilit rast të pavlefshmërisë absolute i referohen kontratat (shih paragrafin nr. 16 të vendimit të shumicës).

c) Ndërkohë gjatë rigjyimit të çështjes, Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 763/2010, pasi ka

shqyrtuar faktet e çështjes, ka vlerësuar se kontratat për tjetërsimin e pasurisë janë lidhur me mashtrim të ligjit dhe si të tilla në bazë të nenit 92/b të Kodit Civil (KC) janë absolutisht të pavlefshme (duke përjashtuar kontratën e privatizimit të apartamentit). Në këtë vendim nuk është bërë një analizë e kontratave të shitblerjes së pronës, me qëllim evidentimin e elementeve të pavlefshmërisë së secilës prej tyre. Gjykata e Apelit nuk ka analizuar elementet e pavlefshmërisë absolute të veprimit juridik konkret dhe nuk ka arsyetuar se si janë plotësuar këto elemente në rastin e secilës kontratë shitblerjeje, edhe pse këto detyra ishin lënë nga Gjykata e Lartë (shih paragrafin nr. 17 të vendimit);

ç) Sipas shumicës, Gjykata e Lartë, e cila ka vendosur mospranimin e rekursit ndaj vendimit nr. 763/2010 të Gjykatës së Apelit, nuk ka vlerësuar nëse vendimi i kësaj të fundit cenon standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor, pavarësisht se këtij vendimi i mungon argumentimi i plotë ligjor në lidhje me pavlefshmërinë absolute të secilës kontratë të shitblerjes së pronës. Jo vetëm kaq, por Gjykata e Lartë nuk ka verifikuar as në lidhje me zbatimin e udhëzimeve të dhëna prej saj nga Gjykata e Apelit gjatë rigjyimit të çështjes (shih paragrafin 18 të vendimit).

5. Gjykata në jurisprudencën e saj lidhur me vendimet e dhëna prej Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi dhe referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka theksuar se vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit për mospranimin e rekursit vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (shih vendimet n. 19, datë 19.7.2005; nr. 22, datë 6.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese).

6. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar rast pas rasti se duke mos marrë përgjigje në Gjykatën e Lartë për pretendimet me natyrë kushtetuese për shkak të vendimit të mospranimit të rekursit, kërkesit i cenohet përveç së drejtës së aksesit, edhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (shih vendimin nr. 3, datë 5.2.2014 të Gjykatës Kushtetuese).

7. Gjykata ka theksuar se e drejta e aksesit u garanton subjekteve të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë

dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Në këtë kuptim, ky standard përfshin të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, për çështjet civile, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit në një organ gjyqësor duhet të jetë një e drejtë që lidhet me themelin dhe jo një e drejtë e pastër formale. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 7, datë 27.2.2013, nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 7 datë 11.3.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Lidhur me të drejtën e ankimit, neni 43 i Kushtetutës parashikon se “*kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe*”. Në jurisprudencën e kësaj Gjykate e drejta e ankimit është vlerësuar si mundësi e çdo individi për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar atij (individit) të drejtën për t'u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 5, datë 2.3.2010, nr. 12, datë 14.4.2010, nr. 14 datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Pra, me Kushtetutë kujtdo i garantohet e drejta për t'u ankuar të paktën një herë kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë ndaj tij. Kjo garanci e rëndësishme kushtetuese është edhe një tejkallim pozitiv krahasuar me standardet që ofron në këtë drejtim Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*shih vendimet nr. 14, datë 5.7.2005; nr. 12, datë 14.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Gjykata ka pohuar se e drejta e ankimit, e sanksionuar në nenin 43 të Kushtetutës, është një e drejtë procedurale që shërben për të mbrojtur një të drejtë substanciale. Kjo e drejtë bazohet në parimin se “*...nuk mund të ekzistojë një e drejtë pa të drejtën e ankimit*” (*shih vendimet nr. 12, datë 14.4.2010, nr. 14 datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit ka rëndësi të realizohet si aspekti formal/procedural, ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë, para së

gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale civile /penale është pjesë e së drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë (*shih vendimet nr. 30, datë 17.6.2010; nr. 14 datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Nga sa më lart, në rastin në shqyrtim, jam i mendimit se Gjykata e Lartë duhet ta kalonte çështjen për shqyrtim në seancë gjyqësore. Gjykata e Lartë, pavarësisht se është e përbërë nga kolegje të ndryshme, nuk mund të mbajë për të njëjtën çështje dy qëndrime të kundërta me njëra – tjetrën. Jam i mendimit se Gjykata e Lartë, në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit, si dhe të kontrollit në respektimin e standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta, duhet të mbante qëndrim të shprehur në respekt të së drejtës së aksesit në gjykatë dhe të parimit të arsyetimit të vendimit gjyqësor. Në këtë mënyrë, Gjykata e Lartë do të realizonte efektivisht edhe të drejtën kushtetuese të kërkuesve për të pasur një ankim substancial në një gjykatë më të lartë, në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës. Gjithashtu, fakti që Gjykata e Lartë nuk ka respektuar vendimarrjen e saj të mëparshme, mendoj se krijon premisa edhe për cenimin e parimit e sigurisë juridike.

11. Si përfundim, mendoj se vendimi i Gjykatës së Lartë, krahas parimit të standardit të arsyetimit të vendimit, të evidentuar nga shumica, i ka cenuar kërkuesit edhe të drejtën e aksesit në gjykatë dhe atë të ankimit substancial.

Anëtar: Vladimir Kristo

VENDIM

Nr. 80. datë 28.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 21.10.2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 62 Akti, që i përket:

KËRKUES: Astrit Avdulaj

SUBJEKT I INTERESUAR: Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve Tiranë

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimit nr. 00-2014-2918, datë 18.9.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve Tiranë (DPTT), që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesi ka qenë punonjës i DPTT-së nga data 15.1.2009 deri në datën 15.2.2011. Me urdhrin nr. 134, datë 15.2.2011 të drejtorit të Përgjithshëm të Tatimeve, ai është njoftuar për largimin nga shërbimi civil.

2. Komisioni i Shërbimit Civil (KSHC), me vendimin nr. 119, datë 15.4.2011, ka vendosur pranimin e pjesës së ankesës së kërkuarit, ndryshimin e masës disiplinore nga “Largim nga shërbimi civil” në “Pezullim nga e drejta e ngritjes në detyrë për një afat kohor një vit”, rikthimin e kërkuarit në detyrën që ka pasur më parë dhe detyrimin e DPTT-së të paguajë kërkuarin nga momenti i ndërprerjes së marrëdhënieve financiare deri në zbatimin e vendimit.

3. Gjykata e Apelit Tiranë, pas ankimit të ushtruar nga DPTT-ja, me vendimin nr. 81, datë 20.9.2011, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 119, datë 15.4.2011 të KSHC-së.

4. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2014-2918, datë 18.9.2014, ka vendosur ndryshimin e vendimit nr. 119, datë 15.4.2011 të KSHC-së dhe të vendimit nr. 81, datë 20.9.2011 të Gjykatës së Apelit Tiranë, duke rrëzuar padinë e paditësit për shfuqizimin e vendimit nr. 134, datë 10.2.2011 të drejtorit të Përgjithshëm të DPTT-së.

II

5. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar se ndaj tij është zhvilluar një proces i parregullt ligjor në Gjykatën e Lartë. Më konkretisht, ai ka parashtruar se vendimi i kundërshtuar, duke ndryshuar vendimin e Gjykatës së Apelit dhe vendimin e KSHC-së, është në kundërshtim të plotë me ligjin material e procedural. Sipas kërkuarit, aktet e mbajtura nga grupi i rikontrollit janë të parregullta, të pasakta dhe në shkelje të ligjeve e procedurave përkatëse tatimore, shkelje të cilat Gjykata e Lartë i ka lënë në fuqi. Në këtë vendim Gjykata e Lartë, megjithëse ka konkluduar se nuk janë respektuar kërkesat e ligjit, nuk është shprehur për asnjë shkelje procedurale dhe e ka shqyrtuar çështjen në themel duke dalë nga juridiksioni i saj.

6. **Subjekti i interesuar** ka parashtruar se nga rikontrolli i kryer nga DPTT-ja ka rezultuar se kërkuari ka vepruar në kundërshtim me legjislacionin tatimor gjatë ushtrimit të detyrës dhe shkeljet janë të provuara me akte shkresore. Vendimi i DPTT-së për largimin e kërkuarit nga shërbimi civil ka dalë në zbatim të ligjit, të procedurës së përcaktuar në ligj, si dhe në respektim të të gjitha drejtave të kërkuarit në lidhje me procedurën disiplinore.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

7. Kërkuesi legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e tij, të cilat i ka paraqitur në kërkesë, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga neni 30 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, si dhe *ratione materiae*,

pasi pretendimet e paraqitura në kërkesë *prima facie* hyjnë në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

B. Për pretendimin e mosrespektimit të ligjit material e procedural

8. Kërkuesi ka pretenduar se vendimi nr. 00-2014-2918, datë 18.9.2014 i Gjykatës së Lartë është marrë në kundërshtim të plotë me ligjin material e procedural, duke ndryshuar vendimin e Gjykatës së Apelit dhe vendimin e KSHC-së. Sipas kërkuesit, aktet e mbajtura nga grupi i rikontrollit janë të parregullta, të pasakta dhe në shkelje të ligjeve dhe procedurave përkatëse tatimore, shkelje të cilat Gjykata e Lartë i ka lënë në fuqi.

9. Gjykata ka tashmë një qëndrim të konsoliduar, sipas të cilit interpretimi i ligjit material e procedural, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Gjykata ka theksuar se mënyra e vlerësimit të provave dhe mënyra e zbatimit të ligjit material është si rregull atribut i gjykatave të zakonshme. Roli i saj nuk është të rivlerësojë faktet, zbatimin e ligjit material apo zgjidhjen e dhënë nga gjykatat e zakonshme, pasi një gjë e tillë do ta kthente atë në një instancë të katërt (*shih vendimet nr. 34, datë 12.7.2013; nr. 1, datë 20.1.2012; nr. 23, datë 17.5.2011; nr. 31, datë 5.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Prandaj, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit lidhur me mosrespektimin e ligjit material e procedural është haptazi i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të gjykatës së caktuar me ligj

10. Kërkuesi ka pretenduar se Gjykata e Lartë është shprehur jashtë juridiksionit të saj, pasi pa konstatuar ndonjë shkelje procedurale ka konkluduar se në rastin konkret nuk janë respektuar kërkesat e ligjit material në zgjidhjen e çështjes konkrete. Më tej, Gjykata e Lartë i është referuar ligjit nr. 9920/2008, “Për procedurat tatimore në Republikën e Shqipërisë” dhe udhëzimit nr. 24, datë 2.9.2008 të Ministrit të Financave, të cilat, sipas kërkuesit, nuk kanë lidhje me çështjen konkrete.

11. Gjykata ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*”. Ky element karakterizohet, në kuptimin material, nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin mbi çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente dhe të caktuar me ligj nënkupton që gjykata të ketë juridiksion për të gjykuar çështjen dhe që kompetenca për të vendosur për të t’i jetë njohur nëpërmjet ligjit (*shih vendimet nr. 40, datë 25.6.2015; nr. 2, datë 22.1.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë, të sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës, Gjykata ka vlerësuar se kompetenca e saj për shqyrtimin e çështjeve nuk bazohet mbi të njëjtat dispozita procedurale të cilave u referohen gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit. Në nocionin kushtetues të rishikimit futet, në radhë të parë, shqyrtimi i rekurseve për pretendimet e shkeljes të ligjit material ose procedural, gjë që përbën funksionin kryesor të Gjykatës së Lartë (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 31, datë 1.12.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Sipas jurisprudencës kushtetuese procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Gjykata e Lartë, mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe zgjidh vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013; nr. 7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte dhe prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit

nga gjykatat më të ulëta. Gjykata e Lartë nuk mund të anashkalojë apo të lërë pa vlerë prova që janë shqyrtuar dhe vlerësuar nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të pranojë prova të cilat nuk janë administruar në gjykimin në fakt. Gjykata thekson se kusht për dhënien nga Gjykata e Lartë të një vendimi mbi themelin e çështjes, është që jo vetëm të mos nevojitet administrimi i provave të reja, por edhe që provat e administruara të jenë shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë të mjaftueshme nga gjyqtari i faktit (*shih vendimin nr. 40, datë 25.6.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në rastin konkret, Gjykata e Lartë e ka shqyrtuar çështjen në seancë gjyqësore dhe në përfundim ka vendosur ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Apelit dhe të vendimit të KSHC-së. Nga arsyetimi i vendimit rezulton se Gjykata e Lartë e ka prishur vendimin e KSHC-së dhe vendimin e Gjykatës së Apelit për shkak të mosrespektimit të ligjit material (*f. 4 e vendimit*). Gjykata e Apelit dhe KSHC-ja janë shprehur në vendimet përkatëse se “pala e paditur ka pretenduar se në punën e kërkuarit janë vërejtur raste të moszbatimit të orarit të punës (...) tabela e raportimit në fund të orarit zyrtar dhe aktkonstatimet e administruara gjatë shqyrtimit të çështjes në KSHC, vërtetojnë se kërkuarisi ka qenë duke ushtruar detyrën kur është ushtruar kontrolli dhe për rrjedhojë konfirmojnë të kundërtën e pretendimit të paditësit (...) kërkuarisi ishte në vështirësi objektive të njëjhej me gjendjen, pasi punonte në këtë zonë prej një kohe tepër të shkurtër (10 ditë) dhe atij nuk i është vënë në dispozicion regjistri i subjekteve tregtare të zonës, si dhe praktika e punës nga inspektori paraardhës (...) nuk është marrë në konsideratë nga i padituri shkalla e vështirësisë që ka një nëpunës publik për të ndërgjegjësuar një subjekt biznesi për të ndërgjyqur parregullsitë (...) tri subjektet tregtare që ishin pa kasë fiskale faktikisht nuk mund të penalizoheshin nga paditësi, pasi afati i regjistrimit me kasë ishte shtyrë nga Ministria e Financave deri në fund të muajit shkurt 2011 (...) aktet e rikontrollit të ushtruara nga pala e paditur janë të parregullta, për shkak se nuk janë të firmosura nga të dy inspektorët por vetëm nga njëri prej tyre (...) shkeljet e konstatuara nuk janë të tilla që të motivojnë një masë të tillë disiplinore sikundër është “Largimi nga shërbimi civil”.

15. Ndërsa Gjykata e Lartë në vendimin e saj nuk i ka marrë në konsideratë faktet e mësipërme dhe nuk ka argumentuar se përse nuk qëndrojnë arsyetimet e bëra nga gjykatat më të ulëta, pavarësisht se i ka prishur vendimet e tyre. Ajo ka bërë vetëm një përshkrim të procesit disiplinor, duke dhënë në paragrafin e fundit konkluzionin e saj se kërkuarisi ka kryer shkelje të rënda disiplinore. Në vlerësimin e Gjykatës, Gjykata e Lartë nuk ka debatuar mbi faktet dhe provat e vlerësuara dhe të administruara nga gjykatat më të ulëta, por i ka anashkaluar ato. Sipas jurisprudencës kushtetuese, Gjykata e Lartë jo vetëm nuk ka kompetencën të administrojë prova të reja, por as nuk mund të anashkalojë ekzistencën e fakteve dhe të rrethanave që janë vërtetuar në gjykimin e faktit, t'i ndryshojë ato, ose të arrijë në konkluzione për faktet e çështjes që bien në kundërshtim me përfundimet e gjykatave më të ulëta (*shih vendimin nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Si përfundim, nisur nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin nga Gjykata e Lartë të parimit të gjykatës së caktuar me ligj, në kuptim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 00-2014-2918, datë 18.9.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Sokol Berberi, Fatos Lulo

VENDIM

Nr. 81, datë 28.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 10.11.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 67 Akti, që i përket:

KËRKUES: Elidon Fejzo

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ministria e Financave, Dega e Thesarit Vlorë, në mungesë, Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Vlorë, në mungesë.

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rrjedhojë e mosgjyqimit brenda një afati të arsyeshëm.

BAZA LIGJORE: Nenet 42/2, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6 dhe 13 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KENDNJ).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkesit, që është shprehur për pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Ministrisë së Financave, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 334, datë 29.11.2008, ka vendosur masën e sigurimit “arrest me burg” ndaj kërkesit, pasi ka qenë i dyshuar për kryerjen e veprës penale “vrasje me dashje”, e mbetur në tentativë. Kjo masë në datën 11.12.2009 është zëvendësuar me “arrest në shtëpi”.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 264, datë 23.6.2010, ka vendosur dënimin e kërkesit me 3 vjet burgim për veprën penale “plagosje të lehtë me dashje”. Ky vendim është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Vlorë.

3. Nga koha e arrestimit të kërkesit deri në kohën kur vendimi për dënimin e tij ka marrë formë të prerë, kanë kaluar 3 vjet, 6 muaj dhe 19 ditë. Me pretendimin se ka kryer 6 muaj dhe 19 ditë më tepër se dënimi i caktuar, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë me kërkesëpadi me objekt kompensim për burgim të padrejtë.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 791, datë 2.4.2013, ka vendosur pranimin pjesërisht të kërkesës dhe detyrimin e palëve të paditura të shpërblejnë kërkuenin në masën 199.000 lekë si kompensim për burgim të padrejtë.

5. Kundër vendimit të lartpërmendur është bërë ankim nga palët ndërgjyqëse. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 1236, datë 3.7.2014, ka vendosur dërgimin e çështjes për moskompetencë lëndore në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë. Nga dokumentet bashkëlidhur kërkesës rezulton se Gjykata e Apelit Vlorë e ka nisur çështjen në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë në datë 16.9.2014. Ndërsa nga *website*-i i Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë vërehet se çështja në atë gjykatë është regjistruar në datën 16.10.2014. Ndërkohë nga momenti i regjistrimit të çështjes deri në kohën e paraqitjes së kërkesës në Gjykatën Kushtetuese rezulton se çështja nuk është gjykuar.

6. Me shkresën nr. 14/1 prot, të datës 28.7.2015, në përgjigje të kërkesës së dërguar nga kjo Gjykatë, Gjykata Administrative e Apelit Tiranë ka konfirmuar se çështja është regjistruar pranë kësaj gjykate në datën 16.10.2014 dhe se i kaluar për gjykim gjyqtarës B.H. Gjithashtu, nga shkresa e lartpërmendur konfirmohet se çështja në fjalë nuk është planifikuar akoma për gjykim për shkak të ngarkesës në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë.

II

7. **Kërkuesi** në kërkesën drejtuar kësaj Gjykate kërkon konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt

ligjor, si pasojë e mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm (neni 42/2 i Kushtetutës). Ai pretendon se edhe pse neni 48/2 i ligjit nr. 49/2012 “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative” (ligji 49/2012) për gjykimin e çështjes në apel parashikon një afat prej 30 ditësh nga data e ardhjes së ankimit, çështja ende nuk është gjykuar nga Gjykata Administrative e Apelit Tiranë.

8. **Subjekti i interesuar, Ministria e Financave**, ka prapësuar në mënyrë të përmblodhur se:

8.1 Në bazë të ligjit nr. 49/2012 Gjykata Administrative e Apelit Tiranë është gjykata kompetente për shqyrtimin e çështjes.

8.2 Kohëzgjatja e procesit gjyqësor nuk cenon të drejtën e kërkuarit për një proces të rregullt ligjor, pasi veprimi i paligjshëm i organit publik (heqja e lirisë) tashmë ka përfunduar dhe se vonesa në gjykim nuk ndikon në mundësitë e kërkuarit për të përfituar shumën e kompensimit.

8.3 Gjykimi i çështjes në një afat më të shkurtër do të kishte për pasojë shqyrtimin e saj nga një gjykatë së cilës i mungon kompetenca lëndore përkatëse dhe një vendim të pavlefshëm. Në këtë mënyrë dëmi që mund t'i shkaktohet kërkuarit nga gjykimi i çështjes në një afat më të gjatë, është më i vogël krahasuar me dëmin e shkaktuar nga dhënia e një vendimi absolutisht të pavlefshëm.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

9. Gjykata vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, si dhe *ratione materiae*, pasi pretendimet e paraqitura në kërkesë *prima facie* përfshihen në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

B. Për shqyrtimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm

10. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se në bazë të neneve 131/f dhe

134/1/g të Kushtetutës, individ legjitimohet për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese, duke pretenduar cenimin e së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm gjatë zhvillimit të procesit të gjykimit nga gjykata e zakonshme, për shkak se legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Gjithashtu, Gjykata, lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e moszhvillimit të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, ka theksuar se ky standard duhet të vlerësohet mbi bazën e kritereve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, sipas së cilës arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procesit gjyqësor duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuarit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që passjell për kërkuarin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih vendimin nr. 18, datë 19.7.2005; nr. 1, datë 19.1.2009; nr. 69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, Gjykata çmon se për të vlerësuar nëse në rastin konkret jemi përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duhet të analizohen elementet e sipërcituara.

i) Periudha që duhet marrë në konsideratë

12. Lidhur me periudhën e kohës që duhet marrë në konsideratë, Gjykata vëren se çështja në shqyrtim është regjistruar në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë në datën 16.10.2014 dhe se ajo nuk është planifikuar ende për gjykim, ndonëse neni 48/2 i ligjit nr. 49/2012 për gjykimin e çështjes në apel e detyron atë ta shqyrtojë çështjen brenda një afati prej 30 ditësh nga data e ardhjes së ankimit.

ii) Kompleksiteti i çështjes

13. Gjykata ka theksuar se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshi objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimet nr. 14, datë 15.4.2010; nr. 9, datë 14.2.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në rastin në shqyrtim Gjykata konstaton se mosmarrëveshja objekt gjykimi është e natyrës administrative, gjykimi i të cilave parashikohet dhe rregullohet nga ligji nr. 49/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”. Objekti i saj lidhet me kompensimin për burgim të padrejtë. Nga shqyrtimi i dokumenteve të paraqitura, Gjykata vlerëson se çështja konkrete nuk paraqet rrethana të veçanta apo komplekse që mund të justifikojnë një vonesë në shqyrtimin e saj, ndaj vlerësimi i sjelljes së autoriteteve publike dhe kërkuesit është me rëndësi në këtë kontekst.

iii) Interesi dhe sjellja e kërkuesit

15. Vlerësimi i sjelljes dhe interesit të kërkuesit është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës Gjykata vëren se kërkuesi ka vepruar në përputhje me të drejtat procedurale, duke shfaqur interes të vazhdueshëm për gjykimin e çështjes brenda një afati sa më të përshtatshëm për të dhe nuk rezulton të jetë bërë shkak apo të ketë shkaktuar vonesa në këtë drejtim.

iv) Sjellja e autoriteteve

16. Gjykata ka theksuar se neni 42 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimin brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë të tillë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme. Kjo detyrë e gjykatave gjen rregullimin e saj edhe në dispozitat procedurale civile, e konkretisht në nenin 4 të KPC-së, sipas të cilit “*gjykata kujdeset për zhvillimin e rregullt të procesit gjyqësor. Për këtë qëllim, në bazë të kompetencave që i jep ky Kod, vendos për afatet dhe urdhëron marrjen e masave të nevojshme*” dhe në nenin 171/a të KPC-së, sipas të cilit “*gjykata ushtron të gjitha të drejtat e përcaktuara në këtë Kod, që janë të nevojshme për zhvillimin sa më të mirë të procesit gjyqësor. Gjykata cakton seancat dhe afatet brenda të cilave palët dhe personat e tjerë të thirrur prej saj duhet të kryejnë aktet procedurale dhe veprimet e tjera të kërkuara prej saj*” (shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese).

17. Edhe për gjykimin e mosmarrëveshjeve

administrative, Gjykata ka vlerësuar tashmë në jurisprudencën e saj se neni 3 i ligjit nr. 49/2012 të lartpërmendur, ndër parimet e gjykimin administrativ, ka përcaktuar sigurimin e një procesi të rregullt gjyqësor brenda afateve të shpejta dhe të arsyeshme. Ky ka qenë edhe qëllimi i ligjvënësit në krijimin e këtyre gjykatave. Kështu, në relacionin bashkëlidhur projektligjit nr. 49/2012 thuhet se ligji synon thjeshtimin e procedurave me objekt zgjidhjen e mosmarrëveshjeve administrative dhe se qëllimi i krijimit të Gjykatës Administrative është garantimi i mbrojtjes efektive të të drejtave subjektive dhe interesave të ligjshme të personave nëpërmjet një procesi të rregullt gjyqësor dhe brenda afateve të shpejta e të arsyeshme. Gjithashtu, në relacionin e projektligjit të lartpërmendur lexohet se afatet e përcaktuara në ligj për gjykimin e çështjeve duhet të zbatohen nga gjykatat administrative për shqyrtimin e çështjeve. Për më tepër, ligji nr. 49/2012 ka parashikuar afate konkrete si për gjykimin në shkallë të parë (neni 25 për veprimet përgatitore dhe neni 27 për caktimin e seancës gjyqësore), për gjykimin në apel (neni 48/2 për shqyrtimin e çështjes nga gjykata e apelit), si dhe në Gjykatë të Lartë (neni 60/2 në shqyrtim) (shih paragrafin nr. 24 të vendimit nr. 69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese).

z të Apelit, në shkresën nr. 14/1 prot, të datës 28.7.2015, dërguar kësaj Gjykate, se shkak për vonesën në planifikimin e gjykimin është ngarkesa e madhe e çështjeve në gjykatë, nuk është i bazuar. Gjykata tashmë ka vlerësuar se ngarkesa e gjykatave nuk është argument kushtetues që mund të justifikojë mosgjykimin e tyre brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi. Hyrja në fuqi e një ligji kushtëzon hyrjen në fuqi të normave të prodhuara prej tij, apo e thënë ndryshe, zbatueshmërinë e tyre nga ana e të gjitha organeve, përveç rasteve kur ligji parashikon ndryshe. Në të kundërt është detyrë e ligjvënësit të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike, me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht (shih paragrafin nr. 27 të vendimit nr. 69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese).

21. Për këto arsye, Gjykata çmon se në çështjen në shqyrtim është cenuar e drejta e kërkuesit për një proces të rregullt ligjor për shkak të

mosgjykimit të çështjes në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë brenda një afati të arsyeshëm. Për rrjedhojë, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuarit është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “f”, dhe 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykimit të çështjes në Gjykatën Administrative të Apelit Tiranë brenda një afati të arsyeshëm.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Vitore Tusha

VENDIM

Nr. 82, datë 28.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i	“	“
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 29.10.2015 mori në shqyrtim, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 63 Akti që i përket:

KËRKUES: Armant Rudha

SUBJEKT I INTERESUAR: Vjollca Mësonjësi

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtuësme me Kushtetutën i vendimeve nr. 767/32 akti, datë 7.6.2001 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier; nr. 43, datë 6.3.2012 të Gjykatës së Apelit Vlorë; nr. 00-2015-71, datë 20.1.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 33, 41, 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si dhe neni 1 i Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit Armant Rudha, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, dhe pretendimet me shkrim të subjektit të interesuar Vjollca Mësonjësi, e cila ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuarisi ka qenë palë e paditur në çështjen me objekt: “*Pjesëtim pasurie bashkëshortore, apartament banimi në Fier, tokë bujqësore në Divjakë dhe një mjet furgon “Benz Mercedes”...*”, e cila është gjykuar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Fier. Kjo e fundit, me vendimin nr. 767/32 akti, datë 7.6.2011, ka vendosur: “*Pranimin e pjesës së kërkesëpadsisë, lejimin e pjesëtimit të pasurisë së paluajtshme, duke përcaktuar palët ndërgjyqëse (ish-bashkëshortë) si bashkëpronarë në 1/2-ën pjesë ideale. Rrëzimin e pjesës tjetër të padsisë...si të pabazuar në ligj e provë*”.

2. Mbi ankimin e kërkuarit, Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 43, datë 6.3.2012, ka vendosur: “*Lënien në fuqi të fazës së parë të pjesëtimit nr. ska, datë 7.6.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier*”.

3. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2015-71, datë 20.1.2015, ka vendosur, në dhomë këshillimi, mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuarisi.

II

4. **Kërkuarisi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 14.4.2015 me kërkesë për shfuqizimin e vendimeve të gjykatave të zakonshme, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur si vijon:

4.1 Gjykatat e dy shkallëve të para kanë lejuar pjesëtimin e banesës edhe pse ish-bashkëshortja nuk ka qenë bashkëpronare në atë pasuri.

4.2 Gjykata e Apelit Vlorë jo vetëm nuk ka respektuar kërkesat për njoftimin e palës ankimuese, por ka marrë një vendim, ku pasqyron fakte të manipuluar dhe në kundërshtim me ligjin.

4.3 Gjykata e Lartë jo vetëm e shqyrtoi çështjen pas tre vjetësh, nuk mori masa për njoftimin e kërkuarit mbi zhvillimin e procesit gjyqësor, por edhe vendimi gjyqësor qëllimisht iu njoftua me tre muaj vonesë.

5. **Subjekti i interesuar, Vjollca Mësonjësi,** ka prapësuar me shkrim si vijon:

5.1 Pretendimi për interpretimin e gabuar të ligjit material është i pabazuar, për faktin se interpretimi është detyrë funksionale e gjykatave të zakonshme dhe jo e juridiksionit kushtetues. Për sa kohë nga hetimi gjyqësor ka rezultuar se pasuria objekt gjykimi është vendosur gjatë martesës, nuk ka vend që të merren në shqyrtim pretendimet e kërkuarit.

5.2 Pretendimi për cenimin e nenit 42 të Kushtetutës nuk është ngritur në nivel kushtetues.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Në lidhje me legjitimitetin e kërkuarit

6. Kërkuari legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/g të Kushtetutës, dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30, pika 2 e ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”.

7. Në lidhje me legjitimitetin *ratione materiae*, Gjykata vëren se në përmbajtjen e kërkesës nuk evidentohet shprehimisht standardi kushtetues, që pretendohet nga kërkuari se mund të jetë cenuar gjatë proceseve gjyqësore. Bazuar në parimin *jura novit curia*, Gjykata rithekson qëndrimin se ajo mund të vlerësojë vetë nëse pretendimet e ngritura në kërkesë bien në fushën e veprimit të një dispozite të caktuar, që nuk është parashtruar para saj dhe nuk e konsideron veten të detyruar nga cilësimi që u është bërë fakteve të çështjes nga kërkuari (*shih vendimet nr. 19, datë 25.4.2013; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

Faqe | 16800

8. Gjykata rithekson se ajo ndërhyr në ato raste kur, përmes veprimeve të tyre, gjykatat e zakonshme cenojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Në këto raste, Gjykata nuk bën rivlerësimin e fakteve dhe të rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Gjykata e analizon ligjin, faktin dhe rrethanën përkatëse në atë dimension që ka ndikim mbi të drejtat dhe liritë e parashikuara nga nenet 42 dhe 131, shkronja “f”, të Kushtetutës, gjë e cila përbën juridiksionin e saj kushtetues. Detyra e Gjykatës nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (*shih vendimin nr. 16, datë 19.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimet e parashtruara nga kërkuari duhet të trajtohen në këndvështrimin e garantimit të standardit kushtetues të arsytimit të vendimit gjyqësor dhe të së drejtës për akses në Gjykatën e Lartë. Për rrjedhojë, kërkuari legjitimohet *ratione materiae*.

B. Për cenimin e standardit kushtetues të arsytimit të vendimit dhe së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë

10. Kërkuari ka pretenduar se nuk ka pasur dijeni për procesin gjyqësor të zhvilluar në Gjykatën e Apelit Vlorë. Ai parashtron në kërkesë se nuk është njoftuar lidhur me këtë proces, prandaj e ka ngritur këtë pretendim edhe në rekursin e paraqitur në Gjykatën e Lartë, por kjo e fundit ka vendosur mospranimin e rekursit.

11. Gjykata rithekson se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Në këtë kuptim, ky standard përfshin të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit në gjykatë duhet të jetë një e drejtë që lidhet me themelin dhe jo një e drejtë e pastër formale. Aksesit duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore

për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 7, datë 27.2.2013, nr. 14, datë 26.3.2012; nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 7 datë 11.3.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar se neni 42 i Kushtetutës sanksionon në vetvete jo vetëm të drejtën e individit për t'iu drejtuar gjykatës, por edhe detyrimin e shtetit që t'ia garantojë atij këtë akses. Në rast se mohohet një e drejtë e tillë, procesi konsiderohet jo i rregullt, sepse aksesin në gjykatë është para së gjithash një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet nr. 5, datë 6.3.2009; nr. 17, datë 18.7.2008; nr. 15, datë 17.4.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Gjykata ka theksuar se në funksion të garantimit të së drejtës së aksesit është e një rëndësie thelbësore edhe respektimi i standardit kushtetues të arsytimit të vendimit gjyqësor. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimet nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 3, datë 19.2.2013; nr. 3, datë 23.1.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Po ashtu, Gjykata ka vlerësuar se bazuar në parashikimet e normave procedurale që përcaktojnë elementet që duhet të përmbajë një vendim gjyqësor, si dhe bazuar në veçoritë e gjykimit në Gjykatën e Lartë dhe në praktikën e saj, në funksion të realizimit të vëzhgimit publik të administrimit të drejtësisë, si dhe të koherencës së vendimit gjyqësor, në mënyrë që përfundimi i procesit të vlerësimit të gjykatës të jetë i mbështetur, përmbajtja e vendimit përbën premisën për përmbushjen e standardit të arsytimit të vendimit, i cili në këtë drejtim duhet të plotësojë dhe të përmbajë kriteret e përcaktuara nga dispozitat ligjore përkatëse dhe ato të zhvilluara nga jurisprudenca kushtetuese e konsoliduar (*shih vendimet nr. 36, datë 25.7.2013; nr. 2, datë 26.1.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në vështrim të standardeve të mësipërme dhe rrethanave të çështjes konkrete, Gjykata vëren se referuar akteve që gjenden të administruara në dosjen gjyqësore, procesi gjyqësor në Gjykatën e Apelit Vlorë është vënë në lëvizje nëpërmjet ankimit të paraqitur nga i

padituri (kërkuesi), kurse paditësja ka paraqitur apel kundërshtues. Gjyqtari i çështjes në vendimin e datës 17.2.2012 ka urdhëruar që *njoftimi i palëve ndërgjyqëse të bëhet me shpallje, konform nenit 460/3 të KPC-së, për ditën dhe orën e gjykimit të çështjes*". Nga procesverbali i seancës gjyqësore rezulton se kërkuesi nuk është paraqitur dhe gjykata ka vijuar me gjykimin në mungesë, duke arsyetuar se kërkuesi është vënë në dijeni me shpallje dhe pa shkaqe të arsyeshme nuk është paraqitur. Në këtë proces gjykata ka pranuar kërkesën e mbrojtësit ligjor të paditëses, dhe ka vendosur përsëritjen e pjesshme të hetimit gjyqësor, duke depozituar certifikatën e pronësisë dhe një shkresë të Ministrisë së Transporteve. Në përfundim të procesit, Gjykata e Apelit Vlorë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Fier.

16. Kërkuesi ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë, ku, midis të tjerash, ka pretenduar mosrespektimin e së drejtës së mbrojtjes, barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si rezultat i mosnjoftimit për procesin e zhvilluar në Gjykatën e Apelit. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2015-71, datë 20.1.2015, ka vendosur mospranimin e rekursit duke arsyetuar se *"...rekursi i paraqitur nga pala e paditur nuk përmban asnjërin prej rasteve të nenit 472 të KPC-së, për rrjedhojë nuk duhet pranuar"*.

17. Gjykata, duke iu referuar vendimit të Kolegjit Civil për mospranimin e rekursit, konstaton se në pjesën hyrëse ai përmban palët ndërgjyqëse, objektin e padisë, disponimet e gjykatës së shkallës së parë dhe të apelit, si dhe faktin se kundër vendimit të kësaj të fundit ka paraqitur rekurs kërkuesi. Po ashtu, Gjykata vëren se vendimi i Kolegjit Civil nuk pasqyron në pjesën hyrëse të gjitha shkaqet e parashtruara në rekurs nga kërkuesi, konkretisht pretendimin e tij në lidhje me mosnjoftimin për zhvillimin e gjykimit në Gjykatën e Apelit.

18. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se mosdhënia përgjigje nga Kolegji Civil mbi pretendimin kryesor të kërkuesit që lidhet me aksesin në gjykatë, i ka cenuar atij të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar në përputhje me nenin 142/2 të Kushtetutës dhe po ashtu të drejtën për akses efektiv në Gjykatën e Lartë, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

19. Për rrjedhojë, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuarit në lidhje me procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “f”, dhe 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2015-71, datë 20.1.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Fatos Lulo

VENDIM

Nr. 83, datë 30.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 29.10.-2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 51 Akti, që i përket:

KËRKUES: Nezir Bata

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Fakulteti i Gjuhëve të Huaja Universiteti i Tiranës

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr. 5326, datë 9.6.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 1612, datë 25.11.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2014-4337 (578), datë 4.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Universitetit të Tiranës (Rektoratit), që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuar Nezir Bata ka qenë në marrëdhënie pune pranë Fakultetit të Gjuhëve të Huaja në Universitetin e Tiranës, si pedagog i gjuhës turke në Departamentin e Gjuhëve Sllave dhe Ballkanike. Për shkak të transmetimit të disa pamjeve audio-video në mediat elektronike, ku përfshihej kërkuar, mbledhja e dekanatit ka diskutuar sjelljen e tij dhe ka vendosur pezullimin e menjëhershëm të tij nga detyra e pedagogut. Mbi bazën e këtij vendimi, Dekani i Fakultetit të Gjuhëve të Huaja ka nxjerrë vendimin nr. 434, datë 15.5.2007, me anë të të cilit ka vendosur: “*Pezullimin nga detyra të pedagogut Nezir Bata për të parandaluar dëmin që mund t’i shkaktohet më tej institucionit.*”.

2. Kërkuar i është drejtuar gjykatës me padi me objekt shfuqizimin e vendimit nr. 434, datë 15.5.2007, rikthimin në vendin e mëparshëm të punës dhe detyrimit e palës së paditur (Fakulteti i Gjuhëve të Huaja) për pagesën e pagës nga data 4.4.2007 deri në rikthimin e tij në detyrë. Me vendimin nr. 5326, datë 9.6.2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur: “*Pranimin e pjesshëm të kërkesëpadisë. Kundërshtimin e urdhrit të të paditurit nr. 434 prot., datë 15.5.2007. Rrëzimin e kërkesëpadisë për pjesën tjetër të saj*”.

3. Me vendimin nr. 1612, datë 25.11.2009, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur: “*Ndryshimin e vendimit nr. 5326, datë 9.6.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Shfuqizimin e urdhrin të palës së paditur nr. 434 prot., datë 15.5.2007. Detyrimin e palës së paditur t’i paguajë palës paditëse dëmshpërblimin me pagën e 12 muajve për shkak të zgjidhjes së kontratës së punës. Detyrimin e palës së paditur t’i paguajë palës paditëse dëmshpërblimin me pagën e 3 muajve për mosrespektim të afatit të njoftimit. Detyrimin e palës së paditur t’i paguajë palës paditëse dëmshpërblimin me pagën e 2 muajve për mosrespektim të procedurës për zgjidhjen e kontratës. Detyrimin e palës së paditur t’i paguajë palës paditëse dëmshpërblimin me 3 paga mujore për vjetërsi në punë. Lënien në fuqi të vendimit për moskthimin e palës paditëse në vendin e mëparshëm të punës.*”

4. Kundër këtij vendimi ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë Universiteti i Tiranës. Me vendimin nr. 00-2014-4337 (578), datë 4.11.2014, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, ka vendosur: “*Ndryshimin e vendimit nr. 5326, datë 9.6.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe të vendimit nr. 1612, datë 25.11.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe rrëzimin e padisë.*”

II

5. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me kërkesë sipas objektit, duke parashtruar këto shkaqe në mënyrë të përmbledhur:

5.1 Është cenuar e drejta për t’u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj, pasi Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka rivlerësuar provat e marra nga gjykatat e faktit, e ka bazuar zgjidhjen e çështjes në një provë që nuk është administruar në gjykimin në fakt dhe ka mbajtur një qëndrim të ndryshëm nga këto gjykata, duke tejkaluar kufijtë e shqyrtimit të çështjes. Sipas kërkuesit, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë e ka mbështetur vendimin në fakte e rrethana, të cilat nuk janë pranuar si të vërteta nga gjykatat e faktit dhe ka anashkaluar konkluzionet e këtyre gjykatave mbi provat e administruara në gjykim.

5.2 Gjykatat e zakonshme, duke u shprehur se kërkuesi nuk e gëzon të drejtën e kthimit në punë, kur asnjë nga dispozitat e KP-së nuk e ndalon rikthimin në punë të punonjësve që

punojnë në administratën shtetërore, praktikisht kanë shfuqizuar pikën 3 të nenit 146 dhe pikën 3 të nenit 155 të Kodit të Punës, pa e pasur një kompetencë të tillë.

5.3 Është cenuar parimi i arsytimit të vendimit gjyqësor, për arsye se mungon qartazi baza ligjore mbi të cilën gjykatat e zakonshme kanë zgjidhur mosmarrëveshjen. Arsyetimet e gjykatës së shkallës së parë dhe asaj të Apelit, të mbështetura në vendimet unifikuese të Gjykatës së Lartë, janë të padrejta, sepse gjykatat duhet të zbatojnë ligjin dhe jo të bëjnë ligj të ri apo të udhëzojnë që ligji të mos aplikohet nëpërmjet praktikës gjyqësore.

5.4 Është cenuar parimi i sigurisë juridike për shkak të moszbatimit të neneve 146 dhe 155 të KP-së, të mosarsyetimit se përse këto dispozita nuk gjejnë zbatim në rastin konkret, si dhe të mbështetjes së vendimit në praktika gjyqësore që nuk janë norma juridike.

5.5 Është cenuar e drejta e aksesit në gjykatë, pasi me rrëzimin e padisë pretendimet e kërkuesit për rikthim në punë nuk janë shqyrtuar në mënyrë substanciale, duke cenuar në thelb edhe të drejtën e rehabilitimit dhe të zhdëmtimit të personit për shkak të veprimeve dhe akteve të paligjshme të administratës publike (neni 44 i Kushtetutës).

5.6 Është cenuar parimi i gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, në kushtet kur gjykimi i çështjes ka zgjatur për rreth 7 vjet, pavarësisht se çështja nuk paraqet kompleksitet dhe as sjellja e kërkuesit nuk ka qenë e tillë që të zvarrisë gjykimin.

6. Subjekti i interesuar, **Rektorati i Universitetit të Tiranës**, në prapësimet me shkrim drejtuar Gjykatës Kushtetuese ka parashtruar në mënyrë të përmbledhur:

6.1 Kërkuesi nuk legjitimohet *ratione materiae* për pretendimet që lidhen me marrëdhëniet e punës me subjektin e interesuar, pasi ai nuk ka pasur një proces gjyqësor të përfunduar me objekt zgjidhje të kontratës së punës në mënyrë të njëanshme. Vetëm pasi kërkuesi të ezaurojë rrugën gjyqësore për këtë pretendim, mund të paraqesë kërkesë për proces të rregullt në Gjykatën Kushtetuese.

6.2 Pretendimi për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme është i pabazuar, pasi gjykimi i kësaj çështjeje në të tria shkallët e gjykimit është bërë nga gjykata kompetente nga pikëpamja lëndore dhe tokësore,

si dhe është respektuar përbërja e trupave gjykues. Në asnjë shkallë të gjykimit nuk ka pasur pretendime për përjashtim gjyqtari nga trupi gjykues.

6.3 Gjykata e Lartë në rastin konkret nuk ka marrë prova të reja, por ka analizuar dy vendimet e shkallëve më të ulëta; nuk ka bërë interpretim të ndryshëm të fakteve dhe provave të administruara gjatë gjykimit, por në analizën e vendimeve të kundërshtuara ka interpretuar ligjin dhe zbatuar praktikën unifikuese të Kolegjeve të Bashkuara. Të gjitha provat e referuara nga gjykatat në të tria vendimet i janë nënshtruar hetimit dhe debatit gjyqësor.

6.4 Pretendimi për mosrespektimin e parimit të arsytimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar, pasi të tria vendimet gjyqësore janë arsyetuar në mënyrë të detajuar dhe janë argumentuar në lidhje me faktet e provat e administruara në gjykim, si dhe me ligjin e zbatueshëm. Pjesa e dispozitivit është në të njëjtën linjë me pjesën arsyetuese dhe gjykatat janë shprehur për sa është kërkuar nga pala paditëse në gjykim.

6.5 Kërkuesit nuk i është mohuar e drejta e aksesit në gjykatë, në kushtet kur ai ka qenë i pranishëm në vendimarrjet e gjykatës së shkallës së parë dhe asaj të Apelit, ka marrë pjesë në fazën e hetimit gjyqësor, si dhe ka ushtruar të drejtën e ankimit dhe të paraqitjes së pretendimeve në të tria shkallët e gjykimit. Në Gjykatën e Lartë çështja është gjykuar në dhomë këshillimi pa praninë e palëve, në përputhje me procedurën e parashikuar në nenin 61 të ligjit nr. 49/2012. Edhe gjatë hetimit administrativ kërkuesi është pyetur dhe dëgjuar, si dhe i është dhënë mundësia të mbrohet.

6.6 Gjykata e Lartë ka respektuar parimin e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, duke zhvilluar gjykimin me shpejtësinë normale të ecurisë së një procesi gjyqësor civil. Për më tepër, kërkuesit nuk i është shkaktuar ndonjë dëm, pasi me paraqitjen e urdhrat për ekzekutim të detyrueshëm, detyrimi është ekzekutuar menjëherë në favor të tij.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesit dhe juridiksionin e Gjykatës

Faqe | 16804

7. Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/g të Kushtetutës, si dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”.

8. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, sipas neneve 131/f, 134/1/g dhe 134/2 të Kushtetutës, individët kanë legjitimitet të kushtëzuar, për arsye se mund t’i drejtohen Gjykatës vetëm për pretendime të lidhura me procesin e rregullt ligjor, pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e të drejtave të tyre. Nga vendimet bashkëlidhur kërkesës rezulton se Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje me anë të rekursit të paraqitur nga Universiteti i Tiranës, si palë e paditur në procesin gjyqësor. Për pasojë, në kushtet kur kërkuesi nuk i ka kundërshtuar në Gjykatën e Lartë vendimet e gjykatave më të ulëta, pretendimet në lidhje me këto vendime nuk mund të merren në shqyrtim.

9. Po ashtu, Gjykata ka theksuar se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor dhe problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimin nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Bazuar në këto standarde, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesit në lidhje me cenimin e parimit të sigurisë juridike për shkak të moszbatimit të neneve 146 dhe 155 të Kodit të Punës, dhe cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, si pasojë e mënyrës së zbatimit të ligjit dhe vendimeve unifikuese të Gjykatës së Lartë për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, nuk përfshihen në juridiksionin kushtetues. Për pasojë, kërkuesi nuk legjitimohet *ratione materiae* në lidhje me këto pretendime.

10. Pretendimet e tjera të ngritura nga kërkuesi *prima facie* hyjnë në juridiksionin e Gjykatës dhe janë shqyrtuar prej saj në vijim.

B. Për pretendimin për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

11. Kërkuesi ka pretenduar se, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka rivlerësuar provat e marra nga gjykatat e faktit dhe e ka bazuar zgjidhjen e çështjes në një provë (videokaseta) që nuk është administruar në gjykimin në fakt. Edhe pse kaseta në fjalë nuk është paraqitur si provë dhe nuk është administruar nga gjykatat, Kolegji e bazon vendimin mbi këtë “provë”. Sipas kërkuesit, Kolegji Administrativ ka arritur në një përfundim të kundërt me dy gjykatat, atë të shkallës së parë dhe të Apelit, lidhur me faktin nëse është vërtetuar rasti që ka shërbyer si shkak për largimin e kërkuesit nga detyra. Ai e ka mbështetur vendimin në fakte e rrethana që nuk janë pranuar si të vërteta nga gjykatat e faktit dhe ka anashkaluar konkluzionet e këtyre gjykatave mbi provat e administruara në gjykim.

12. Shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*” është një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Ky element karakterizohet, në kuptimin material, nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin mbi çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente dhe të caktuar me ligj nënkupton që gjykata të ketë juridiksion për të gjykuar çështjen dhe që kompetenca për të vendosur për të t’i jetë njohur nëpërmjet ligjit (*shih vendimet nr. 40, datë 25.6.2015; nr. 2, datë 22.1.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë, të sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës, Gjykata ka vlerësuar se kompetenca e saj për shqyrtimin e çështjeve nuk bazohet mbi të njëjtat dispozita procedurale të cilave u referohen gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit. Në nocionin kushtetues të rishikimit futet, në radhë të parë, shqyrtimi i rekurseve për

pretendimet e shkeljes të ligjit material ose procedural, gjë që përbën funksionin kryesor të Gjykatës së Lartë (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 31, datë 1.12.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Sipas jurisprudencës kushtetuese procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Gjykata e Lartë mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme vendos të prishë vendimet dhe ta zgjidhë vetë çështjen për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013; nr. 7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte dhe prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankmuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Gjykata e Lartë nuk mund të anashkalojë apo të lërë pa vlerë prova që janë shqyrtuar dhe vlerësuar nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të pranojë prova të cilat nuk janë administruar në gjykimin në fakt. Gjykata thekson se kusht për dhënien nga Gjykata e Lartë të një vendimi mbi themelin e çështjes, është që jo vetëm të mos nevojitet administrimi i provave të reja, por edhe që provat e administruara të jenë shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë të mjaftueshme nga gjyqtari i faktit (*shih vendimin nr. 40, datë 25.6.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata e Lartë nuk mund të konkludojë *a priori* nëse është vërtetuar apo jo një fakt i caktuar. Në rast se Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës të faktit, pasi një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit. Nëse Kolegji Administrativ ka arritur në një përfundim të ndryshëm nga gjykatat e faktit, atëherë ai duhet t’i prishë të dyja vendimet gjyqësore dhe ta kthejë çështjen për rigjykim (*shih vendimin nr. 32, datë 25.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Nga analiza e vendimeve gjyqësore rezulton se në lidhje me regjistrim video të transmetuar në media, i cili ka qenë shkaku për pezullimin nga detyra të kërkuesit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë është shprehur se “... gjatë hetimit gjyqësor të çështjes pala e paditur nuk arriti të provonte ekzistencën e shkaqeve të pretenduara në motivimin e vendimmarrjes së saj në datën 15.5.2007... Palës së paditur i bie barra e provës të provojë faktet e pretenduara lidhur me zgjidhjen e marrëdhënies së punës me paditësin. Lidhur me shkaqet e zgjidhjes së kontratës së punës, nga pala e paditur gjatë gjykimit nuk u paraqit ndonjë provë... Transmetimi i një fakti nga një emision televiziv nuk mund të përbëjë fakt të njohur publik që nuk ka nevojë të provohet, sipas përcaktimit të bërë nga neni 13 i KPC-së... Në këto rrethana gjykata, vlerëson se pala e paditur mund të ketë qenë e justifikuar në marrjen e këtij vendimi, por gjatë hetimit gjyqësor të çështjes nuk u provuan shkaqet e pretenduara prej saj...” (faqe 6 e vendimit). Në të njëjtën linjë arsyetimi është edhe vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë (faqe 3 e vendimit).

17. Ndërsa Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë është shprehur se: “Së fundi, Kolegji Administrativ nuk e gjen të mbështetur në ligj qëndrimin e dy gjykatave më të ulëta kur arsyetojnë se në gjykim pala e paditur nuk paraqiti prova për të vërtetuar motivet e zgjidhjes së kontratës së punës me paditësin Nezir Bata, përkatësisht lidhur me provën filmike të transmetuar në mediat elektronike. Kolegji Administrativ në këtë aspekt vëren se vetë paditësi në padinë e ngritur para gjykatës pranon se ka pasur një regjistrim audio-video, se ky filmim është transmetuar në programin “Fiks fare” [...] dhe se [...] gjatë gjykimit do të japë të dhëna dhe do të sqarojë pozicionin e tij. Nga gjykimi nuk rezulton që paditësi të ketë dhënë shpjegime që qartësojnë pozicionin e tij lidhur me filmin e transmetuar në media. Ai nuk e ka mohuar ekzistencën e filmimit, madje në mbrojtje të pozitës së tij shprehet se edhe vetë pala e paditur, me një shkrues të mëvonshme, shprehet se nuk janë të sigurt nëse vajza e shfaqur në filmimin që ngarkon paditësin është apo jo studente e Fakultetit të Gjuhëve të Huaja. Po kështu, përveçse nuk do të kishte asnjë peshë përcaktuese fakti nëse vajza ishte apo jo studente e këtij Fakulteti në raport me sjelljen e paligjshme që i atribuohet nga pala e paditur punëdhënëse paditësit punëmarrës, nga gjykimi nuk rezulton që të ketë pasur ndonjë investim, kryesisht apo me interesimin e vetë paditësit, të organeve kompetente, përfshirë ato të ndjekjes penale dhe gjykatave, lidhur me pavërtetësinë e rrethanave

që përmbaheshin në filmim, mbi bazën e të cilit, pala e paditur, Fakulteti i Gjuhëve të Huaja, motivoi vendimin e saj për zgjidhjen e kontratës së punës me paditësin për shkelje flagrante të disiplinës në punë, thyerje të figurës morale të pedagogut dhe abuzim me detyrën.”.

18. Nisur nga sa më sipër, Gjykata çmon se Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në rastin konkret është bazuar në vendim në një provë (filmimi audio-video), e cila nuk është administruar dhe nuk është debatuar nga gjykatat e faktit. Këtë filmim gjykatat e faktit nuk e kanë konsideruar si provë dhe nuk e kanë administruar si të tillë. Gjykata konstaton se Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka arritur në konkluzion të ndryshëm nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykata e Apelit Tiranë për sa i përket vlerësimit të këtij filmimi. Sipas jurisprudencës kushtetuese, Gjykata e Lartë jo vetëm nuk ka kompetencën të administrojë prova të reja, por, gjithashtu, nuk mund të vlerësojë ndryshe provat e vlerësuara nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të anashkalojë ekzistencën e fakteve dhe të rrethanave që janë vërtetuar në gjykimin e faktit apo t'i ndryshojë ato (shih vendimet nr. 53, datë 20.7.2015; nr. 40, datë 25.6.2015; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese).

19. Për rrjedhojë, bazuar në standardet e mësipërme dhe rrethanat e çështjes konkrete, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin nga Gjykata e Lartë të parimit të gjykatës së caktuar me ligj, në kuptim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, është i bazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë

20. Kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës së aksesit, pasi duke rrëzuar padinë Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë nuk i ka shqyrtuar në mënyrë substanciale pretendimet e tij për rikthim në punë. Sipas kërkuesit një gjë e tillë ka cenuar në thelb jo vetëm të drejtën e aksesit, por edhe të drejtën e rehabilitimit e të zhdëmtimit të personit për shkak të veprimeve dhe akteve të paligjshme të administratës publike (neni 44 i Kushtetutës).

21. Në nenin 42/2 të Kushtetutës parashikohet se kushdo për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë

dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë sanksionon të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në rast se mohohet kjo e drejtë procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet nr. 8, datë 26.2.2015; nr. 52, datë 14.11.2014; nr. 6, datë 26.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Në rastin konkret, Gjykata, duke pasur parasysh rrethanat faktike të çështjes, çmon se në kuptimin kushtetues kërkuesi ka pasur akses të plotë në gjykatë, në të gjitha shkallët e gjykimit. Ai jo vetëm ka realizuar të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës, për t'u dëgjuar prej saj, por edhe të drejtën për të pasur një zgjidhje përfundimtare për çështjen. Edhe pse rekursi në Gjykatën e Lartë është paraqitur nga pala e paditur në procesin gjyqësor, kërkuesi është vënë në dijeni për rekursin dhe procesin në atë gjykatë dhe ka pasur mundësinë të paraqesë kundërshtitë e tij për argumentet e palës tjetër.

23. Për pasojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuetit për cenimin e së drejtës së aksesit në gjykatë është i pabazuar.

Ç. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm

24. Kërkuesi ka pretenduar se gjykimi i çështjes së tij në të tria shkallët e gjykimit ka zgjatur për rreth 7 vjet, edhe pse çështja nuk

paraqet kompleksitet dhe as sjellja e kërkuetit nuk ka qenë e tillë që të zvarrisë gjykimin. Sipas tij edhe pse në shkallë të parë dhe në Apel çështja është gjykuar shpejt, në Gjykatën e Lartë shqyrtimi i rekursit është bërë pas rreth 5 vjetësh, kurse vendimi është zbardhur pas rreth 4 muajsh nga dhënia e vendimit.

25. Gjykata e ka përfshirë në juridiksionin e saj edhe kontrollin e arsyeshmërisë së kohëzgjatjes së shqyrtimit gjyqësor, si element i së drejtës për në proces të rregullt ligjor, i garantuar nga neni 42 i Kushtetutës. Gjykata ka vlerësuar se kohëzgjatja e procedurave normalisht llogaritet nga momenti i fillimit të procedurës gjyqësore, deri në momentin kur jepet vendimi dhe ekzekutohet ai. Për vlerësimin e pretendimit për cenimin e së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm Gjykata merr në shqyrtim disa kritere që janë rrethanat e veçanta të çështjes, duke pasur parasysh kompleksitetin e saj, sjelljen e kërkuetit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që sjell për kërkuetin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih vendimet nr. 35, datë 17.7.2013; nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Në rastin konkret rezulton se vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë është i datës 9.6.2008 dhe vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë është i datës 25.11.2009. Në Gjykatën e Lartë kjo çështje është regjistruar në datën 31.3.2010 (sipas të dhënave që ndodhen në faqen zyrtare elektronike të Gjykatës së Lartë). Pasi ka kaluar fazën e seleksionimit për këtë çështje është vendosur kalimi për shqyrtim në seancë plenare, e cila është zhvilluar në datën 4.11.2014, seancë në të cilën është dhënë edhe vendimi nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë. Bazuar në këto rrethana faktike, Gjykata konstaton se që nga viti 2009, në të cilin është dhënë vendimi i Gjykatës së Apelit, deri në vitin 2014, kur është dhënë vendimi i Gjykatës së Lartë, kanë kaluar 5 vjet.

27. Gjykata çmon se çështja konkrete nuk paraqet kompleksitet nga pikëpamja faktike ose ligjore. Kërkesa në themel ka për objekt zgjidhjen e mosmarrëveshjes midis kërkuetit dhe subjektit të interesuar për sa u përket marrëdhënieve të punës ndërmjet tyre. Rekursi i paraqitur nga subjekti i interesuar nuk përmban pretendime të një natyre të tillë, të cilat do të kërkonin një kohë të gjatë për t'u shqyrtuar.

28. As sjellja e kërkesës gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë, në vlerësimin e Gjykatës, nuk është bërë pengesë për realizimin e gjykimit brenda një afati të arsyeshëm. Përkundrazi, ai ka shfaqur interes të vazhdueshëm për ecurinë e procesit gjyqësor. Kështu me anë të shkresës së datës 14.6.2013, kërkesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë duke vënë në dukje vonesën e gjykimit dhe duke kërkuar përshejtimin e tij. Gjithashtu, me shkresat nr. n-103 prot., datë 17.12.2014, n-105 prot., datë 23.12.2014, n-14 prot., datë 17.2.2015 dhe n-24 prot., datë 20.3.2015 kërkesi i ka kërkuar Gjykatës së Lartë vënien në dispozicion të vendimit të arsyetuar, pasi kishin kaluar më shumë se katër muaj nga dhënia e vendimit.

29. Duke pasur parasysh këto rrethana faktike, mungesën e kompleksitetit të çështjes dhe sjelljen e kërkesës, Gjykata vlerëson se kohëzgjatja e gjykimit në Gjykatën e Lartë në rastin konkret nuk mund të konsiderohet e arsyeshme. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkesës në drejtim të cenimit të së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm është i bazuar.

30. Si konkluzion, Gjykata çmon se pretendimet e kërkesës për cenimin nga Gjykata e Lartë të parimit të gjykatës së caktuar me ligj dhe të së drejtës për t'u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, janë të bazuara dhe duhen pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e pjesshëm të kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 00-2014-4337 (578), datë 4.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Sokol Berberi, Fatos Lulo

MENDIM PARALEL

1. Gjykata ka vendosur shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 00-2014-4337 (578), datë 4.11.2014 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë. Edhe pse në qëndrimin përfundimtar pajtohem me vendimin e shumicës, cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj e shoh edhe nën një këndvështrim tjetër.

2. Parimi i gjykatës së caktuar me ligj është trajtuar gjerësisht në jurisprudencën e Gjykatës. Lidhur me vlerësimin e provave nga Gjykata e Lartë, sikurse thekson edhe shumica në vendimin e saj (*shih paragrafin nr. 19 të vendimit*), kjo e fundit jo vetëm nuk ka kompetencën të administrojë prova të reja, por, gjithashtu, nuk mund të vlerësojë ndryshe provat e vlerësuara nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të anashkalojë ekzistencën e fakteve dhe të rrethanave që janë vërtetuar në gjykimin e faktit apo t'i ndryshojë ato (*shih vendimet nr. 53, datë 20.7.2015; nr. 40, datë 25.6.2015; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Konkretisht, sipas jurisprudencës kushtetuese, parimi i gjykatës së caktuar me ligj konsiderohet i cenuar, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Kolegji i Gjykatës së Lartë, mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe ta zgjidhë vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013 dhe nr. 7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata është shprehur se në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte e prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Gjykata e Lartë nuk mund të anashkalojë apo të lërë pa vlerë prova që janë shqyrtuar dhe vlerësuar nga

gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të pranojë prova të cilat nuk janë administruar në gjykimin në fakt (*shih vendimin nr. 32, datë 25.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë nuk mund të konkludojë *a priori* nëse është vërtetuar apo jo një fakt i caktuar. Në rast se Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjykatës të faktit, pasi një veprim i tillë bie ndesh me parimin e gjykatës së caktuar me ligj, por duhet ta kthejë çështjen për rishqyrtim, me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit. Nëse Kolegji Administrativ ka arritur në një përfundim të ndryshëm nga gjykatat e faktit, atëherë ai duhet t'i prishë të dyja vendimet gjyqësore dhe ta kthejë çështjen për rigjykim (*shih vendimin nr. 32, datë 25.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Në rastin në shqyrtim jam dakord me përfundimin e shumicës së Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë është bazuar në vendim në një provë (filmimi audio-video), e cila nuk është administruar dhe nuk është debatuar nga gjykatat e faktit dhe se ka arritur në konkluzion të ndryshëm nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykata e Apelit Tiranë për sa i përket vlerësimit të këtij filmimi. Prandaj pajtohem me vendimin e shumicës së për këtë arsye është cenuar parimi i gjykatës së caktuar me ligj në procesin e zhvilluar në Gjykatë të Lartë.

5. Gjithsesi, në ndryshim nga shumica, mendoj se ky parim duhet trajtuar edhe më gjerë. Në rastin në fjalë, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, ka vendosur “*Ndryshimin e vendimit nr. 5326, datë 9.6.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, të vendimit nr. 1612, datë 25.11.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe rrëzimin e padisë*.”

6. Kompetencat e Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë janë të parashikuara në nenin 63 të ligjit nr. 49, datë 3.5.2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”. Sipas përcaktimeve të këtij neni, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë nuk mund të prishë vendimet e gjykatave të faktit dhe të shprehet mbi themelin e çështjes. Edhe pse

Gjykata e Lartë mund të ndryshojë vendimet e gjykatave më të ulëta, jam i mendimit se prishja e vendimit nuk është e njëjta gjë me ndryshimin e tij. Në të gjitha rastet e parashikuara nga neni 63 i ligjit të lartpërmendur, prishja e vendimit të gjykatave të faktit lidhet me rikthimin e çështjes për rishqyrtim në atë gjykatë (shih nenin 63, shkronjat “b”, “c” dhe “d”). Ndërsa ndryshimi i vendimit mendoj se nuk ka të bëjë me themelin e tij, por me lënien në fuqi të vendimit me ndonjë ndryshim që Gjykata e Lartë e quan të nevojshëm. Ky qëndrim i ligjvënësit mendoj se është në të njëjtën linjë edhe me rolin e Gjykatës së Lartë si gjykatë ligji. Në të kundërt, nëse Gjykata e Lartë do të prishte vendimin dhe do të shqyrtonte themelin e çështjes, ajo nuk do të mund t'i shmangej vlerësimit të provave, gjë që do ta kthente atë në gjykatë fakti të shkallës së tretë, duke kompromentuar, në këtë mënyrë, rolin dhe misionin e saj.

7. Në rastin konkret, Gjykata e Lartë edhe pse në dispozitiv ka përdorur fjalën “ndryshim vendimi” *de facto* ajo i ka prishur vendimet e gjykatave të faktit dhe ka rrëzuar kërkesëpadinë e kërkuarit, duke shqyrtuar në këtë mënyrë themelin e çështjes, në tejkallim të kompetencave të sanksionuara në nenin 141 të Kushtetutës, në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë.

8. Si përfundim, mendoj se vendimi i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë i ka cenuar kërkuarit të drejtën për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosrespektimit të parimit të gjykatës së caktuar me ligj si në aspektin e vlerësimit të provave, ashtu edhe në prishjen e vendimit dhe shqyrtimin e themelit të çështjes.

Anëtar: Vladimir Kristo

	Formati 61x86/8
--	-----------------

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2015

Adresa:
Bulevardi “Gjergj Fishta”
pas ish-Ekspozitës “Shqipëria Sot”
Tel: 042427005, 04 2427006

Çmimi 448 lekë